

KARELIA AMMATTIKORKEAKOULU
Viestinnän koulutusohjelma

Noora Karhapää
Niina Mutanen

Uskottavan dekkaripäähenkilön dramaturgia – Matti Yrjänä Joensuun Timo Harjunpää -hahmoa hyödyntäen

Opinnäytetyö
2014

OPINNÄYTETYÖ
Maaliskuu 2014
Viestinnän koulutusohjelma

Länsikatu 15
80110 JOENSUU
puh. 050 311 6310

Tekijät

Noora Karhapää, Niina Mutanen

Nimeke

Uskottavan dekkaripäähenkilön dramaturgia – Matti Yrjänä Joensuun Timo Harjunpää -hahmoa hyödyntäen

Tiivistelmä

Opinnäytetyö tutkii dramaturgisia elementtejä, jotka luovat audiovisuaalisten teosten henkilöhahmojen uskottavuutta. Keskitymme tutkimaan päähenkilöä rikosgenressä. Esimerkkiteoksina käytämme Matti Yrjänä Joensuun Harjunpää -dekkarikirjasarjaan perustuvaa minitelevisiosarjaa Harjunpää ja ahdistelija (Lindman, 1984) sekä Harjunpää ja pahan pappi -elokuvaa (Saarela, 2010).

Opinnäytetyössä käytetään kvalitatiivisia menetelmiä. Työmme aloitimme perehtymällä teoksiin, jotka käsittelevät henkilöhahmon kehittämistä, väkivaltaa viihteenä sekä jo olemassa olevia analyysejä Timo Harjunpään hahmosta. Opinnäytetyötä varten työstimme audiovisuaalisista teoksista kohtausluettelon ja neljä käsikirjoitusta, joiden tarkoituksena on havainnollistaa teosten sisältöä. Työstimme Timo Harjunpäästä analyysin, jota käsikirjoittajat voivat hyödyntää tulevaisuudessa esimerkkinä uskottavasta henkilöhahmosta suomalaisessa rikosgenressä.

Henkilöhahmon käsikirjoittamisesta on olemassa vähän tutkimusmateriaalia. Tuloksissa korostuivat henkilöhahmon pohjatyön tärkeys ja teosten hahmokeskeisyys.

Kieli
suomi

Sivuja 72
Liitteet 5
Liitesivumäärä 138

Asiasanat

käsikirjoittaminen, henkilöhahmo, uskottavuus, dekkari, Timo Harjunpää

THESIS
March 2014
Degree Programme in Communication
Länsikatu 15
FI 80110 JOENSUU
FINLAND

+ 358 50 311 6310

Authors
Noora Karhapää, Niina Mutanen

Title

Dramaturgy of a Believable Protagonist in a Detective Story Using the Character Timo Harjunpää by Matti Yrjänä Joensuu

Abstract

The present paper examines the dramaturgical elements that contribute to the credibility of characters in audio-visual works. Our study is focused on surveying the protagonist in the crime genre. As study examples we used the television miniseries Harjunpää ja ahdistelija ("Harjunpää and the Stalker")(Lindman, 1984) and the film Harjunpää ja pahan pappi ("Priest of Evil") (Saarela, 2010).

The study was qualitative by nature. First we familiarised ourselves with source literature that dealt with the development of a character, violence as entertainment, and existing analyses of the character of Timo Harjunpää. For our study we then created a list of scenes of the audio-visual works and wrote four scripts with the aim to illustrate their content. Relying on the list of scenes, scripts and source texts, we proceeded to write an analysis of Timo Harjunpää that screenwriters can utilise as a model of a believable character in the genre of Finnish crime film.

Little research material exists on the process of creating a character. The results emphasise the importance of groundwork on a character, as well as the centrality of the characters themselves to the works studied.

Language
Finnish

Pages 72
Appendices 5
Pages of Appendices 138

Keywords

screenwriting, character, credibility, detective story, Timo Harjunpää

Sisältö

1	Johdanto	6
2	Totuudellisuuden tavoittelu	7
3	Miksi katsomme väkivaltaa?	8
3.1	Väkivallan kiehtovuus	8
3.2	Tunteiden tutkimus	11
4	Elokuvan henkilöhahmon rakentaminen	12
4.1	Juonen vaikutus henkilöhahmoon	12
4.2	Konteksti ympäröi hahmoa	12
4.3	Hahmon elinvoima on ytimessä	13
4.4	Taustatarinan määrittely	16
4.5	Psykologia osana hahmon käyttäytymisen ymmärtämistä	18
4.6	Sivuhahmot päähenkilön tukena	19
4.7	Dialogin kauneus	21
4.8	Pohdintaa henkilöhahmojen luomisesta	23
4.9	Erytishuomioita päähenkilön kirjoittamisesta	25
5	Romaanista audiovisuaaliseksi tuotteeksi	27
5.1	Proosan ja audiovisuaalisen tuotannon eroja	27
5.2	Kuinka vapaat kädet elokuvakäsikirjoittajalla on?	28
5.3	Ideoita dramatisointiin	29
5.4	Erilaisia näkökulmia dramatisointiin	30
6	Timo Harjunpää -hahmon tausta	31
6.1	Harjunpää-romaanit	31
6.2	Harjunpää audiovisuaalisessa tuotannossa	32
6.3	Timo Harjunpään elämänkaari romaaneissa	32
6.4	Timo Harjunpää ja työ	36
7	Timo Harjunpään henkilöhahmo elokuvassa Harjunpää ja pahan pappi....	37
7.1	Harjunpää ja pahan pappi -elokuva	37
7.2	Juonen vaikutus päähenkilö Timo Harjunpäähän	38
7.3	Konteksti Timo Harjunpään ympärillä	38
7.4	Timo Harjunpään hahmon elinvoima on sen ytimessä	39
7.5	Timo Harjunpään hahmon taustatarina	41

7.6	Psykologia osana Timo Harjunpään hahmon ymmärtämistä.....	42
7.7	Timo Harjunpää ja ihmissuhteet.....	43
7.8	Elokuvan dialogi	45
7.9	Erytishuomioita Timo Harjunpäästä	46
7.10	Elokuvan dramaturgisia elementtejä	50
8	Harjunpää ja pahan pappi -romaani	52
8.1	Romaanin keskeinen sisältö ja kertojien näkökulmat	52
8.2	Romaanin juoni.....	53
8.3	Keskeisimpiä eroja romaanin ja elokuvan välillä	55
9	Harjunpää -hahmon dramaturgiset uskottavuustekijät tv-sarjassa Harjunpää ja ahdistelija (1984).....	58
9.1	Tarina	58
9.2	Teknisiä dramaturgisia elementtejä käsikirjoituksissa	59
9.3	Hahmojen ulkonäkö	59
9.4	Voice over, repliikit ja dialogi.....	60
9.5	Takauma	62
9.6	Perustila	63
9.7	Alateksti.....	64
9.8	Esimerkkikohtauksia uskottavuuden ilmenemisestä.....	64
9.9	Rappukäytävä.....	65
9.10	Ruumishuone	66
9.11	Lenkipolku ja puistoalue yöllä	67
9.12	Metsäinen lenkipolku urheilukentän vieressä	68
10	Pohdinta.....	69
	Lähteet	72

Liitteet

Liite 1	Harjunpää ja pahan pappi -elokuvan kohtausluettelo
Liite 2	Harjunpää ja ahdistelija osa 1
Liite 3	Harjunpää ja ahdistelija osa 2
Liite 4	Harjunpää ja ahdistelija osa 3
Liite 3	Harjunpää ja ahdistelija osa 4

1 Johdanto

Henkilöhahmon käsikirjoittamisen voi katsoa olevan jonkinlaista ”salatiedettä”, sillä siitä on olemassa vähän tutkimuksia. Opinnäytetyön tarkoituksena onkin selvittää käsikirjoittajille, kuinka voidaan kirjoittaa uskottava suomalainen dekkaripäähenkilö. Opinnäytetyö käsittelee aihetta Matti Yrjänä Joensuun Harjunpää -dekkarisarjan päähenkilön Timo Harjunpäästä. Opinnäytetyö sisältää dramaturgisen hahmoanalyysin Timo Harjunpäästä, joka käsittelee muun muassa hahmon ominaisuuksia ja kehityskaarta audiovisuaalisessa tuotannossa. Opinnäytetyössä korostetaan henkilöhahmon pohjatyön tärkeyttä sekä uskottavuustekijöiden huomioimista.

Opinnäytetyömme aloitimme perehtymällä jo olemassa olevaan tutkimusmateriaaliin henkilöhahmon kehittämisestä, väkivallan viihdyttävyydestä sekä Timo Harjunpään hahmosta tehtyihin analyyseihin. Työstimme audiovisuaalisista teoksista kohtausluettelon sekä neljä käsikirjoitusta, joiden tarkoituksena on havainnollistaa teosten sisältöä. Noora Karhapää keskittyi tutkimaan ja analysoimaan Timo Harjunpään hahmoa elokuvassa Harjunpää ja pahan pappi ja Niina Mutanen havainnoi Harjunpää ja ahdistelija -televisiosarjaa.

Opinnäytetyössä kokoamme yhteen audiovisuaalisen teoksen henkilöhahmon työstämistä varten tarvittavia kulmakiviä. Luodessaan rikosgenren päähenkilöä käsikirjoittajat voivat turvautua opinnäytetyömme tietoihin. Opinnäytetyön tavoite on toimia käsikirjoittajien henkilöhahmon kirjoittamisoppaana.

Etsimme yhdessä lähdeaineistoa ja jaoimme toisillemme teoksia sitä mukaa, kun niistä sopivaa materiaalia löytyi. Pyrimme kirjoittamaan määrällisesti saman verran referoitua aineistoa. Johdannon, tiivistelmän, abstraktin ja pohdinnan työstimme yhdessä, analyysit kirjoitimme itsenäisesti.

Karhapää referoi kirjat Kirjoita elokuvaksi (Sundstedt) sekä Paha meidän kanssamme (Ruohonen). Karhapää etsi tietoa myös ilmestyneistä Harjunpääromaaneista ja audiovisuaalisista teoksista. Analyysiosionsa Karhapää kirjoitti

teoksesta Harjunpää ja pahan pappi. Liitteestä 1 löytyvä kohtausluettelo havainnoi Karhapään käsittelemän teoksen sisältöä.

Mutanen löysi aineistoa kirjoista Väkivallan lumo (Bacon), Käsikirjoittaminen (Hirvonen), Jumalainen näytelmä (Salminen & Snicker), Kadun varjoisalla puolella (Ruohonen), Kirjallisuuden kentillä (Ihonen), Johdatus yhteiskuntatutkimukseen (Alasuutari), Creating Unforgettable Characters (Seeger) ja Why We Watch (Goldstein). Mutasen analyysi käsittelee teosta Harjunpää ja ahdistelija. Liitteet 2–5 ovat osa Mutasen analyysia.

2 Totuudellisuuden tavoittelu

Suomalaisista on jo pitkään puhuttu dekkarikansana. Kesälomien sadepäivät kuluvat rattoisasti rikosromaanien äärellä jännittäen. Genren suosioon on monia tekijöitä, esimerkiksi poikkeavuus omasta arjesta. Alasuutari mainitsee dekkari-kirjallisuuden muuttuvan vähitellen psykologisemmaksi ja heijastelevan modernia länsimaista yksilöä. Aiheenvallinnat ja henkilöt kertovat yhteiskunnan muutoksesta (Alasuutari 2001, 12–13.) Rikosromaanit muuttuvat yhteiskunnan mukana, ja tämä lienee syy dekkareiden suosiolle niin Suomessa kuin muissakin Pohjoismaissa.

Myös dekkareihin voidaan soveltaa Suomi-Ruotsi -ottelun henkeä: kumpi tekee parempia tarinoita? Mikä voisi olla suomalaiseksi tunnistettava ote rikostarinoiden kertomiseen? Kirjallisuudentutkija Kimmo Jokinen kirjoittaa (1989) suomalaisten halusta lukea totuudellista fiktiota. Suomessa suosiota ovat saaneet historialliset romaanit, kuten Kaari Utrion keskiaikaiset tarinat. Tarkasti aiheeseen pureutuva tarina toimii parhaassa tapauksessa jopa oppimateriaalina, kun henkilöiden myötä muistettavuus paranee. (Ihonen 1989, 33–61.) Suomalainen valttikortti tarinan kerronnassa voisi siis olla totuudellisuus ja tarkka aiheen kuvailu.

Yhteiskunnallinen kannattavuus on dekkareille ominaista. Ruohonen (2008) mainitsee suomalaisessa rikoskirjallisuudessa yhteiskunnallisen tematiikan lisääntyneen merkittävästi 90-luvun lopulta alkaen. Suomessa rikoskirjallisuus on kuitenkin vielä ”käymisvaiheessa” ja lajityyppi tuntuu yhdistelevän sekalaisesti yhteiskunnallisia ja sosiaalisia teemoja, naisasiaa, toimintatrilleriä ja perinteistä arvoitusdekkaria. (Ruohonen 2008, 160.)

Entä henkilöhahmon todenmukaisuus? Ruohosen mukaan suomalaisissa rikos- ja poliisiromaanien päähenkilöissä korostuvat arkisuus ja tavallisuus. Toki avioero- ja alkoholiongelmaisia hahmojakin on henkilöinä. Poliisiromaanien kirjoittajissa Matti Yrjänä Joensuun, Paul-Erik Haatajan, Seppo Jokisen ja Jarkko Sipilän henkilöt Ruohonen mainitsee hyvin tyypillisiksi itsestään meteliä pitämättömiksi suomalaisiksi. (Ruohonen 2008, 168–169.)

3 Miksi katsomme väkivaltaa?

3.1 Väkivallan kiehtovuus

Pelkkä totuudellisuus ei suosion takaamiseksi tietenkään riitä, vaan syitä on etsittävä myös väkivallan katselusta ja lukemisesta. Baconin mukaan kiinnostus väkivaltaa kohtaan ei johdu välttämättä siitä, että väkivallasta pidettäisiin kriittikötömästi viihteen muotona. Onkin arveltu, että väkivallan representaatiot tarjoavat toimintamalleja väkivallan kohtaamisen varalle todellisessa elämässä. Henkilön selviytyminen väkivaltakonfliktista valkokankaalla voi nostaa katsojan itse-tuntoa. (Bacon 2010, 35.)

Toisena syynä Bacon mainitsee vetoamisen kostoviettiin, joka onkin hänen mukaansa yksi fiktiossa eniten hyödynnetyistä inhimillisistä tarpeista. Kostaminen voi olla ei-hyväksytyä tosielämässä, mutta tarinassa kaltoin kohdellun henkilön välienselvitys sortajiensa kanssa voidaan kokea erittäin tyydyttävänä. Väkivaltainen käytös ei välttämättä tunnu hyväksyttävältä oikeasti, mutta fiktiivisen

henkilön ollessa asialla hurjatkin väkivallanteot voivat tuntua oikeutetuilta. (Bacon 2010, 33.)

”Saatamme periaatteessa kieltää tällaisen nautinnon itseltämme, mutta fiktiivisen henkilön toiseuteen projisoituna sitä on mahdollista päästä siemailemaan ilman että meidän täytyisi edes tunnustaa tuon impulssin olemassaoloa itsessämme.” (Bacon 2010, 33.)

Myös Jeffrey Goldstein on pohtinut syitä väkivallan katselemiselle. Antologiassaan *Why we watch* (1998) hän erittelee kymmenen syytä väkivaltaviihteen kiinnostavuudelle:

1. Oikeuden tapahtuminen. Mitä suurempia vääryyksiä elokuvassa nähdään, sitä suurempi on myös tyydytyksen tunto kun pahantekijät saavat rangaistuksen. (Goldstein 1998, 215–222.)

2. Tunteiden hallinta. Väkivallan näkeminen esteettisesti hallitussa kontekstissa saattaa synnyttää turvallisuuden tunnetta vahvistavan psykologisen efektin, koska vaikea elämänalue tulee näin käsiteltäväksi turvallisella tavalla. (Goldstein 1998, 215–222.)

3. Tunteiden kokeminen ja ilmentäminen: Elokuvat tarjoavat mahdollisuuden kokea voimakkaita tunteita, mikä voi olla paitsi osa sosiaalista rituaalia myös itsessään nautinnollista. Lisäksi fiktion piirissä kielteisinäkin pidetyt tunteet saatetaan kokea nimenomaan nautittavina, mikä sekin liittyy vaikutelmaan tunteiden hallittavuudesta. Joissakin kokeissa on todettu, että melodraamasta pitävät eniten ne, joissa katsominen herättää surun tunnetta. (Goldstein, 1998, 215–222.)

4. Ärsyke- ja jännityshakuisuus. Koska moderni yhteiskunta ei tarjoa jännitystä samassa mitassa kuin mihin ihminen saattaa olla virittynyt, kuvitteellinen väkivalta voi tarjota mahdollisuuden sävähdyttäviin elämyksiin. (Goldstein 1998, 215–222.)

5. Fantasia. Kuvitteelliseen maailmaan uppoutuminen tarjoaa mahdollisuuden irrottautua arjesta ja tyydyttää imaginaarisia tarpeita, kuten romantiikan, jänni-

tyksen tai sankaruuden kaipuuta. Toisto ja tuttuus vahvistavat elämystä, jonka vuoksi lempielokuvia saatetaan katsoa useaan kertaan. (Goldstein 1998, 215–222.)

6. Fiktio kontekstina. Kertomuksen tunnistaminen fiktioksi antaa turvallisen kontekstin missä läpikäydä erilaisia mahdollisia inhimillisen elämän tilanteita sekä niihin liittyviä elämyksiä. Uutiset ja ajankohtaisohjelmat, joissa nähdään todellisia väkivallantekoja ja niiden seurauksia, ovat huomattavasti häiritsevempiä kuin kuvitteelliset verilöylyt. (Goldstein 1998, 215–222.)

7. Historiallinen konteksti. Yhteiskunnan väkivaltaisuus korreloi jossain määrin kuvitteellisen väkivalan laadun ja määrän kanssa. Riippuu kuitenkin erilaisista yleisistä ja yksilöllisistä osatekijöistä, kuinka paljon katsojilla on kiinnostusta kuvitteelliseen väkivaltaan. Jotkut eivät siedä nähdä sitä lainkaan, toiset vaativat aina vain kovempia panoksia. (Goldstein 1998, 215–222.)

8. Todenkaltaisuus. Suuri osa viihdeväkivaltaa koetaan nautittavaksi koska se vaikuttavuudestaan huolimatta mielletään sepitteelliseksi tavalla, joka sulkee pois kysymyksen väkivallan psyykkisistä ja fyysisistä seurauksista. Elokuvia, joissa väkivallan todellisuus on vahvasti esillä, ei koeta suoranaisesti nautittaviksi. Väkivallan vakavuus ja realismi kuitenkin ylevöittävät aiheen tekemällä teoksesta kannanoton tiettyyn sosiaaliseen todellisuuteen tai ihmisen tilaan, jolloin teokset saatetaan mieltää tärkeiksi. (Goldstein 1998, 215–222.)

9. Sosiaalinen identiteetti. Viihdeväkivalta saattaa toimia esim. poikayhteisöissä kasvuriittinä. Pois katsominen, nauraminen, kommentointi tai keskustelu ovat keinoja ottaa etäisyyttä elokuvan pelottaviin kohtauksiin. Jotkut saattavat alkaa kriitikoiksi. (Goldstein 1998, 215–222.)

10. Sosiaalinen kontrolli. Tarinoilla on keskeinen osa todellisuuden sosiaalisessa rakentumisessa, ja niitä käytetään sekä tietoisesti että tiedostamatta ihmisten maailmankuvan rakentumiseen. (Goldstein 1998, 215–222.)

3.2 Tunteiden tutkimus

Fiktiivisten tarinoiden tutkimuksissa on pohdittu paljon tarinan synnyttämiä tunteita katsojassa, ja näiden tunteiden suhdetta tarinan henkilöiden kokemiin tunteisiin. Usein on todettu, ettei katsoja välttämättä koe samoja tunteita kuin tarinan henkilö. Jos näin olisi, kyseessä olisi empaattinen reaktio. Jos taas katsoja liikuttuu tarinan henkilön kohtaloista tai turhautuu, kun tarinan henkilöllä menee huonosti, puhutaan sympaattisesta reaktiosta. Ihminen kokee tällöin jonkinlaista metatunnetta, jonka toisen ihmisen tunnetila on synnyttänyt. Tarinan henkilön sympatisoiminen voi olla vielä etäisempää, kun jonkun äärimmäinen tunnereaktio kiehtoo katsojaa omalaatuisuudellaan. Tämä on mahdollista nimenomaan silloin, kun katsoja itse ei ole saman tunnetilan vallassa. (Bacon 2010, 46.) Rikosdraamojen katselijasta voi olla ei-hyväksyttävä ajatus empatisoida väkivallan tekijää, mutta usein poliisin näkökulman kautta tarkastelu saa kiinnostumaan myös rikollisesta, jolloin tämä on voittanut katsojan puolelleen ja katsoja sympatisoi häntä. Tähän voinee johtaa neutraalina koetun poliisin rationaalinen auktoriteetti, joka pyrkii ymmärtämään ihmistä.

Poliisinäkökulma konkretisoituu valkokankaalla vielä katsetta seuraavalla leikkauksella. Ihmisellä on taipumus reagoida spontaanisti toisen ihmisen huomion kiinnittymiseen. Katsomme spontaanisti samaan suuntaan mihin huomaamme jonkun kiinnittävän katseensa. Kun näemme, että elokuvan henkilö kiinnittää katseensa johonkin, haluamme nähdä mikä on vanginnut hänen huomionsa. (Bacon 2010, 42.) Katseen kohde voi olla esimerkiksi pahasti pahoinpidelty ihminen, mutta katsoja kestää katsella häntä, koska on samassa näkökulmassa kuin poliisi. Elokuvan edetessä hirmutekoja kuvaavat pätkät osataan jo ennustaa poliisihenkilön ilmeen perusteella. Ne eivät tule enää yhtäkkiä, ja katsoja pystyy päättämään, uskaltaako katsoa vai ei.

4 Elokuvan henkilöhahmon rakentaminen

4.1 Juonen vaikutus henkilöhahmoon

Käsikirjoittajat joutuvat elokuvan käsikirjoitusta kirjoittaessaan pohtimaan, miten selkeäksi tai monimutkaiseksi henkilöhahmo pitäisi kirjoittaa. Jos elokuvakäsikirjoituksessa esiintyy ihmisiä, tärkeämpää on, ketkä henkilöt ovat mukana kuin se, mitä tapahtuu. Usein juoni on kuitenkin elokuvien moottori, mutta jos kaikki muut elementit puuttuvat, elokuva tuntuu tyhjältä. Etenkin ”kuka voittaa” -tarinoiden juoni on helposti henkilöhahmoja tärkeämpi. Tällöin henkilöhahmot rakenteellisesti sijoitetaan juoneen ja asetetaan toimintaelementeiksi. Henkilöhahmoa voi lähteä luomaan kahdella eri tavalla. Ensiksi kehitellään juoni tai perusidea, jonka pohjalta henkilö hahmotellaan. Toisella tavalla taas elokuvantekijä luo ensin elokuvan henkilöt ja niistä lähdetään kasvattamaan elokuvan juoni. (Sundstedt 2009, 187–188.)

4.2 Konteksti ympäröi hahmoa

Käsikirjoittaja ja kouluttaja Seger on kirjoittanut käytännön oppaan henkilöhahmon kehittämiseen. *Creating Unforgettable Characters* (1990) sisältää dramaturgisia seikkoja, joita tutkimalla henkilöhahmo saadaan eloon ja etenemään. Seger aloittaa hahmon rakentamiseen johtavan erittelynsä taustatyöstä. Ensimmäisenä on ymmärrettävä konteksti eli asiointi, joka ympäröi hahmoa. Tärkeimpiä konteksteja, jotka vaikuttavat hahmoon, ovat kulttuuri, historiallinen aika, paikka ja ammatti. Kulttuuriseksi vaikutteiksi luetaan muun muassa etninen, sosiaalinen, uskonto- ja koulutustausta. Kaikilla niillä on jonkinlainen vaikutus hahmoon (Seger 1990, 5–8). Ihmisiltä halutaan usein kysyä, missä heidän ”juurensa” ovat. Kulttuurilliset vaikutteet ovat hyvä tapa selvittää ”juurakkoaan”.

Historiallinen konteksti on hieman hankalampi. Jos tarina sijoitetaan eri aikaan, taustatyö on väistämättä yleisesti epäsuoraa. Käsikirjoittaja ei harmillisesti voi matkustaa ajassa, ja usein joutuukin turvautumaan mielikuvitukseen, jos tiettyä

yksityiskohtaa meinaa löytyä. Mielikuvituksen kanssa on oltava kuitenkin varovainen, jotta hahmoon ei kasva kiinni historialliseen aikaan sopimatonta asiaa, pիրrettä tai ominaisuutta. (Seger 1990, 8–9.)

Kun paikka, johon tarina sijoitetaan, on kirjoittajalle tuttu, taustatyö vaatii vähemmän aikaa. Tärkeää on kirjoittaa siitä, mitä tietää. Lopputulos on aina autenttisempi ja tarkempi. (Seger 1990, 9–12). Miettiä voi esimerkiksi seuraavia: Millä tavoin paikka vaikuttaa hahmoon? Onko hän asunut siellä aina, tuntee kuin omat taskunsa? Vai onko hän vasta muuttanut sinne, ja reagoi säikähdellen uuden asuinpaikkansa omalaatuisuuksiin? Kaupunki vai maaseutu?

Kontekstina voi olla myös hahmon ammatti. Kun ajatellaan ammattien kirjoa todellisuudessa, tullaan väistämättä huomanneeksi, että ammatti vaikuttaa elämäntapoihin. Toisilla ammatti tekee päivärytmin hyvin kiireiseksi, toiset eivät ole välttämättä ollenkaan sidottuja minkäänlaisiin aikatauluihin. Ammatin vaikutus voi olla myös fyysinen, ja näkyy hahmon liikkumisessa. Ammatti tuo hahmolle myös erilaatuisia arvoja ja huolenaiheita. (Seger 1990, 12–15.)

Segerin kontekstia muistuttava työtapa löytyy Vacklinin koodauksesta. Henkilöhahmon voi näyttää katsojalle koodaamalla eli ”merkkaamalla” hänet värein, äänin, metaforin tai tietäntyyppisellä käytöksellä. Pukeutumiskoodi voi vaatteilla viestiä esimerkiksi työstä, uskonnosta, sukupuolesta tai muotitietoisuudesta. Vaatteet voivat olla jopa itsessään rooli, hahmon pukeutuessa eri tavoin häihin tai hautajaisiin. Värikoodin avulla välitetään yhteys tai henkilöiden ja esineiden samankaltaisuus. Rikosgenressä hyvää edustavat hahmot pukeutuvat perinteisesti valkoisiin ja paha edustavat mustiin. (Vacklin 2007, 16–17.)

4.3 Hahmon elinvoima on ytimessä

Henkilöhahmon nimeäminen on tärkeää. Niin ihmiset kuin henkilöhahmotkin kiinnittyvät todellisuuteen ja ovat olemassa nimen kautta. Hahmon kutsuminen etu- tai sukunimellä saattaa kertoa, millaista elokuvaa katsotaan. Etunimen käyttäminen voi tarkoittaa sitä, että katsojan halutaan syventyvän hahmoon.

Sukunimi puolestaan kertoo toiminnallisesta elokuvasta. Nimi kantaa mukanaan merkityksiä, jotka eivät ole läpinäkyvän ilmeisiä. (Vacklin 2007, 20.)

Käsikirjoittajan tulisi tuntea kirjoittamansa henkilön perusvoimat, jotta hahmosta tulisi elävä. Käsikirjoittajan tulisi luoda henkilöhahmoihinsa aito suhde, ei raken-nettu, jotta henkilöhahmoista tulisi uskottavia. Tämä ei kuitenkaan tarkoita sitä, että henkilöhahmoja täytyisi joka tilanteessa ymmärtää tai että heitä tarvitsisi hyväksyä. (Sundstedt 2009, 192.)

Käsiteltäessä hahmon ydinasioita Seger painottaa johdonmukaisuutta, ei siinä mielessä, että hahmojen pitäisi olla stereotyyppeihin luokiteltuja tai ennalta arvattavia. Hahmoilla, kuten ihmisilläkin, on oltava ydinpersoonallisuus, joka määrittää, keitä he ovat ja antaa katsojille oletuksia siitä, miten he tarinassa toimivat. Kun yleisö osaa hieman ennakoida, miten hahmo seuraavassa käänteessä mahdollisesti toimii, hänen varsinaiset valintansa tarinassa ovat sitä, mitä yleisö jännittää ja mistä he myös nauttivat. Kun hahmolle on päätetty tietyt persoonalliset piirteet, on muistettava, että ne viittaavat myös muihin samankaltaisiin piirteisiin. Hahmon voi määritellä vaikkapa uintiharrastuksen kautta, mutta katsoja odottaa häneltä tietynlaista suhtautumista muiden samankaltaisten asioiden äärellä, esimerkiksi jokin muu urheilulaji. (Seger 1990, 29–30.)

Ihmiset ovat epäloogisia ja ennalta arvaamattomia. Tällaisia ominaisuuksia on hyvä olla hahmollakin. Paradoksaalisuuden, näennäisen järjenvastaisesti toimimisen, ei ole tarkoitus rikkoa johdonmukaisesti käyttäytymistä, vaan lihottaa hahmoa. Hahmolla on siis piirre, joka sinänsä ei sovi siihen kuvaan, minkä hänestä saamme, mutta jonka hyväksymme osana häntä, kun hän tulee tutummaksi. (Seger 1990, 32–34.)

Kun hahmoa halutaan vielä syventää, Seger kehottaa lisäämään hänelle tunteita, mielipiteitä ja arvoja. Miltä hahmosta kohtauksessa tuntuu? Piilottaako hän tunteensa muilta kohtauksen hahmoilta ja paljastuuko katsojille tunteiden todellinen laita? Mielipiteet taas ovat varsinainen tyyli, jolla hahmo tulee esimerkiksi mukaan keskusteluun. Ne tarkentavat hahmoa ja näyttävät hänen suhtautumisensa elämään. Hahmon tekemisen, mielipiteiden ja ongelmista selviytymisen

kautta katsoja saa selville hänen arvonsa. Hahmon ei tarvitse välttämättä puhua näkemyksistään. Uniikkiutta hahmosta voi löytää vielä yksityiskohdista. Ne voivat olla tekoja, käyttäytymistä, kielenkäyttöä, asentoja, vaatteita, nauramisen tapa, epätavallinen tapa, jolla hahmo ottaa kantaa tai lähestyy tilannetta. (Seger 1990, 34–41.)

Koska elokuvat perustuvat pääasiassa toimintaan, pitäisi henkilötkin muovata ennen kaikkea toiminnan pohjalta. Myös kohtaamiset ja suhteet muihin henkilö-hahmoihin muokkaavat henkilöä. Olennaista henkilö-hahmon luomisen kannalta on se, miten kyseinen henkilö reagoi tilanteisiin ja suhteisiin. Henkilöhahmoa luodessa tulisi huomioida hahmon ulkonäkö ja tyyli, hahmon suhde miljööseen sekä hahmon dialogin muotoutuminen. Myös henkilö-hahmon nimi tulisi olla käsikirjoittajan tarkoin valitsema. (Sundstedt 2009, 188–189.)

Yksi keino, miten käsikirjoittaja voi oppia tuntemaan henkilö-hahmonsa, on seurata hahmon toimintaa vuorokausi. Millaista hahmon arki on? Miten hahmo käyttäytyy erilaisissa tilanteissa ja muiden eri hahmojen kanssa? Millaisia rutiineja hahmolla on? Miten henkilö-hahmo selviytyy erilaisista konflikteista? (Sundstedt 2009, 198.)

Henkilöhahmossa pitää olla valkoisiakin alueita, joista käsikirjoittajakaan ei täysin varmaksi tiedä kaikkea. Hahmon valkoiset alueet mahdollistavat yleisön heijastamaan tunteitaan ja kokemuksiaan hahmoon. Jos hahmosta puuttuu valkoiset alueet, se tuntuu katsojasta helposti epäkiinnostavalta. Valkoiset alueet mahdollistavat henkilö-hahmon reaktioita olemaan realistisen irrationaalisia. (Sundstedt 2009, 203.)

Liian tarkkaan mietityt henkilö-hahmojen kuvaukset voivat saada hahmon tuntuun liiankin järkevältä. Liiallinen miettiminen ja suunnitteleminen saattavat ikävällä tavalla enemmän rajoittaa kuin vapauttaa hahmon olemusta. Liika miettiminen ja suunnitteleminen saattaa tehdä henkilö-hahmosta täydellisen psykologisen rakennelman, mutta hengettömän. Sitä paitsi, harvoin riittää ainoastaan tarkkaan harkittu psykologinen analyysi. (Sundstedt 2009, 194–195.)

Elokuvassa katsotaan toimintaa, joten toiminta on vahvin tapa näyttää henkilö-hahmo. Katsoja luottaa siihen, että hahmo käyttäytyy tapojensa mukaisesti. Tavat ovat osa hahmon olemusta ja niistä muodostuu hahmoon realistisuus ja jännite. Jos henkilö rikkoo tavallisia tapojaan, on tapahtunut jotain merkittävää. (Vacklin 2007, 19.)

Ulkonäöllään ja ulkoisilla piirteillään henkilö paljastaa itsensä. Henkilöhahmon luomisessa kysymykset auttavat kirjoittajaa eteenpäin. Miksi hahmo kaivaa koko ajan nenäänsä tai käveleekö hän laahustaen vai pinkoen? Käsikirjoittajan pitää muistaa antaa tekstissä vain oleellinen informaatio ulkonäöstä. Jostain ulkonäön piirteestä voi muodostua hahmoa symboloiva asia, kuten esimerkiksi hiuksista ja niiden pituudesta. Tarkkuus yksityiskohtien luomisessa luo todentuntua hahmoon. (Vacklin 2007, 16.)

Elokuvassa henkilöahmolla on oma ainutlaatuinen tapansa katsoa maailmaa, joka poikkeaa muiden henkilöahmojen tavoista. Vahva ja rajoittunut näkökulma paljastaa katsojille henkilön sydämen. Mitä suppeampi ja värittyneempi näkökulma hahmolla on, sitä toimivampaa draamaa on luvassa. Kun kaikkien elokuvassa esiintyvien henkilöiden näkökulmat kirjoitetaan teemaan, esimerkiksi koston ympärille, katsojalle välittyy näkökulmien kautta sopivina annoksina teemaa ja mielipiteitä. Kertojaääni on kaikkein tehokkain tapa tuottaa näkökulmaa, sillä etäisyys katsojan ja henkilöahmon välillä on lyhimmillään. Katsoja ”lukee henkilön ajatuksia”. Hallitsevaa näkökulmaa voidaan vaihdella esimerkiksi päähenkilön (protagonisti) ja vastustajan (antagonisti) välillä. Jokainen kohtaaminen on nähtävä jostakin näkökulmasta, muuten elokuva on keinotekoinen ja asetelmallinen. Elokuvan tunnelmaa luodaan näkökulmalla, ja henkilö paljastaa näkökulmansa dialogissaan ja toiminnassaan. (Vacklin 2007, 33–34.)

4.4 Taustatarinan määrittely

Jokainen käsikirjoitus keskittyy tiettyyn tarinaan, joka halutaan kertoa. Seger nimittää tätä tarinaa front storyksi. Se on varsinainen tarina, joka halutaan kertoa. Front storyn henkilöt kuitenkin ovat mitä ovat ja toimivat kuten toimivat

menneisyytensä vuoksi. Menneisyydessä voi olla vaikeuksia ja kriisejä, tärkeitä ihmisiä, negatiivista tai positiivista palautetta, lapsuuden unelmia ja tavoitteita unohtamatta yhteiskunnan ja kulttuurin vaikutteita. Taustatarinan antama informaatio voi olla kahdenlaista. Yhtäältä menneisyyden tapahtumat voivat vaikuttaa suoraan front storyn rakentumiseen, toisaalta taustatarina voi liittyä vain hahmon elämäkertaan. Jos kyseessä on ensimmäinen esimerkki, käsikirjoittajan ja katsojien tulee tietää tapahtumat, jotta tarinaa voi ymmärtää. Hahmon elämäkertaan liittyvät tiedot eivät välttämättä tule koskaan näytetyiksi yleisölle, mutta käsikirjoittajan tulee tietää ne, jotta hahmosta saadaan toimiva. (Seger 1990, 48.)

On kaksi ääripääajattelua, kuinka paljon kirjoittajan tulisi tietää luomistaan henkilöhahmoista. Toisen ääripään näkemyksen mukaan käsikirjoittajan tulisi tietää kaikki hahmonsa taustasta, kun taas toisen ääripään mukaan käsikirjoittajan tulisi keskittyä vain siihen ajanjaksoon, mitä elokuva käsittelee. Joka tapauksessa käsikirjoittajan tulisi nähdä henkilöhahmonsa monista eri näkökulmista ja moniulotteisena – avoimena henkilöhahmona. Henkilöhahmo voi olla myös suljettu, jolloin sillä on harvoja, mutta kenties paljonpuhuvia ominaisuuksia. (Sundstedt 2009, 189.)

Taustatarina sisältää hahmojen psykologiset imperatiivit, kuten lyhytaikainen trauma tai pitkään jatkunut psyykkinen tila. Lyhytaikainen trauma on yksittäinen traumaattinen kokemus, joka voi koskettaa henkilöä esimerkiksi nöyryytyksen, läheisen kuoleman tai yksittäisen väkivallan kokemuksen kautta. Pitkäaikainen psyykkinen tila syntyy kertautuvasta kokemuksesta, kuten toistuvasta pahoinpitelystä. Trauman vaikutukset voivat näkyä fyysisissä piirteissä ja lahjakkuudessa tai olosuhteissa: perheessä, varallisuudessa ja muissa sosiaalisissa tekijöissä. (Vacklin 2007, 25–27.)

Jotkin tv-sarjat alkavat lyhyellä takaumakohtauksella, jos katsojien tulee tietää jotain tärkeää taustatarinasta ymmärtääkseen alkuasetelmaa. Toisissa sarjoissa taustatarinoinhin mennään vasta sitten, kun tarvitaan ideoita ja halutaan kehittää hahmoa. Joissakin jaksoissa henkilö menneisyydestä nostetaan pääosaan. Kuten pitkissä elokuvissakin, joskus henkilö reagoi tietyllä tavalla menneisyytensä

takia. Mitä enemmän sarjoissa on taustatietoa, sitä enemmän on myös potentiaalia monimutkaisen henkilöhahmon luomiseen. Sarjoissa hahmoista on löydettävä jatkuvasti jotain uutta kiinnostaakseen katsojia. Tiedon onkimiseen hahmosta tarvitaan joskus toinen hahmo. (Seger 1990, 190–191.)

4.5 Psykologia osana hahmon käyttäytymisen ymmärtämistä

Henkilöhahmon kehittämistä käsiteltäessä tulee usein esiin kysymys hahmon uskottavuudesta. Ei ole olemassa tarkkoja ohjeita siitä, millaisia elokuvien henkilöhahmojen ehdottomasti pitäisi olla. Esimerkiksi hahmon psykologiseen uskottavuuteen vaikuttaa muun muassa elokuvan tyylilaji – joidenkin henkilöhahmotyyppien käyttäytyminen riippuu näin ollen elokuvasta kokonaisuutena. (Sundstedt 2009, 188.)

Hahmon menneisyydessä saattaa olla traumaattisia tekijöitä, jotka vaikuttavat nykyiseen käyttäytymiseen. Yhtä lailla menneisyydestä voi löytyä myös positiivisia tekijöitä, jotka voivat muuttaa nykytilaa parempaan. Henkilöhahmolla on oltava myös alitajunta, joka ajaa häntä tiettyihin asioihin, vaikkei hahmo sitä itse aina tietäsikään. Epänormaalius, pienikin sellainen, vie hahmoa pois tavallisesta ja tylsästä. Epänormaaliudet voivat saada aikaan myös konfliktia. Suhteessa elämään ja ihmisiin hahmolla on kaksi puolta. Hänellä on tarinan muihin hahmoin verrattuna samoja perustarpeita (esim. parisuhde) ja kuitenkin erilainen tapa elää sitä. (Seger 1990, 63–90.)

Henkilöhahmon ensivaikutelman luominen katsojille on tärkeä. Mihin katsoja kiinnittää hahmossa ensimmäisenä huomion? Miten muut henkilöhahmot reagoivat hahmoon? Ensivaikutelman aikana voidaan huomata hahmon hallitsevat erikoisominaisuudet ja piirteet. Erikoispiirteet voivat olla avain henkilöhahmon ytimeen. Tämä pätee etenkin silloin, kun luodaan psykologisesti syviä hahmoja. (Sundstedt 2009, 190–191.)

4.6 Sivuhahmot päähenkilön tukena

Kun tarinalla on teema, sivuhahmot auttavat lihottamaan ja tekemään selväksi tätä teemaa. Sivuhahmojen tehtävänä voi olla myös päähenkilön avaaminen tavalla tai toisella. Olivatpa sivuhahmot pieniä tai isoja, heitä ei kannata jättää stereotyyppisiksi. (Seger 1990, 124–145.)

Päähenkilön lisäksi audiovisuaalisissa teoksissa on suuri joukko muitakin huomattavan tärkeitä henkilöitä. Dramaturgian kannalta katsottuna sivuhenkilöitä ei tarvitse kuljettaa koko ajan tarinan etenemisen mukana. Käsikirjoittaja voi halutessaan luopua sivuhenkilöistä ja äärimmäisissä tapauksissa jopa taputtaa heidät. Yleensä sivuhenkilöt kasvavat ja kehittyvät tarinan edetessä, mutta tällaisissa tilanteissa käsikirjoittajan tulee olla varovainen, ettei päähenkilö jää sivuhenkilöiden varjoon. (Sundstedt 2009, 219–220.)

Riivaaja on elokuvan toimintaa eteenpäin pakottava henkilö. Riivaaja uhkaa päähenkilöä ja täten saa aikaan elokuvan dramaattiset liikkeet. Riivaajan ei tarvitse olla fyysisesti vaarallinen vaan jo tällaisen hahmon pelkkä läsnäolo edesauttaa elokuvan tapahtumien kehittymistä. Joissakin teoksissa riivaaja voi olla osana myös päähenkilöä itseään. Tällaisessa tapauksessa päähenkilö kamppailee itseään ja omatuntoaan vastaan. (Sundstedt 2009, 215–216.)

Sankari-hahmon sapluuna on useimmissa audiovisuaalisissa teoksissa yhdistetty päähenkilön ominaisuuksiin. Päähenkilö perinteisesti tarvitsee sankaria tuekseen saavuttaakseen tavoitteensa ja sankari onkin tärkeässä roolissa tarinan toiminnan etenemisessä. Sankari-hahmolla on selkeä rooli tarinan kerronnan kannalta: sankari saa aikaan konfliktin ja vie sitä eteenpäin. (Sundstedt 2009, 222.)

Varjo -hahmon tehtävänä on peilata päähenkilöä. Usein varjo on olemukseltaan samanlainen päähenkilön kanssa, vaikka tätä ei siltä edellytetäkään. Varjon kehitys on kuitenkin samansuuntainen päähenkilön kanssa. (Sundstedt 2009, 223.)

Päähenkilön kanssa vastakkaista kehitystä tapahtuu kontrasti -hahmolla. Lähtötilanteet voivat olla kontrastilla ja päähenkilöllä hyvinkin samanlaiset, mutta kontrasti tekee tarinan edetessä omat päätökset ja hänen kehityksensä johtaa aivan toiseen suuntaan päähenkilön kanssa. Tällaisella kehityksen vastakkainasettelulla korostetaan päähenkilön valintoja ja hänen tavoitteiden saavuttamista. (Sundstedt 2009, 223.)

Päähenkilöllä on usein apuri tai lähin suhde-hahmo, jonka kanssa päähenkilö voi käsitellä ajatuksiaan tai jakaa kokemuksiaan. Apuri-hahmon avulla käsikirjoittaja saa helpon keinon tuoda esiin päähenkilön ajatuksia. Apurin ei tarvitse olla toiminnaltaan kovinkaan aktiivinen – riittää, että se toimii päähenkilön kuuntelevana korvana. Apurin ei kuitenkaan tarvitse olla ainoastaan päähenkilön tuki ja olkapää vaan apurin voi yhdistää esimerkiksi sankari-hahmoon. (Sundstedt 2009, 224.)

Yksi sivuhahmotyyppi on roisto. Roisto on usein antagonisti eli vastakkainasettelussa päähenkilön, protagonistin kanssa. Antagonistin ei välttämättä tarvitse olla roisto, mutta näillä kahdella on ero: roistoon liittyy aina pahan ominaisuus. Roistot ovat toiminnallisia pahantekijöitä, mutta heilläkin on syynsä tekemisinsä. Kukaan ei tee rikoksia vain sen takia että huvittaa. (Seeger 1990, 120–145.)

Orkestrointiteorian mukaan käsikirjoituksessa tulisi olla tavallisen sinfoniaorkesterin kaltaisesti erilaisia instrumentteja, jotka kaikki hoitavat eri tehtävää ja luovat yhdessä yhtenäisen kokonaisuuden. Käsikirjoittajan tulee siis koota henkilö-hahmoja monipuolisesti, jottei tarinasta tulisi liian yksiäänistä. Jokaisen hahmon täytyy olla aktiivinen osa kertomusta. Orkestrointi luo kaiken hallitsevan ajatuksen hahmojen kokoonpanosta. Kuitenkaan harvoin hahmoilla on yksi tietty tehtävä tarinassa, vaan hahmojen tehtävien rajat ovat häilyviä. (Sundstedt 2009, 207.)

Ihmissuhteiden kirjoittaminen tarinaan tuo paitsi eloa, myös paikkoja konflikteille, joista draama saadaan kulkemaan. Hahmojen välinen konflikti voidaan esittää esimerkiksi toimintana, mielipiteinä tai arvoina. Erilaiset hahmot tuovat kaivattua vaihtelua tarinaan ja jokin muutos ihmissuhteessa on kiinnostavaa. Jos

kyseessä on romanttinen suhde, katsojien tulee saada ymmärtää edes jossakin vaiheessa, miksi nämä kaksi henkilöä ovat yhdessä. (Seger 1990, 118–119.)

4.7 Dialogin kauneus

Yksi elokuvan kerronnan työkaluista on dialogi ja sitä muovaavat yhteiskunnassa vallitsevat olosuhteet, elokuvan luonne sekä sen henkilöahmot. Dialogin avulla elokuvan katsojille voidaan luoda aivan uudenlaisia mielle yhtymiä ja luoda kohtauksille jopa koomisia sekä dramaattisia efektejä. Pääasiassa dialogi kuvastaa henkilöahmoja ja toimiikin näin ollen eräänlaisena peilinä, joka ilmentää hahmojen sisäistä elämää. Kaikella elokuvassa käytävällä dialogilla tulisi olla jokin tarkoitus ja tehtävä, jolloin henkilöahmojen puheiden tulisi toimia ponnahdusalueena elokuvan toiminnalle. Dialogin ja elokuvan äänimaailman vastapainona on hiljaisuus, joka voi parhaimmillaan olla erinomainen tehokeino. (Sundstedt 2009, 234–235.)

Käsikirjoittajan kannattaa keskittyä muotoilemaan henkilöahmon ensimmäinen repliikki huolella, sillä siihen saa kiteytettyä erinomaisesti henkilöahmon oman ilmaisun. Jo ensimmäisestä repliikistä voi tulkita, onko hahmo puhelias, harvasanainen, harkitseva tai suurpiirteinen. Hahmojen kielelliset ilmaisut paljastavat heidän tavoitteet sekä alkuperän. Dialogin tehtävänä on aina välittää tietoa elokuvan juonesta. (Sundstedt 2009, 235–236.)

Dialogin avulla voidaan kertoa, mitä voi tapahtua, mitä tapahtuu ja mitä on tapahtunut. Jokainen repliikki, dialogi ja sitä myöten myös elokuvan henkilöahmo pitää sisällään tietoa menneisyydestä, nykyisyydestä sekä tulevaisuudesta. Repliikillä käsikirjoittaja voi luoda elokuvaan pienen aikamatkan menneisyyteen. Henkilöahmon ei tarvitse tietoisesti käsitellä menneisyyttään vaan sekä henkilöahmon menneisyys että tulevaisuus ovat luonnostaan läsnä elokuvan tarinassa. Todellisuudessa ja elokuvissa on läsnä kysymys: mitä tulevaisuudessa tapahtuu? Dialogin eri aikamuodot mahdollistavat elokuvassa tarpeellisen tiedon antamisen epäsuorasti. Dialogissa on yhtä paljon puhetta ja hiljaisuutta. Ulkoinen välttämätön dialogi kertoo, mitä tapahtuu, on tapahtunut tai voi tulevai-

suudessa tapahtua. Alatekstiä kutsutaan sisäiseksi dialogiksi, jonka yleisö tuntee puhuttujen sanojen, kuvien, valaistusten, taukojen, musiikin sekä liikkeiden kautta. (Sundstedt 2009, 237–245.)

Dialogissa voi olla suora rehellinen viesti. Harvoin elokuvissa tai todellisessa elämässä henkilöt sanovat toisilleen absoluuttisia totuuksia, sillä niillä on taipumuksena aiheuttaa turhia konflikteja henkilöiden välille. Totuus voi kuitenkin olla tehokas kerronnan keino. Epäsuora, vihjeenomainen dialogi puolestaan on väline, jolla voi saada yleisön tarkkaavaiseksi. Täysin peitetyt, mutta tietoiset viestit taas ovat dialogia, jossa hahmo valehtelee. Tällaisessa tilanteessa katsojille usein tehdään selväksi, että kyseessä on piilotettu viesti. Dialogi voi pitää sisällään myös tahattomia viestejä, joita henkilöahmot sanovat täysin vahingossa. Tahattomat viestit voivat olla totta tai ainakin osittain totta, mutta niitä saatetaan myös liioitella. Elokuvan dialogi voi pitää sisällään myös viestejä, jotka ovat tarkoitettu vain tietyille henkilöahmoille. (Sundstedt 2009, 248–250.)

Elokuville voidaan katsoa olevan kolmenlaista hiljaisuutta. Ensimmäinen hiljaisuus on puhuvaa hiljaisuutta, jossa ei kuitenkaan sanota sanaakaan. Tällaisessa hiljaisuudessa hahmot kommunikoivat vahvasti pienillä eleillä, jotka saattavat oikealla hetkellä puhua enemmän kuin loputon tulva sanoja, puhuttua kieltä. Näkkileipäpuheeksi taas kutsutaan toista hiljaisuutta, joka on sanojen virtaa. Tällaisen puheen on tarkoitus toimia hiljaisuuden sijaisena ja se antaa elokuvan katsojalle vihjeen siitä puheesta, mitä emme kuule. Näkkileipäpuhe on eräänlainen savuverho, joka piilottaa aikomukset. Elokuvan hiljaisuus voi olla myös kuuntelevaa hiljaisuutta. Puheen tärkeimpiä täydentäjiä ovat kuunteleminen ja sen aiheuttamat reaktiot. (Sundstedt 2009, 251–256.)

Kun halutaan saada aikaan hyvää dialogia, puhe on yleensä lyhyttä ja osissa. Kaksi tai kolme lausetta repliikkiä kohden on hyvä tahti. Hyvä dialogi paljastaa jotain puhujistaan. Hahmot saattavat olla ymmärtämättömiä omista tunteistaan tai haluistaan. Tällöin he voivat tulla lipsauttaneeksi yleisön tietoon puheessaan jotain sellaista, jota eivät itse osaa tulkita. Kysymys on alatekstistä. Alateksti näyttää silloinkin, kun dialogin toinen osapuoli ei ymmärrä, mitä hahmo hänelle kertoo, mutta yleisö tietää. (Seeger 1990, 146–148.)

Elokvakerronta perustuu lähinnä kuviin ja tapahtumien näyttämiseen, jolloin elokuvadialogin täytyy aina oltava suhteessa niihin. Käsikirjoittajan kirjoittaessa dialogia tulisi hänen aina miettiä: kuka sanoo kenelle, mitä hän sanoo, miten hän sanoo, miksi hän sanoo ja mitä siitä seuraa. (Sundstedt 2009, 262–263.)

4.8 Pohdintaa henkilöhahmojen luomisesta

Käsikirjoittaja löytää teostensa hahmot usein omien kokemustensa kautta. Kaikki käsikirjoittajan havainnot heijastuvat tekstin työstämisen aikana kirjoittajan omaa minuutta vasten. Tämä kuitenkin ei tarkoita sitä, että henkilöhahmot olisivat osa kirjoittajan minuutta, mutta joitakin viitekehyksiä ja kokemuksia kirjoittajalla tulisi aina olla henkilöhahmojensa olemuksesta. (Sundstedt 2009, 191–192.)

Henkilöhahmon kaari muodostuu siitä, minkälaisena hahmo tarinan eri kohdissa näyttäytyy. Se tarkoittaa siis hänen kehitystään elokuvassa. Vacklin esittää kehittymisen abc-esimerkillä, jossa a = henkilö esitellään, b = henkilö tarinan keskivaiheilla, c = henkilö poistuu elokuvasta. Kaarella lisätään kiinnostavuutta, koska kaaren jokaisessa kohdassa hahmo paljastaa jotain uutta itsestään. Henkilöhahmoilla voi esiintyä kolmenlaista kasvamisen ja muutoksen muotoa: muodonmuutos, muuttuminen olosuhteiden takia tai staattisuus. Muodonmuutoksessa hahmo voi muuttua toisilta saamansa kohtelun seurauksena tai muuttaa itse itsensä. Olosuhteiden muutos pakottaa hahmon käyttäytymään eri tavalla. Staattisuus tarkoittaa sitä, että hahmon perusluonne pysyy samana. Staattisuus toimii etenkin komediassa, kun henkilöiden luonteet eivät koskaan muutu. (Vacklin 2007, 35–36.)

Henkilöhahmon kirjoittamista varten on olemassa monenlaisia tarkistuslistoja, joista käsikirjoittaja voi katsoa, muistaako huomioida tärkeimmät ihmisen elämänehdot hahmoa luodessaan. Yhden tarkistuslistan esimerkin mukaan käsikirjoittajan tulisi hahmoa luodessaan huomioida hahmon ikä ja se, miten hahmo näyttää ikänsä. Käsikirjoittajan tulisi huomioida hahmon sukupuoli-identiteetti, hahmon paino ja pituus sekä silmien ja hiusten väri, henkilöhahmon fyysiset

epämuodostumat, poikkeamat, vammat. Myös hahmon fysiikka eli se, onko henkilö atleettinen, tanakka tai esimerkiksi harteikas tulisi hahmottua käsikirjoittajan mielessä samoin kuin hahmon fyysinen tila eli se, onko hahmo esimerkiksi jännittynyt, jäykkä tai riehakas. Kyseisen käsikirjoittajan muistilistan mukaan kirjoittajan on tiedostettava myös hahmon fyysinen liike eli se, mihin rytmiin henkilö kävelee tai liikkuuko henkilö sulavasti vai kenties nykivästi. Käsikirjoittajan tulisi tehdä päätöksiä myös siitä, onko hahmolla joitakin maneeereja eli esimerkiksi luonteenomaisia eleitä. Myös hahmon puheeseen, ääneen sekä erityisiin kielellisiin ilmauksiin ja lempisanontoihin sekä sanavalintoihin tulisi kiinnittää huomiota. Hahmoa rakentaessa olisi tärkeä pohtia hahmon pukeutumista, seksuaalisuutta, älykkyyden tasoa, temperamenttia, mahdollisia lempinimiä ja hahmon mahdollisia fobioita. Myös hahmon turhautumiset ja ratkaisevat epäonnistumiset tulisi kirjoittajan tiedostaa. Erityisen tärkeää kirjoittajan olisi huomioida se, mitä hahmo itse ajattelee itsestään, millainen elämänasenne hahmolla on tai yrittääkö hahmo peitellä itsestään tietoisesti esimerkiksi jotain tiettyä luonteen piirrettä. Entä millainen on hahmon perhetausta ja mikä niiden merkitys on hahmolle? Millaisia ovat hahmon ystävyys ja rakkaussuhteet tai hahmon työkaaverit, esimiehet ja muut henkilöt hahmon elämässä? Listan mukaan käsikirjoittajan tulisi tietää, mikä on henkilöahmon syntymäpaikka, uskonnollinen tausta, koulutus sekä työ ja suhtautuminen työntekoonsa. Myös hahmon sosiaalinen asema, asumismuoto, harrastukset, mielenkiinnon kohteet, perusarvot, unelmat sekä kunnianhimon kohteet ovat olennaisia elementtejä henkilöahmon rakentamisessa. (Sundstedt 2009, 196–197.)

Henkilöahmoa luodessaan käsikirjoittajan olisi hyvä pohtia mahdollisia vastauksia myös seuraaviin kysymyksiin: Mitä sisimmässään hahmo haluaa? Onko hänellä unelmia tai kunnianhimoa? Etsiikö hahmo todellista rakkautta? Etsiikö hahmo elämälleen merkitystä? Pyrkiikö hahmo päämääriinsä tietoisesti vai tiedostamattaan? Käsikirjoittajan olisi hyvä miettiä, onko hahmo vain osana kertomusta vai kertooko hahmo itse tarinaa. Kenen silmin katsoja tarinaa katsoo? (Sundstedt 2009, 199.)

Segerin vinkit auttavat käsikirjoittajaa niin inspiraatioon kuin valmiin käsikirjoituksen tarkistamiseen ja purkuun. Myös Porkka (Salminen & Snicker 2012) on pohtinut muutamia seikkoja, joita henkilöhahmon rakentajan tai purkajan kannattaa miettiä. Porkka kirjoittaa henkilöhahmon omien rajojensa ylittämisestä. Mitä hahmo ei missään tapauksessa tekisi? Rajan ylittäminen on aina jännittävää. Hahmolle kannattaa myös määrittää kaksi erilaista tarvetta, sisäinen ja ulkoinen. Ulkoinen tarve on se, mitä hahmo haluaa tai kuvittelee haluavansa, ja tämä tarve johtaa toimintaan. Sisäinen tarve taas merkitsee sitä, mitä hahmo oikeasti tarvitsee, vaikkei sitä itse tietäisikään. Hahmon oma käsitys itsestään ja muiden mielipiteet hänestä ovat tärkeitä olla kirjoittajalle selviä. Mikä on totuus, se mitä hahmo itse tai muut hahmot eivät hänestä huomaa? Mikä saattaisi loukata tai satuttaa hahmoa? (Salminen & Snicker 2012, 57–58.)

4.9 Erityishuomioita päähenkilön kirjoittamisesta

Päähenkilöllä on elokuvassa vain yksi keskeinen päämäärä, jonka tulee olla selkeä, tietty ja tarkka. Parempi elämä ei käy päämääräksi, vaan esimerkiksi maitoliträn hakeminen kaupasta. Päämäärän pitää olla motivoitu, ja tähän kannattaa hyödyntää ihmisen perusmotivaatioita, kuten eloonjääminen, turvallisuus, rakkaus. Päämäärä ei saa muuttua ennen elokuvan loppua, mutta hahmon päämäärän saavuttamiseksi tekemä suunnitelma voi vaihtua. Suunnitelma voi olla konkreettinen tai vaikka vain ajatus. Elokuvan rakenne ja draama syntyvät sen mukaan, miten hahmo pystyy etenemään suunnitelmansa mukaan. Kun suunnitelma ei toimi, hahmon pitää saada se toimimaan tai keksiä uusi. Katsojalle on näytettävä hetki, jolloin hahmo lopulta saavuttaa tai menettää päämääränsä. (Vacklin 2007, 36–37.)

Henkilöhahmon kaarta voi rakentaa pinoamalla, mikä tarkoittaa, että henkilön ja päämäärän välille asetetaan koko ajan lisää esteitä, asioita mutkistetaan ja ristiriitoja kärjistetään. Hankaluuksiin joutuva hahmo on emotionaalisesti kiinnostava ja katsojan sympatisoivissa. Esteet ja konfliktit kasvavat elokuvan kuluessa. Pinoaminen voi ilmetä myös takapakkina. Tällöin päämäärä ja toiminnan suunta eivät muutu, vaan henkilö vain viedään kauemmaksi päämäärästään.

Pinoamisen lomaan voi kirjoittaa myös vaihdon. Vaihto saavutetaan luomalla vaikutelma tarinan liikkumisesta tiettyyn suuntaan, sen oikeasti kulkiessa aivan päinvastaiseen. Katsojalle ei saa paljastaa mitään liian aikaisin, mutta merkit ja vihjeet on pedattava (toisin sanoen istutettava) tarpeeksi varhain. Vaihdoissa katsojan tunteita käytetään hyväksi. Katsoja uskoo helpommin tunteen oikeellisuuteen, joten häntä voi huijata antamalla tunteen avulla väärää informaatiota. (Vacklin 2007, 37–38.)

Päähenkilö edustaa usein hyvää ihmistä ja hän hallitsee kertomuksen tapahtumien kulkua. Yleisö puolustaa päähenkilöä ja häneen yleisö pyrkii samaistumaan. Aristoteleen mukaan päähenkilön kohdalla toiminnan tulisi pitää sisällään käänne hyvästä pahaan, jonka sisältö kääntää päähenkilön kohtalon. Kertomuksessa päähenkilön täytyisi tavoitteeseen päästäkseen muuttua ja kehittyä. Lopputaistelua vasten päähenkilön tulisi kypsyä. Usein päähenkilö on lähtökohteisesti alakynnessä ja tavoitteisiin päästäkseen hänen tulee kehittyä ja lopussa hänellä ei ole kuin kaksi vaihtoehtoa, joko päihittää vastuksensa tai hävitä. Tämä ”nollasta sataan” -asetelma voi mahdollistaa yleisön suomaan sympatiat päähenkilölle. (Sundstedt 2009, 207–210.) Päähenkilön kehitys ei kuitenkaan ole suinkaan aina tietoista, vaan draama luo henkilön muutoksen. (Sundstedt 2009, 211).

Toisinaan päähenkilön voi asettaa johonkin tiettyyn muotiin, mutta yleensä päähenkilön täytyy olla enemmänkin kuin ainoastaan jonkun asian edustama symboli. Päähenkilö tarvitsee erityispiirteitä, joilla hän poikkeaa tavanomaisesta ja hän on useimmiten se, joka henkilökohtaisesti kehittyy muita hahmoja enemmän. Päähenkilö kantaa tarinan moraalista kysymyksenasettelua ja hän toimii tarinan sankarina tai ainakin työskentelee yhdessä sankarin kanssa, sillä päästäkseen päämääräänsä, päähenkilö usein tarvitsee tarinan sankarin apua. Tarinassa on usein varjo -henkilöhahmo, jonka tehtävänä on peilata päähenkilöä. Päähenkilöllä on usein tarinassa myös apurihahmo, jonka kansa päähenkilö voi käsitellä ajatuksia ja jakaa tilanteita. (Sundstedt 2009, 211–224.)

Katsojassa on tärkeää herättää suurta kiinnostusta, sympatiaa sekä empatiaakin etenkin päähenkilöä kohtaan ja yleisön samaistuminen hahmon tunne-

elämään on erittäin olennaista. Käsikirjoittajan on pystyttävä luomaan tilanteita, joissa yleisö saa mahdollisuuden lähestyä hahmoa puhtaasti tunteilla – katsojan pitää voida edes pienen hetken ajan tuntea olevansa hahmon puolella tai kenties hahmoa vastaan. (Sundstedt 2009, 200–201.)

5 Romaanista audiovisuaaliseksi tuotteeksi

5.1 Proosan ja audiovisuaalisen tuotannon eroja

Mitä tarinan sisällölle tapahtuu, kun proosa sovitetaan elokuvaksi? Miten eri taiteidenlajit saa muovattua yhteen? Kuinka uskollinen romaanin tarinalle tulee olla elokuvaversiossa? Millaisia erilaisia teknisiä keinoja on muuttaa romaani elokuvan käsikirjoitukseksi? Näihin kysymyksiin Sundstedt (2009, 271) etsii vastauksia.

Kirjoitetulla sanalla on usein modernia ja kansanomaista elokuvaa suurempi painoarvo. Elokuvalla ja proosalla on eri kohdeyleisö, ne tuotetaan erilaisilla menetelmillä ja usein ne puhuvat eri kielillä. Romaania lukevalla yleisöllä on aikaa pohdiskella teoksen asioita, luoda tapahtumista omia mielikuvia ja antaa mielikuvituksen lentää mielin määrin. Elokuva on proosaa konkreettisempi tarinankerronnan muoto. Kun proosaa lähdetään muokkaamaan elokuvankäsikirjoitukseksi, tulee se kääntää ikään kuin uudelleen elokuvankielelle. Yksi tärkeä vaihe elokuvankielelle kirjoittamisessa on proosan muuttaminen suoremmin kerrotuksi tarinaksi. (Sundstedt 2009, 272–274.)

Romaanissa tarinan tapahtumia käsitellään usein jonkun hahmon pään sisällä. Elokuvassa tapahtumat tulee pääasiassa esittää toiminnan kautta ja näin ollen henkilöhahmojen ajatusmaailman ympärille tulee luoda selkeitä tilanteita, miljöitä sekä dialogia. (Sundstedt 2009, 274.)

Proosan monet henkilöhahmot voivat elokuvassa muuttua yhdeksi hahmoksi ja useat dialogit vaihtuvat elokuvaversiossa yhdeksi keskusteluksi. Proosan väri-
käs kuvailu muuttuu elokuvassa lavastuksiksi, ääniksi, valoiksi sekä kuvakul-
miksi ja pieni proosan sivujuoni saattaa elokuvassa saada suurenkin juonellisen
merkityksen. (Sundstedt 2009, 282.)

Elokuvassa aika on rajallista. Lyhyeen aikaan täytyy saada sisällytettyä koko-
nainen tarina, ehkä jonkun koko elämä. Jotta tarinan elementit saisi sisällytettyä
lyhyeen aikaan, tulee käsikirjoittajan tiivistää tapahtumia tai jopa jättää pois ti-
lanteita sekä kokonaisia henkilöhahmoja. Proosan kirjoittajan ei tarvitse miettiä
ajallisia rajoituksia, samoin kuin miljöön kuvailulla on proosassa pienempi mer-
kitys kuin elokuvassa, missä miljöön tulee olla tarkkaan harkittu. Elokuvan rek-
visiitassa ja miljöössä jokainen pienikin yksityiskohta täydentävät toisiaan ja
luovat yhdessä uskottavan kokonaisuuden. Elokuvassa miljöövalinnat ovat yksi
osa henkilöhahmojen sielunmaiseman rakentamista. (Sundstedt 2009, 275.)

5.2 Kuinka vapaat kädet elokuvakäsikirjoittajalla on?

Käsikirjoittajan tulee hahmottaa oma romaaninsa jo olemassa olevan romaanin
sisältä. Näin ollen käsikirjoittaja kohtaa niin tietoisia kuin tiedostamattomiakin
valintoja muokatessaan proosasta elokuvakäsikirjoitusta. Yhdestä romaanista
voi tehdä lukemattoman määrän erilaisia elokuvatulkintoja. Käsikirjoittajan tulisi-
kin käydä keskustelua tarinan tulkinnasta teoksen alkuperäisen kirjoittajan
kanssa jo siinä vaiheessa, kun elokuvakäsikirjoittamisen tekemiselle haetaan
oikeuksia. Kaunokirjailijalla on aina oikeus päättää, tehdäänkö hänen teokses-
taan elokuvaversiota vai ei. Proosan muuttaminen elokuvaksi voi tarkoittaa tari-
nan kannalta suuriakin muutoksia ja silloin kaunokirjailijoilla herää epäily,
muuttuuko heidän teoksensa elokuvaversiossa tunnistamattomaksi. Proosaa
voi aina tulkita yhtä monella tavalla kuin sillä on lukijoitakin. Kuitenkaan romaa-
nin perusmoraalia ei saa muuttaa sitä työstettäessä elokuvaversioksi. (Sund-
stedt 2009, 277–280.)

Toiset romaanin vaativat suuria muutoksia elokuvaversiota varten, kun taas esimerkiksi romaaneilla, joilla on olemassa korkea status, tulee niiden elokuva-version käsikirjoitus kirjoittaa rajallisesti luovuutta käyttäen. Jos käsikirjoittajan vapautta kirjoittaa proosa elokuvaksi rajataan liikaa, on vaarana, että elokuvasta tulee vain proosan kuvittamista. Käsikirjoittajan on myös hyvä muistaa proosaa elokuvakäsikirjoitukseksi muokatessaan se tosi asia, ettei elokuvaversio todennäköisesti tule miellyttämään kaikkia proosasta pitäneitä lukijoita. (Sundstedt 2009, 281.)

Yleensä proosan ja elokuvan julkaisemisen välissä aikaa kuluu ainakin muutama vuosi. Toisinaan elokuva saatetaan julkaista vasta vuosikymmeniä romaanin ilmestymisen jälkeen. Tämä tuo omat haasteensa ja uudet näkökulmansa elokuvantyyöstämisessä, sillä käsikirjoittaja on aina osa omaa aikaansa, mikä vaikuttaa teoksen sisällön ja muodon työstämiseen. Romaani voi saada vaikutteita eri historialliselta aikakaudelta, jos elokuva työstetään paljon proosan julkaisemisen jälkeen. (Sundstedt 2009, 283.)

5.3 Ideoita dramatisointiin

Antologiassa Jumalainen näytelmä: Dramaturgisia työkaluja (Salminen & Snicker, 2012) monet dramaturgit kirjoittavat artikkeleissaan asioiden suhteista eli mittasuhteista. Dramaturgi mittauttaa myös itsensä kautta, sekä kirjoittajan ja katsojan, kuulijan tai kokijan kautta. Snicker (2012) toteaa (s. 48–49) dramaturgian tarkoittavan tekijälle tarvittavien elementtien rajaamista ja järjestämistä, kokijalle taas sen havainnoimista, miten teos on järjestetty kokonaisuudeksi.

Junkkaala (2012) nostaa esille henkilökohtaisuuden sellaisena dramaturgisena tekijänä, joka johtaa todenkaltaisuuteen valmiissa teoksessa. Junkkaala tarkoittaa henkilökohtaisuudella tekijän suhdetta teokseen, sen aiheeseen, henkilöihin, maailmaan, rakenteeseen tai kieleen. Kun esimerkiksi kirjailijalla on henkilökohtainen suhde teokseen, siitä tulee hyvin tärkeä ja melkein välttämätön kirjoittaa. Henkilökohtaisuus ei Junkkaalan mielestä ole vastakohta ympäröivän todellisuuden tarkkailulle ja yhteiskunnallisista aiheista kirjoittamiselle. Sellainen

teos, joka on merkittävä tekijälleen, voi olla merkittävä yleisölle. Täten henkilökohtainen taide on yhteiskunnallisempaa kuin ei-henkilökohtainen taide. Junkkaalan mielestä henkilökohtaisuuden aistii valmiista teoksesta kielestä, rytmistä, intensiteetistä, hiljaisuudesta ja äänestä, jotka yhdessä antavat voimakkaan tunteen kehollisuudesta, eli siitä, että ”ruumis on kirjoittanut tekstiä ja että ruumis sitä myös lukee”. (Salminen & Snicker 2012, 133–136.)

Snicker pitää kuvastosta dramaturgisena työkaluna. Yksinkertaistettuna ”näytelmän kuvasto” on koheesiota eli koossapysyvyyttä tai kontrastia luovia näytelmän elementtejä, joilla on toisiinsa dramaturginen suhde. Kuvaston osat ovat aistein havaittavia ja ne muodostavat merkityksiä luovan verkoston. Kuvastoa Snicker käyttää siinä vaiheessa kirjoitusprosessia, kun rajaus tai tarinan suunta on vielä hukassa, mutta teema tai aihe tiedossa. Kuvaston syntyminen lähtee käyntiin intuitiivisesta ydinkuvasta, jossa on jotain sellaista, joka polttee kirjoittajaa. Ympäriille alkaa muodostua muita kuvia, jotka liittyvät aiheeseen tai sitten eivät: myös rikkovia elementtejä voi olla mukana. Kuvaston avulla saadaan aikaan mittasuhteita, joiden kautta tarkastella tarinaa (Salminen & Snicker 2012, 4647). Kuvastoa voi käyttää joko mielikuvituksen tasolla, tai sitten valmiissa tekstissä, jolloin se sopinee hyvin työkaluksi audiovisuaaliselle välineelle kirjoittamiseen. Kuvasto luo merkityksiä ja siten sisältöjä.

5.4 Erilaisia näkökulmia dramatisointiin

Molemmat audiovisuaaliset teokset, joiden dramaturgisia tekijöitä tässä tutkimuksessa eritellään, ovat dramatisointeja fiktiivisten romaanien pohjalta. Paula Salmisen toimittamassa artikkelissa Sama teos mutta eri: näkökulmia dramatisointiin (2012) keskustellaan dramatisoinnin työprosessista ja tarkoituksesta. Salminen on haastatellut artikkeliin dramaturgeja Maria Kilpeä, Kirsi Porkkaa, Pekka Milonoffia ja Minna Leinoa. Leino näkee kahtena ääripäinä dramatisoinnin työprosessit. Toinen on sellainen, jossa alkuteos on lähde ja innoittaja, toinen sellainen, jossa tekijä haluaa olla mahdollisimman uskollinen kielelle, tarinalle ja rakenteelle. Porkka kiteyttää dramatisoinnin teoksen siirtämiseksi välineeltä toiselle: ”Dramaturginen työ on pitkälti poisvalitsemista.” Pohjateos antaa

vaihtoehtoja ja suuntia, joita pitkin lähteä kulkemaan. Dramaturgi valitsee ehdotelmia kartastosta; täällä on tarjolla tällaisia henkilöitä, kieli ja maailmoja, täällä toisenlaisia (Salminen & Snicker 2012, 219–220.)

Alkuteoksesta on tärkeää tunnistaa lukemisen jälkeen se jokin jännite, mielikuva tai muu merkityksellinen, jonka pystyy siirtämään draamaksi. Porkan mukaan sen jälkeen itselle on selvää, mitkä kohtaukset on pakko olla mukana. Milonoff komppaa: johonkin henkilökohtaiseen asiaan osuva voimakas kokemus lähtee ruokkimaan omaa työtä. Leino tiivistää tämän ajatukseen tekstin alla kulkevasta pohjavirtauksesta, josta kiinni saadessa on dialogissa itse kirjailijan kanssa. (Salminen & Snicker 2012, 224.)

6 Timo Harjunpää -hahmon tausta

6.1 Harjunpää-romaanit

Ensimmäisen kerran dekkarisarjan päähenkilö Timo Juhani Harjunpää esiintyy Matti Yrjänä Joensuun romaanissa Väkivallan virkamies, joka on julkaistu 1976. Kyseisessä romaanissa Harjunpää on helsinkiläinen 25-vuotias rikostutkija, joka työskentelee Helsingin rikospoliisin Väkivaltatoimistossa. (Kettunen, Mäkelä ja Turunen 2006, 88.)

Kustannusosakeyhtiö Otavan verkkosivuille on koottu tiedot kaikista Matti Yrjänä Joensuun Harjunpää -dekkarisarjan teoksista:

- Väkivallan virkamies, 1976, Otava
- Harjunpää ja pyromaani, 1978, Otava
- Harjunpää ja kapteeni Karhu, 1981, Otava
- Harjunpää ja ahdistelija, 1982, Otava
- Harjunpää ja poliisin poika, 1983, Otava
- Harjunpää ja heimolaiset, 1984, Otava

- Harjunpää ja rakkauden lait, 1985, Otava
  - Harjunpää ja kiusantekijät, 1986, Otava
  - Harjunpää ja rakkauden nälkä, 1993, Otava
  - Harjunpää ja pahan pappi, 2003, Otava
  - Harjunpää ja rautahuone, 2010, Otava
- (Kustannusosakeyhtiö Otava, 2013)

6.2 Harjunpää audiovisuaalisessa tuotannossa

Harjunpää -romaanisarjan pohjalta on julkaistu kaikkiaan kuusi audiovisuaalista teosta, joiden joukossa on niin elokuvia kuin minitelevisiosarjojakin:

- Harjunpää ja kylmä kuolema, tv-sarja, 1983. Ohjannut Åke Lindman, kirjoittanut Matti Yrjänä Joensuu, Åke Lindman, Erik Udd ja Kari Uusitalo.
  - Harjunpää och antastaren, tv-sarja, 1985. Ohjannut Åke Lindman, kirjoittanut Matti Yrjänä Joensuu, Åke Lindman ja Kari Uusitalo.
  - Harjunpää ja kiusantekijät, elokuva, 1993. Ohjannut Åke Lindman, kirjoittanut Matti Yrjänä Joensuu, Åke Lindman ja Esko Salervo.
  - Harjunpää ja heimolaiset, tv-sarja, 1995. Ohjannut Åke Lindman, kirjoittanut Matti Yrjänä Joensuu ja Kari Uusitalo.
  - Rakkauden nälkä, tv-sarja, 2007. Ohjannut Juha Lehtola, kirjoittanut Matti Yrjänä Joensuu ja Juha Lehtola.
  - Harjunpää ja pahan pappi, elokuva, 2010. Ohjannut Olli Saarela, kirjoittanut Matti Yrjänä Joensuu ja Leo Viirret.
- (IMDb 2013.)

6.3 Timo Harjunpään elämänkaari romaaneissa

Timo Harjunpäättä voidaan lähestyä elämän kerta -tutkimusmallin pohjalta. Elämäntavan ulottuvuuksien näkökulma jakautuu kuuteen osatekijään: elinolosuhteisiin, elämäntoimintaa, elämänvaiheisiin, arkielämään, interaktioon ja subjektiviteettiin. Elämänvaiheisiin kuuluvat perhesuhteiden muutokset, lapsuus sekä

elämän tärkeät tapahtumat. Elinolosuhteita tutkittaessa huomio kiinnittyy eri elämänvaiheiden olosuhteisiin kuten nuoruuteen tai avioliiton solmimishetkeen. Elämäntoimintoja tutkittaessa käsitellään muun muassa henkilön koulunkäynti, työnteko sekä harrastukset. Interaktioita taas ovat suhde vanhempiin, sisaruksiin, parisuhteet, omiin lapsiin liittyvät suhteet sekä ystävyyssuhteet. Arkielämä käsittää omaksutun päivärytmin, kuten töihin menon sekä osallistumisen kotitöihin. Subjektiviteetti puolestaan käsittää käsityksen elämäntavan ulottuvuuksista, joiden kautta kaikki edellä mainitut seikat jäsentyvät. (Ruohonen 2005, 325–326.)

Romaanisarjan alussa Harjunpää on 25-vuotias vanhempi konstaapeli, joka on ehtinyt työskennellä parin vuoden ajan väkivallan virkamiehenä. Harjunpää on syntyjään helsinkiläinen, mutta lapsuuden kesät hän on viettänyt maaseudulla. Kun Harjunpää oli 5-vuotias, hänen vanhempansa erosivat. Sitten hänen äitinsä meni uusiin naimisiin. Etäiseksi jäänyttä isäpuolta Harjunpää oppi kuitenkin pitämään isänään, kunnes yllättäen joutui ottamaan vastuun biologisesta isästään Harjunpään itse ollessa keski-ikäinen. Nuoruudessaan Harjunpää oli jokseenkin normaali poika, joka ei herättänyt juurikaan huomiota tekemisillään. Hänellä ei ollut nuoruudessaan haaveammattia, eikä hän käynyt koulua erityisen kunnianhimoisesti. Salaisia haaveita Harjunpäällä kuitenkin oli taiteilijan tai lehtimiehen ammateista. Hänen nuoruudessaan korostuvat suunnitteleamattomuus ja sattuma. Keskinäiset todistukset koulusta saatuaan Harjunpää suoritti asepalveluksen. Armeijan käytyään Harjunpää ei saanut heti opiskelupaikkaa ja hetken työttömänä oltuaan pääsi hän Väestörekisterikeskukseen töihin. Samoihin aikoihin Harjunpää tutustui tulevaan puolisoonsa Elisaan ja sittemmin muutaman mutkan kautta päätyi hakemaan poliisikokelaskurssille. Avioiduttuaan ja Harjunpää halusi päästä tavalla tai toisella työelämään ja päätyikin puolisonsa tukemana työskentelemään poliisina. (Ruohonen 2005, 327–328.)

Romaanisarjassa Harjunpään nuoruus sijoittuu 1970-luvulle, jolloin ylioppilaiksi valmistuvien ikäluokat olivat suuria. Opiskelupaikoista käytiin tiukkaa kilpailua yliopistoissa, mutta työllistyminen oli vielä jokseenkin helppoa. 1970-luvulla poliisin ammatti ei ollut kaikista suosituimpien ammattien joukossa. Harjunpään

ammatinvalintaa sävyttää vähäinen kutsumus alalle sekä tarpeeseen saada perheelle ruokaa pöytään. (Ruohonen 2005, 328.)

Romaanisarjan käynnistyessä Harjunpää elää tasaista vaihetta elämässään. Hän on vakituudessa virkasuhteessa, jossa viihtyy, vaikkakin jokapäiväinen kuoleman kohtaaminen saakin Harjunpään pohtimaan uravalintaansa. Harjunpään avioliitto on onnellinen ja rakkaudentäyteinen ja heille onkin hieman ennen sarjan alkua syntynyt esikoinen, Pauliina. Nuori perhe asuu Katajanokalla sijaitsevassa yksiössä. Sarjan edetessä Harjunpään perhe kuitenkin kasvaa ja Elisan toisen lapsen odotus ja synnytys ovat isossa roolissa Harjunpään elämässä. Tuolloin eletään 1970-luvun loppupuolta. Harjunpään elämän ensimmäinen merkittävä käännekohta onkin juuri toisen lapsen, Valpurin, syntymä, sillä silloin Elisa joutuu luopumaan työnteosta ja perhe tulee täysin riippuvaiseksi Harjunpään tuloista. Heidän asuntonsa käy kasvavalle perheelle ahtaaksi ja he muuttavatkin Helsingin hintatasoa edullisemmalle Kirkkonummelle asumaan. Harjunpää joutuu hankkimaan auton, Wartburgin. Timo Harjunpäälle ja hänen puolisonsa Elisalle syntyy vielä romaanisarjan lopulla kolmaskin tytär, Pipsa. (Ruohonen 2005, 328–330.)

Harjunpään elämän merkittävimmät käännekohdat tapahtuvat teoksessa Harjunpää ja rakkauden nälkä, jossa Harjunpään lapset ovat jo kasvaneet isommiksi. Teoksessa Harjunpää elää onnellista perhe-elämää ja hänen puolionsa Elisa on tullut uskoon. Harjunpää itse ei ole kokenut vaimonsa tavoin valaistumista, mutta uskoo, että uskovaisena hänkin ehkä jaksaisi työssään paremmin. Merkittävä käännekohta on se, kun Harjunpään biologinen, dementiasta kärsivä isä ilmestyy poliisien saattamana heidän kotiovellensa. Kateissa olleen isän löytyminen tapahtuu vasta romaanisarjan yhdeksännessä osassa. Harjunpään perhe hyväksyy Harjunpään isän, Vaarin, tilapäisen muuttamisen heidän kotiinsa. Harjunpää alkaa järjestellä isälleen kunnallista hoitolaitosta, mutta joutuu yrityksessään kohtaamaan yhteiskunnan epäkohtia. Yhtäkkiä isän elämänsä saanut Harjunpää joutuu rakentamaan uudelleen omaa identiteettiään ja suhdetta vanhempiansa. Isän ilmestymistä kuvioihin Harjunpää käsittelee työkaverinsa Onerva Nykäsen kanssa. Harjunpään äiti oli kieltänyt Harjunpäältä lapse-

na tämän biologisen isän ja sama piirre ilmenee monien rikollisuuteen päätyneiden miesten äiti-poika -suhteissa. (Ruohonen 2005, 332–334.)

Romaanissa Harjunpää ja pahan pappi Harjunpään puoliso Elisa on siirtymässä takaisin työelämään, mutta saakin yllättäen sairaskohtauksen, jolloin Harjunpään ja koko muunkin perheen tulevaisuus jää avoimeksi. (Ruohonen 2005, 336.)

Harjunpään elinolosuhteita, arkea ja vuorovaikutussuhteita jäsentävät jatkuvasti taloudellinen ahdinko, työilmapiiriin liittyvät ongelmat sekä asumiseen liittyvät ongelmat. (Ruohonen 2005, 336.)

Sopeutuminen ja alistuminen jäsentävät Harjunpään elämää. Elämänhallinnan näkökulmasta Harjunpäällä on suhteellisen hyvä sisäinen, mutta huono ulkoinen elämänhallinta. Harjunpään elämää voi luonnehtia tapahtumarikkaaksi, mutta kaikki Harjunpään kokemukset eivät kuitenkaan ole myönteisiä. Harjunpää ei voi täysin irrottautua työminästään edes vapaa-ajallaan. Harjunpään elämässä tärkeitä arvoja ovat perhe, työ ja koti. Harjunpää asettuu elämänkeratutkimuksen sukupolvijaottelussa niin kutsuttuun neljäljän sukupolveen eli 1950-syntyneeseen lähiösukupolveen. Harjunpään ikäryhmää varjostavat yhteiskunnan ulkoiset uhkat kuten ydinsodan pelko sekä kylmäsota. (Ruohonen 2005, 344–345.)

Harjunpäällä on paljon mielipiteitä, mutta hän ei juurikaan tuo niitä esille. Sen sijaan hän käsittelee paljon mielessään itseään askarruttavia ja jopa pelottavia asioita, kuten yleistä turvattomuutta, ihmisten avuttomuutta suurten organisaatioiden vallitessa sekä maailmanrauhan järkkymistä. Harjunpään identiteetin rakentamisessa voimakas tekijä on hänen maailmankuvansa moniulotteisuus. Usein ihmisillä on olemassa selkeät käsitykset hyvästä ja pahasta, mutta Harjunpäälle rikollinenkin on ihminen, joiden motiiveista ja teoista hän on kiinnostunut. (Ruohonen 2005, 346, 347.)

Harjunpää kuvaillaan ulkoisilta piirteiltään hoikaksi, pitkähäköksi ja kapeakasvoiseksi. Hänen paheensa on tupakointi, mutta alkoholia Harjunpää kuluttaa varsin niukalti. Harjunpää harrastaa television katselun ja pienoismallien rakentelun lisäksi lukemista ja hänen lempi teoksensa onkin Waltarin *Sinuhe*. Harjunpää pelkää korkeita paikkoja, aseita, väkivaltaa sekä kuolemaa (Kettunen, Mäkelä ja Turunen 2006, 89.)

Osana harjunpään identiteettiä ovat yksinäisyys, voimattomuus, avuttomuus ja ahdistuneisuus, sillä vaikka hänellä on rakastava ja kuunteleva puoliso, sekä tukeva työkaveri Nykänen, on Harjunpää pohjimmiltaan tavallinen suomalainen mies, joka ei saa purettua kaikkia tuntemuksiaan sanoiksi. Harjunpään minäkuvaava rakentavat myös se piirre, että Harjunpää samastuu voimakkaasti rikosten uhreihin ja toisinaan rikollisiin. (Ruohonen 2005, 350.)

6.4 Timo Harjunpää ja työ

Harjunpää joutuu työssään kohtaamaan rikoslaitoksen resurssipulan ja epäpäteviin esimiehiin. Harjunpään omaurakehitys pysähtyy ylikonstaapelin virkaan. Työntekijänä Harjunpää on tunnollinen ja ahkera. Hän on työssään tarkka ja perusteellinen. Hänellä on empatiakykyä löytää niin rikosten uhreista kuin rikollisistakin inhimillinen, ajatteleva ja tunteva puoli. Harjunpäällä ei ole perinteisiä sankarillisia elkeitä ja hänen persoonallisuutensa painottuukin tunne-elämään. Harjunpäällä on selkeä oikeuden tunto sekä moraalit. Harjunpään työkavereihin lukeutuvat Harjunpään kanssa samaan aikaan työskentelyn aloittanut Härkönen sekä teknisen toimiston Thurman. Vuonna 1982 ilmestyneen Harjunpää ja ahdistelija -teoksen jälkeen Harjunpään tärkein kollega on vanhempi konstaapeli Onerva Nykänen. Teosten edetessä Harjunpää rakastuu Nykäseen, mutta heidän välilleen ei koskaan muodostu parisuhdetta. Työkaverit pitävät Harjunpäästä hieman tosikkona ja niuhona. (Kettunen, Mäkelä ja Turunen 2006, 88, 89.) Työ jäsentää Harjunpään arkea enemmän kuin hän toivoisi. (Ruohonen 2005, 338.)

Harjunpään läheisimmäksi ystäväksi muodostuu hänen kollegansa Onerva Nykänen. Heitä yhdistääkin huoli lapsista. Työssään he joutuvat näkemään paljon perheitä, joissa vanhemmat eivät osaa pitää huolta lapsistaan. Muiden lasten huonot olot saavat Harjunpään pohtimaan myös suhdetta omiin lapsiinsa, sekä huolehtimaan heidän pärjäämisestään elämässä. (Ruohonen 2005, 330, 331.)

7 Timo Harjunpään henkilöahmo elokuvassa Harjunpää ja pahan pappi

7.1 Harjunpää ja pahan pappi -elokuva

Harjunpää ja pahan pappi -elokuva on ilmestynyt vuonna 2010. Sen on ohjannut Olli Saarela. Elokuvan käsikirjoittamisesta vastasivat Matti Yrjänä Joensuu sekä Leo Virret. Joensuu on myös kirjoittanut Harjunpää ja pahan pappi -kirjan (2003), johon elokuva perustuu. Päähenkilöä Timo Harjunpäää näyttelee Peter Franzén. Elokuvan kohtausluettelo on liitteessä 1.

Harjunpää ja pahan pappi -elokuva kertoo sarjamurhaajasta, joka työntää valitsemansa uhrin metron alle. Jokaista metron alle jäänyttä uhria yhdistää väkivaltainen käytös ja oman perheensä pahoinpiteleminen. Väkivaltarikosyksikön ylikonstaapeli Timo Harjunpää yrittää yhdessä työryhmänsä kanssa päästä sarjamurhaajan, Markus Johannes Heinon, jäljille. Harjunpään työkykyä kuitenkin heikentää kaksi vuotta aikaisemmin tapahtunut tragedia, jossa hänen vanhempi tyttärensä Emmi joutui väkivaltaisesti tapetuksi. Suuresta surustaan ja rakoilevasta avioliitostaan huolimatta Harjunpään täytyisi pystyä pysäyttämään salaperäinen metromurhaaja.

7.2 Juonen vaikutus päähenkilö Timo Harjunpään

Harjunpää ja pahan pappi -elokuva perustuu henkilöhahmojen toimintaan ja päätöksiin, näin ollen elokuvan juoni on hahmolähtöistä. Elokuvassa hyvät ja pahat käyvät kamppailua, mikä onkin elokuvan genrelle, toimintatrillerille, ominainen piirre. Elokuvassa hyvät poliisit yrittävät pitää yhteiskunnan rikolliset ruodussa ja yhteiskunnan järjestyksessä sekä turvallisena.

Sundstedt (2009, 188) kertoo, että henkilöhahmoa voi lähteä luomaan kahdella eri tavalla: joko kehitellään ensin elokuvan juoni, jonka pohjalta henkilöhahmot luodaan tai vaihtoehtoisesti taas käsikirjoittaja luo ensin henkilöhahmot, joiden pohjalta kasvatetaan juoni. Harjunpää ja pahan pappi -elokuvassa väkivaltarikosyksikön ylikonstaapeli Timo Harjunpään hahmo on hyvin pitkälle mietitty. Päähenkilön pohjatyö on tehty huolellisesti jo ennen juonen luomista: Harjunpään hahmolla voisi olla edessään minkälainen rikollinen tahansa ja silti hän kohtaisi haasteet itselleen ominaisella tavalla – Suomen lakia noudattaen ja omia arvojaan vaalien.

Harjunpää ja pahan pappi -elokuvassa juoni hyppii useaan otteeseen eri ajoissa. Kolmen ensimmäisen kohtauksen jälkeen (liite 1) elokuvassa siirrytään kaksi vuotta eteenpäin. Noiden kahden ylihypytyksen vuoden aikana Harjunpään avioliitto on alkanut rakoilla, eikä hän tai hänen perheensä ole toipunut Emmin menetyksestä. Elokuvissa näytetään paljon takaumia, joissa näytetään katsojille, mitä Emmille tapahtui hänen viimeisenä iltanaan. Takaumilla korostetaan Harjunpään masennusta, suurta surua ja kipeitä, käsittelemättömiä tunteita.

7.3 Konteksti Timo Harjunpään ympärillä

Segerin (1990, 5–8) mukaan henkilöhahmoon vaikuttavia tärkeimpiä konteksteja ovat historiallinen aika, kulttuuri, paikka ja henkilöhahmon ammatti. Harjunpää ja pahan pappi -elokuva sijoittuu 2000 -luvun Suomeen, Helsinkiin. Historiallinen aika, johon elokuva sijoittuu, on ehkä helpointa arvioida elokuvan henkilöiden käyttämästä elektroniikasta ja pukeutumisesta. Elokuvassa kaikilla on

matkapuhelin käden ulottuvilla, mutta puhelimet eivät ole kosketusnäyttöisiä älypuhelimia, jotka ovat yleistyneet tavallisten ihmisten käytössä vasta 2010 -luvulla. Elektroniikka, hahmojen pukeutuminen, kieli sekä käyttäytyminen ovat osa kulttuurikontekstia ja kaikki nämä ominaisuudet ovat rakentamassa elokuvan henkilöahmoja, niin myös Timo Harjunpää.

Miljöö näkyy Harjunpään käyttäytymisessä, esimerkiksi hänen tavassaan puhua, pukeutua ja liikkua. Harjunpää liikkuu luontevasti ympäri Helsinkiä – hän selvästi on asunut kaupungissa jo pidempään ja paikat ovat hänelle tuttuja. Myös Harjunpää -hahmon ammatti näkyy hänen ulkonäössään ja käyttäytymisessään: hän liikkuu jo elokuvan ensimmäisessä kohtauksessa (liite 1, kohtaus 1) aivan kuin poliisi, joka on työskennellyt virassaan jo monia vuosia. Harjunpää on tehtävissään itsevarma ja noudattaa uskottavasti poliisien työskentelytapoja.

7.4 Timo Harjunpään hahmon elinvoima on sen ytimessä

Vacklin (2007, 20) korostaa henkilöahmon nimeämisen tärkeyttä ja hän kertoo, että henkilöahmon kutsuminen teoksessa sukunimellä, viittaa toiminnalliseen elokuvaan – mitä Harjunpää ja pahan pappi -elokuva nimenomaan on. Timo Harjunpään kutsuminen tämän sukunimellä viittaa myös poliisien tapaan puhutella toisiaan kunnioittavaan sävyyn. Jos poliisit kutsuisivat toisiaan etunimillä, antaisi se katsojille mielikuvan henkilöahmojen läheisistä väleistä ja henkilöiden tavasta ”sinutella” toisiaan.

Jotta hahmo heräisi kunnolla eloon, tulee käsikirjoittajan tuntea hahmonsa läpikotaisin. Elokuvassa Harjunpää ja Pahan pappi ei ole epäilystäkään, etteikö käsikirjoittajat tuntisi hahmoa kunnolla, sillä itse Matti Yrjänä Joensuu, Harjunpää -kirjasarjan luoja, on ollut osana elokuvan käsikirjoittajatiimiä.

Segerin mukaan (1990, 29–30) elokuvan hahmoilla tulisi olla ydinpersoonallisuus, joka määrittää, millainen hahmo on ja miten hahmo käyttäytyy tarinassa. Ydinpersoonallisuus antaa katsojille vinkkejä, miten hahmo toimii. Elokuvassa Harjunpää ja pahan pappi Harjunpään henkilöahmon ydinpersoonallisuus

määrittyy pitkälti hänen poliisiuransa ja perhekeskeisyytensä kautta. Mutta jotta henkilöahmoista tulisi elävämpiä ja aidompia, tulee niiden käyttäytyä toisinaan myös ennalta arvaamattomasti. Tällaisia ennalta arvaamattomia tilanteita elokuvan Harjunpään hahmolla tulee esimerkiksi silloin, kun hän kärsii hänen vanhimman tyttärensä Emmin kuolemaa seuranneesta masennuksesta. Katsoja ei esimerkiksi ehkä osaa arvata, että aina Suomen lakia tarkasti noudattava ja kunnioittava Harjunpää menisi niinkin pitkälle kostaessaan tyttärensä tappaneelle Jerelle (liite 1, kohtaus 54–58). Vacklin korostaakin (2007, 16), että elokuvan hahmolle on tapahtunut jotakin merkittävää, jos tämä muuttaa tavallisia toimintamallejaan. Ja mikäpä olisi merkittävämpi käänös, kuin oman lapsensa menettäminen?

Kun henkilöahmoa halutaan syventää, huomioi käsikirjoittaja hahmon tunteet, arvot sekä mielipiteet. Elokuvassa Harjunpää ja pahan pappi Harjunpää pyrkii pitkälti piilottamaan todelliset, kipeät tunteensa. Harjunpää ei haluaisi näyttää heikkouksiaan ja pahaa oloaan, vaan hän haluaisi olla yhä se ahkera, työssään menestyvä poliisi. Vaikka Harjunpää pyrkiikin taitavasti piilottamaan masennuksensa, huomaavat hänen työkaverinsa Harjunpään laskeneesta työpanoksesta, ettei kaikki ole Harjunpään elämässä kohdallaan.

Elokuvassa Emmin kuolema luo kiilan Harjunpään ja tämän vaimon Elisan väliin, eivätkä hekään saa puhuttua keskinäisistä erimielisyyksistään tai tuntemuksistaan. Harjunpään työkaveri Onerva Nykänen (liite 1, kohtaus 20 sekä liite 1, kohtaus 59) yrittää saada Harjunpään pään sisällä pyörivistä asioista selkoa ja pysyykin tämän tukena myös vaikeina hetkinä.

Vaikka Harjunpään tunteet saattavatkin vaikuttaa hänen käyttäytymiseensä, on hänellä silti varmat ja pysyvät mielipiteet ja arvot. Harjunpää pyrkii elämään elämänsä Suomen lakia noudattaen ja ohjaa myös muita toimimaan samoin. Suomen lain lisäksi Harjunpään arvomaailmassa suuressa arvossa ovat perheen, kodin ja lähimmäisten kunnioittaminen, mikä heijastuu Harjunpään tavasta toimia. Harjunpää antaa ainoalle elossa olevalle tyttärelleen Pauliinalle isällisiä neuvoja (liite 1, kohtaus 14) sekä fyysistä, isällistä kosketusta (liite 1, kohtaus 12). Ja vaikka Harjunpäällä ja hänen vaimollaan Elisalla onkin avioliit-

tossa ollut säröjä, pyrkii Harjunpää tekemään kaikkensa pelastaakseen elämänsä rakkauden pulasta (liite 1, kohta 75–86).

Sundstedtin mukaan (2009, 198) henkilöihahmon voi oppia tuntemaan hyvin seuraamalla tämän arkielämää vuorokauden ajan. Jos pääsisimme seuraamaan Harjunpään arkea, saisimme nähdä, miten hänen päivissään ei ole selkeää rytmiä, kello kahdeksasta neljään työaikoja tai varmoja vapaapäiviä. Harjunpään työn luonteen ominaispiirre on sen hektisyys ja sen aiheuttamat hälytykset töihin hetkenä minä hyvänsä. Tästä voisikin päätellä, että Harjunpää on luonteeltaan joustava ja aina valmis tarttumaan uusiin haasteisiin. Vaikka Harjunpää työssään onkin tottunut näkemään paljon kauheuksia ja väkivaltaa, ei hänen sisimpänsä ole täysin kivettynyt, vaan hän osaa arjessaan antaa myös lämpöä ja hellyyttä läheisilleen.

7.5 Timo Harjunpään hahmon taustatarina

Luodessaan Timo Harjunpään hahmoa Harjunpää ja pahan pappi -elokuvaan on käsikirjoittajien, ohjaajan ja Harjunpäästä näyttelevän Peter Franzènin täytynyt tutustua Harjunpään hahmon taustaan. Jotta Harjunpäästä on saatu luotua uskottava osa elokuvaa, on sen perhetausta, arvomaailma, ammatti sekä tapa toimia ja reagoida täytynyt olla tuttuja koko elokuvan työryhmälle.

Toisaalta taas elokuvan työryhmän on täytynyt miettiä, millaisia elementtejä romaanien Harjunpäästä säilytetään ja millaisia taas muutetaan ja työstetään eteenpäin. Jotkut Harjunpään ominaisuudet voivat toimia proosaversiossa, mutta visuaalista elokuvaa varten saatetaan joutua muuttamaan joitakin elementtejä Harjunpään hahmon uskottavuuden säilyttämiseksi.

7.6 Psykologia osana Timo Harjunpään hahmon ymmärtämistä

Hahmon psykologiseen uskottavuuteen vaikuttavat monet tekijät aina elokuvan tyyllilajista alkaen. Henkilöhahmolla saattaa olla taustallaan jokin trauma, joka ohjaa hahmon tekemisiä. Myös alitajunta ohjailee hahmon toimintaa.

Harjunpää ja pahan pappi -elokuvassa Harjunpään hahmo vaikuttaa siltä, että ennen tyttärensä Emmin kuolemaa Harjunpää on elänyt varsin tasapainoista ja onnellista elämää sen suurempia kriisejä tai traumatisoivia tapahtumia kokematta. Emmin kuolema kuitenkin järkyttää Harjunpäää niin syvästi, että se saa Harjunpään uskon horjumaan jopa niihin asioihin, joihin hänen koko arvomaailmansa perustuu (liite 1, kohta 58). Ajan kuluessa ja ennen kaikkea ystävänsä Onerva Nykäsen avulla Harjunpää saa kuitenkin elämänsä pikku hiljaa palaamaan takaisin normaaleille urilleen.

Emmin kuolema ei välttämättä olisi Harjunpäälle niin suunnattoman traumaattinen kokemus, jos Harjunpään ja Elisan välit pysyisivät kunnossa kaikista kamaalista tapahtumista huolimatta. Elisa kuitenkin syyttää miestänsä Emmin kuolemasta ja tämä luonnollisesti ajaa pariskuntaa kauemmaksi toisistaan. Harjunpää ei siis menetä ainoastaan tyttärtään vaan hetkeksi hän menettää myös apurinsa ja tukensa – oman vaimonsa. Kenties, jos Elisa ei syyttäisi miestänsä tyttären kuolemasta, toipuisi Harjunpää ja koko heidän perheensä suuresta menetyksestä nopeammin ja Harjunpää pääsisi pikaisemmin palaamaan normaaliin työskentelytahtiinsa. Jos Harjunpää ja Elisa tukisivat toisiaan Emmin kuoleman jälkeen, ei Elisakaan olisi altis tutustumaan karismaattiseen, mutta vaaralliseen, sarjamurhaajaan. Elisan ja Harjunpään suhde on elokuvassa kuitenkin loppujen lopuksi niin vahva, että kaiken kärsimyksen ja pelkäämisen jälkeen he pääsevät lähentymään toisiaan ja uuden mahdollisuuden avioliittonsa korjaamiseksi.

Emmin kuolema koettelee Harjunpäää, eikä hänellä ole keinoja käsitellä tyttärensä menettämistä. Harjunpää pyrkii piilottelemaan tunteensa – hän rypee surussaan, eikä edes pyri käsittelemään suurta menetystään millään tavalla. Hän ei näe ongelmalleen muuta ratkaisua kuin kostaa Jerelle. Tällaisessa tilanteessa moni suomalainen perheenisä ratkeaa ryyppäämään. Harjunpäällä ei kuiten-

kaan ole Harjunpää ja pahan pappi -elokuvassa kantakapakkaa, jossa hän voisi hukuttaa murheensa oluttuoppiin. Hän ei myöskään polta tupakkaa ketjussa tai lähde lenkkipoluille hikoilemaan ahdistustaan pois.

Kun Harjunpään ja Elisan avioliitto alkaa rakoilla Emmin kuoleman jälkeen, voisi kuvitella, että Harjunpää saisi mahdollisuuden esiintyä James Bond -tyylisenä naistenmiehenä – mutta ei. Harjunpää ei etsi elämäänsä naisellista kauneutta. Hän ei esiinny elokuvassa atleettisena naistenkaatajana, kuten taas monet Harjunpään kollegat esitetään rikoselokuvissa. Naiset eivät kilpaile Harjunpään huomiosta, Nykäsen kanssa Harjunpäällä ei ole minkäänlaista seksuaalista jännitettä, eikä Harjunpäättä riisuta yläosattomaksi paljastaen hänen lihaksikkaat käsivartensa. Harjunpää on uskottava omassa nuhjuisuudessaan, kulahtaneissa housuissaan, parransängessään ja väsyneessä katseessaan.

7.7 Timo Harjunpää ja ihmissuhteet

Timo Harjunpäällä on Harjunpää ja pahan pappi -elokuvassa lähtökohtaisesti ollut läheiset välit vaimonsa Elisan ja lastensa Emmin ja Pauliinan kanssa, mikä käy ilmi etenkin Liitteen 1 kohtausluettelon takaumista, joissa näytetään välähdyksiä Harjunpään perheen viimeisestä yhteisestä illasta. Emmin kuolema on kuitenkin niin iso käänne Elisan ja Harjunpään elämässä, että se tulehduttaa heidän välinsä todella pahasti – niin pahasti, etteivät he kykene edes syömään samassa pöydässä (liite 1, kohtaus 5). Harjunpään ja Elisan välit kuitenkin korjautuvat, kun Harjunpää pelastaa Elisan sarjamurhaajalta (liite 1, kohtaus 88).

Harjunpään pariskuntaa näyttelevät Peter Franzén ja Irina Björklund ovat siviilielämässäänkin aviopari, mikä on varmasti tuonut omat hyötynsä ja haasteensa näyttelijäpariskunnan suorituksiin. Heidän välinen kemiansa välittyy katsojalle ja luo uskottavan vaikutelman hahmojen pitkäaikaisesta parisuhteesta.

Elisan henkilöahmo on aikaisemmin toiminut Harjunpään elämässä apurina. Pariskunnan välien tulehtumisen myötä Elisan rooli Harjunpään elämässä muuttuu kuitenkin ennemminkin varjo- tai jopa riivaajahahmon suuntaan. Elisa pyrkii

Harjunpään tavoin työstämään Emmiin menettämisen aiheuttamaa suruaan, mutta samalla hän myös piinaa miestänsä syytöksillä ja ruokkii näin Harjunpään masennusta ja kostonhimoa.

Vaikka Elisan ja Harjunpään välit rakoilevatkin, pysyy Harjunpään ja tämän tyttären Pauliinan välit lämpiminä ja läheisinä. Silloin, kun Harjunpäällä ja tämän perheellä on asiat kunnossa, he käyvät avoimia keskusteluja ja heillä on osana arkea helliä, fyysisiä kosketuksia. Pauliinan hahmon rooli elokuvassa onkin lähimpänä päähenkilön lähisuhdetta. Kamaluuksista huolimatta Pauliina haluaa pysyä isänsä tukena, eikä heidän välinen rakkaus ja kunnioittaminen katoa.

Entä jos Emmi ei olisi kuollutkaan? Todennäköisesti Harjunpään perheellä olisi silloinkin ongelmia ja konflikteja, sillä elämä kahden teini-ikäisen tytön vanhempana ei ole helppoa. Jos Emmi olisi elossa, ei Harjunpään ja Elisan parisuhde olisi kuitenkaan kokenut niin kovaa kolausta, vaan he olisivat selvinneet teinityttöjen aiheuttamasta draamasta yhdessä. Emmiin kuoleman voi kuitenkin katsoa lähentäneen Harjunpään suhdetta hänen ainoaan elossa olevaan tyttäreensä Pauliinaan – aivan kuin he olisivat huomanneet ihmiselon haurauden ja haluaisivat nauttia yhdessäolosta ennemmin kuin keskittyä arkiseen kinastelemiseen.

Jos Emmi ei olisi kuollutkaan, ei Harjunpäästä paljastuisi niitä piirteitä, jotka hänestä ilmenevät masennuksen ja äärimmäisen vihan kouristuksissa. Emmiin menehtyminen pakotti Harjunpään tutustumaan oman minuutensa synkkiin ja pimeisiin puoliin. Jos jotakin hyvää Harjunpään masennuksesta pitäisi etsiä, niin ehkä hän oppii työssään poliisina ymmärtämään rikollisten ja murhaajien motiiveja päätyä tekemään hirvittäviä tekoja – Harjunpää on itsekin käynyt niin syvästi kärsimyksissä, että on melkein valmis tappamaan nuoren miehen.

Työkavereidensa kanssa Harjunpäällä on asiallisen ammattimaiset, mutta läheiset välit. Toisinaan Krankke kutsuu Harjunpäättä lempinimellä Harjis. Harjunpään masentuneisuuden myötä tullut huono työkyky kuitenkin saa Krankken ja poliisipäällikkö Mäen epäilemään Harjunpään kykyä työskennellä poliisin tehtävissä (liite 1, kohta 4).

Eriytyisen läheiset välit Harjunpäällä on tämän työkaverin Onerva Nykäsen kanssa. Vaikka he ovatkin hyviä ystäviä ja läheisiä työkavereita, ei heidän välillään ole havaittavissa elokuvan aikana kertaakaan seksuaalista jännitettä. Nykänen toimikin Harjunpään apurina. Nykänen on Harjunpään olkapää, johon tukeutua. Nykäsen kanssa Harjunpää pystyy käsittelemään omia ajatuksiaan ja tunteitaan. Toisaalta Nykänen on myös Harjunpään elämän sankari, sillä Nykänen ehtii juuri ajoissa pysäyttämään Harjunpään kamalan kostosuunnitelman.

Työssään Harjunpää joutuu kohtaamaan mitä erilaisempia ihmisiä, mutta nämä tilanteet Harjunpää selvittää vuosien ammattitaidon tuomalla itsevarmuudella – tyynen rauhallisesti ja asiallisesti. Rikolliset ja jopa sarjamurhaajat Harjunpää kohtaa itsevarmana ja päättäväisenä.

7.8 Elokuvan dialogi

Harjunpää saattaa vaikuttaa perinteiseltä suomalaiselta mieheltä: hän ei turhia puhele ja peittelee kipeitä tunteitaan. Harjunpää kuitenkin käy dialogia muiden elokuvan henkilöhahmojen kanssa aina silloin, kun hänellä todellakin on jotakin tärkeää sanottavaa. Harjunpään tyyliin ei kuulu höpöttää vain pelkästään äännessä olemisen ilosta. Harjunpää puhuu helsinkiläisille tyypillistä puhekieltä, mutta pääkaupunkiseudun slangisanastoa hän käyttää harvakseltaan. Todella vihaisena Harjunpää saattaa käyttää joitakin kiro sanoja.

Harjunpään käymä dialogi hänen työkavereidensa kanssa selventää katsojille, miten poliisit työskentelevät ja etenevät rikostutkinnassaan. Työkavereiden kanssa Harjunpää pohtii, miten päästä salaperäisen metromurhaajan jäljille ja mitä konsteja heillä on vielä käytössään tutkinnan edistämiseksi.

Sundstedt (2009, 235–236) painottaa henkilön ensimmäisen repliikin ja sen sisällön miettimisen tärkeyttä. Harjunpään ensimmäinen repliikki on: ”Laittaisitko haulikon maahan? Laita haulikko pois.” Tämän ensimmäisen kohtauksen ja Harjunpään ensimmäisen repliikin myötä annetaan katsojille käsitys ammattitaidosta ja itsevarmasta poliisista.

7.9 Erityishuomioita Timo Harjunpäästä

Sundstedt toteaa (2009, 191–192), että käsikirjoittaja löytää usein henkilöhaamot oman elämänsä kautta. Matti Yrjänä Joensuu on itsekin työskennellyt rikostutkijana Helsingin poliisilaitoksella, mikä varmasti on yksi suurimmista edesauttavista tekijöistä Harjunpää -hahmon luomisen taustatyössä.

Elokuvassa Timo Harjunpää -roolia esittää näyttelijä Peter Franzén, joka onkin rooliin luonnollinen valinta. Franzén tunnetaan niin sanotusti vakavahenkisistä rooleista suomalaisessa elokuvatuotannossa, mikä helpottaa katsojaa hyväksymään Franzénin Harjunpään rooliin. Olisi aivan eri asia nähdä esimerkiksi Putous -televisiosarjasta koko kansan suosioon ponnahtanut lystikäs Aku Hirviniemi esittämässä masennuksesta kärsivää helsinkiläistä rikospoliisia. Franzén puhuu Timo Harjunpäälle tyypillistä murretta luonnollisesti, eikä roolihahmolla ole juurikaan erityistaitoja, joita Franzénin olisi tarvinnut opetella tai hioa näyttelijänsuoritustaan varten. Ulkonäöltään Franzén on sopivasti urheilullinen ollakseen uskottava poliisina. Hänen jokseenkin rosoinen ulkonäkönsä ja surusilmäinen katseensa korostavat sopivassa suhteessa Harjunpää -hahmon sielunmaisemaa.

Harjunpää ja pahan pappi -elokuvan päähenkilöön Harjunpäähän on katsojan helppo samastua, sillä hän edustaa hyviä ihmisiä. Harjunpäällä on selkeät arvot ja päämäärät elämässään. Hän on itsevarma ja rehellinen. Vaikka Harjunpää onkin hyvä työssään ja ihmissuhteissaan, on hänellä kuitenkin omat heikkoutensa ja huonot hetkensä, mitkä tekevät hänestä katsojalle helposti lähestyttävän.

Elokuvan aikana Harjunpää muuttuu ja kehittyy: hän työstää tunteitaan ja oppii elämään surunsa kanssa, minkä myötä hän kehittyy myös paremmaksi poliisiksi. Tämä Harjunpään kehityskaari tekee hahmosta katsojalle mielenkiintoisen ja samaistumisen arvoisen. Suuri suru saa Harjunpään epäilemään omia arvojaan, mutta ääritilanteessa hän huomaakin aina olleensa oikeassa – väkivalta ei koskaan ole ratkaisu. Perheensä ja ystäviensä tukemana Harjunpää selviää vaikeistakin tilanteista. Vacklin (2007, 36–37) painottaa päähenkilön päämäärän

tärkeyttä. Jotta elokuvan henkilöhahmo voisi kasvaa ja kehittyä elokuvan aikana, tulee sillä olla selkeä tavoite. Harjunpää ja pahan pappi -elokuvassa Timo Harjunpään tavoite on ilmiselvästi metromurhaajan kiinnisaaminen, perheensä elvyttäminen ja eheyttäminen Emmin kuoleman jälkeen sekä Emmin tappajalle kostaminen.

Sundstedtin (2009, 207–210) mukaan elokuvan päähenkilön on lähtökohtaisesti oltava alakynnessä ja saavuttaakseen tavoitteensa päähenkilön tulee kehittyä ja lopuksi hänellä ei olekaan kuin kaksi vaihtoehtoa: joko päihittää vastustajansa tai hävitä. Elokuvassa Harjunpää ja pahan pappi Timo Harjunpää joutuu kehittymään itse omien tunteidensa käsittelyssä ja itsensä toteuttamisessa, mutta hän joutuu myös kehittymään poliisina saadakseen salaperäinen sarjamurhaaja kiinni. Harjunpään täytyy kuitenkin ensin selvittää omat henkilökohtaiset ongelmansa pystyäkseen hoitamaan työnsä väkivaltarikosyksikössä.

Usein päähenkilö on tarinan sankari ja niin on myös Harjunpää elokuvassa Harjunpää ja pahan pappi. Harjunpää pelastaa elokuvassa perheensä lisäksi myös kaikki tulevat sarjamurhaajan uhrin. Sundstedtin mukaan (2009, 223–224) päähenkilöllä on rinnallaan apuri-henkilöhahmo, jonka kanssa päähenkilö voi keskustella ja ratkoa pulmiaan. Harjunpäällä tämä kyseinen apuri on hänen kollegansa Onerva Nykänen. Nykäsen kanssa Harjunpää syvällisiä keskusteluja, mutta Nykäsellä on myös kyky havaita, jos Harjunpää yrittää salata tältä jotain.

On olemassa monia erilaisia listoja, joiden avulla käsikirjoittajat voivat eritellä henkilöhahmojensa ominaispiirteitä. Sundstedt (2009, 196–197) on koonnut teokseensa Kirjoita elokuvaksi 35-kohtaisen listan henkilöhahmon ominaispiirteistä, jonka avulla käsikirjoittajat voivat työstää henkilöhahmojansa. Puran nyt tuota kyseistä listaa hyödyntäen Timo Harjunpään hahmoa elokuvassa Harjunpää ja pahan pappi:

1. Ikä. Harjunpää ei juurikaan korosta ikäänsä. Harjunpää on keski-ikäinen, arviolta 45–50-vuotias mies. Ikäisekseen hän on varsin hyvässä fyysisessä kunnossa, mitä poliisin ammatissa vaaditaankin.

2. Harjunpäällä on selkeä, miehinen sukupuoli-identiteetti, mikä näkyy esimerkiksi hänen tavassaan pukeutua ja olla.
3. Harjunpää ja pahan pappi -elokuvan Harjunpää on saman pituinen kuin suomalaiset miehet keskimäärin ovat. Hänen vartalonsa on sopusuhtainen ja näin ollen hän onkin normaalipainoinen.
4. Harjunpäällä on tummanruskeat hiukset, joihin on leikattu siisti malli, mutta jota Harjunpää ei ilmeisesti välitä asetella tip top -ojennukseen. Silmät Harjunpäällä ovat sinertävän vihreät. Harjunpäällä on viikset ja parransänki.
5. Harjunpäällä ei elokuvassa ole havaittavissa vammaisuutta tai fyysisiä epämuodostumia.
6. Fysiikaltaan Harjunpää on atleettinen ja hoikka.
7. Fyysiseltä tilaltaan Harjunpää on usein hieman pidättyväinen ja harkitseva.
8. Harjunpää liikkuu suhteellisen ripeästi. Hänellä on kävellessään hyvä ryhti ja kädet suorina sivuilla.
9. Harjunpään luonteenomaisia eleitä ovat pitkät katseet ja miettivän näköiset ilmeet.
10. Harjunpään puheen rytmi on selkeä. Hän pitää puheessaan selkeyttäviä, tuskin huomiota kiinnittäviä taukoja. Hänen äänensä on matala ja hieman tummasävytteinen.
11. Harjunpää puhuu helsinkiläisille tyypillistä puhekieltä. Vaikeissa tilanteissa hän saattaa kiroilla.
12. Harjunpää pukeutuu aina, niin töissä kuin siviilielämässäänkin, samanlaisiin vaatteisiin: tummat farkut, tumma paita ja musta takki.
13. Harjunpää on seksuaaliselta suuntautumiseltaan hetero, mikä ilmenee hänen avioliitostaan ja ydinperhe -muotoisesta asumisestaan.
14. Harjunpäällä on maalaisjärkeä ja hän on muutenkin älykäs, mistä on hyötyä hänen ammatissaan.
15. Temperamentiltaan Harjunpää on rauhallinen, pohdiskeleva, itsevarma ja toiveikas.
16. Harjunpää kavahtaa väkivaltaa.
17. Harjunpää kokee elokuvassa epäonnistumisekseen sen, ettei hän voinut suojella perhettään kaikelta pahalta.

18. Työkaverit kutsuvat Harjunpäättä toisinaan lempinimellä Harjis, mikä on muunnos tämän sukunimestä. Lempinimi viittaa Harjunpään läheisiin väleihin työkavereiden kanssa.
19. Harjunpää tuntee epäonnistuneensa lastensa suojelemisessa. Hän pyrkii piilottelemaan suuren surunsa ja pahan olonsa, eikä tahdo myöntää itselleen tai muillekaan, miten masentunut todellisuudessa on. Harjunpää pitää itseään hyvänä poliisina.
20. Elämänasenteeltaan Harjunpää on pohjimmiltaan toiveikas.
21. Harjunpää pyrkii peittämään (tietoisesti tai tiedostamattaan) omat heikkoutensa. Hän haluaa antaa itsestään muille vahvan kuvan.
22. Perheellä on todella suuri merkitys Harjunpäälle. Harjunpää ei epäröi sanoa esimerkiksi tyttärelleen Pauliinalle suoraan, että hän rakastaa tätä.
23. Onerva Nykänen on Harjunpään läheisin ystävä. Vaimo Elisa taas on Harjunpään suuri rakkaus.
24. Onerva Nykäsen lisäksi Harjunpään läheisimpiä työkavereita ovat Krankke ja Mäki. Esimiehiinsä Harjunpää suhtautuu kunnioittavasti, mutta hän ei myöskään pelkää osoittaa olevansa eri mieltä.
25. Harjunpään elämässä olevia henkilöhahmoja ovat myös Pauliinan poikays-tävä, työssä kohtaamat asiakkaat, rikolliset ja uhrien omaiset, muut työkaverit, mummo ja Jere.
26. Harjunpää on syntyperäinen helsinkiläinen.
27. Harjunpään uskonnollista taustaa on hankala määritellä, mutta hänen vaimonsa on kristinuskossa ja Harjunpää on siinä vaimonsa tukena.
28. Koulutukseltaan Harjunpää on poliisi.
29. Harjunpää on unelma-ammattissaan ja suhtautuu työhön intohimoisesti silloin, kun hänen mieltään ei paina perheongelmat.
30. Taloudellisesti Harjunpäällä menee hyvin. Hän asuu perheineen hyväkuntoisessa omakotitalossa ja ajaa uudella Lexus -merkkisellä autolla.
31. Elokuvan alussa Harjunpää asuu yhdessä perheensä kanssa omakotitalossa, mutta avioliittonsa rakoillessa, hän joutuu muuttamaan väliaikaisesti työpaikkansa kautta saamaan virka-asuntoon.
32. Harjunpään harrastuksia on vaikea määritellä elokuvasta.
33. Harjunpää antaa tyttärelleen rippilahjaksi koiranpennun, joten Harjunpään voi päätellä pitävän koirista.

34. Harjunpään perusarvoihin kuuluvat Suomen lain noudattaminen ja perhearvojen kunnioittaminen.

35. Harjunpään unelmana on saada avioliittonsa kuntoon ja toimia hyvin poliisin työssään. Harjunpää haluaa estää väkivallan tapahtumisen.

Porkan (Salminen & Snicker 2012, 57–58) mukaan henkilöhahmon omien rajojen ylittäminen tekee hahmosta erityisen mielenkiintoisen. Harjunpäällä tällainen omien rajojensa ylittäminen tapahtuu, kun hän hautoo tyttärensä tappaneelle Jerelle kosta ja on vähällä toteuttaa suunnitelmansa (liite 1, kohta 52–58).

Mitkä piirteet lopulta takaavat Timo Harjunpää -hahmon uskottavuuden ja menestyksen dekkaripäähenkilönä? Vaikka Harjunpää onkin erittäin menestyksenkäs poliisi, hän on myös aivan tavallinen perheen isä. Harjunpää on tunteellinen ja tavallinen ihminen. Hänellä ei ole yliluonnollisia voimia, tavattoman hyvää päättelykykyä eikä hän ole ylikorostetun älykäs. Maailma, jossa Harjunpää kuvataan, on realistinen kaikkine elementteineen: miljöineen, tavaroineen ja dialogeineen. Elokuva näyttää realistisesti kaiken sarjamurhaajan aikaan saaman kauheuden. Uskon, että kaikki tämä tekee Harjunpäästä katsojille helpommin lähestyttävän ja samaistumisen arvoisen dekkaripäähenkilön.

7.10 Elokuvan dramaturgisia elementtejä

Matti Yrjänä Joensuu on työskennellyt rikostutkijana Helsingin poliisissa ja tästä johtuen voimmekin uskoa, että ainakin osa Harjunpää -romaanisarjan rikoksista ja väkivaltaisuuksista perustuu tositapahtumiin. Ehkä Harjunpää -hahmokin perustuu johonkin Joensuun todelliseen työkaveriin? Junkkaala (2012) kertookin henkilökohtaisuuden olevan sellainen dramaturginen elementti, joka luo teoksen todenkaltaisuuden. Tuskin kenenkään kirjailijan tai käsikirjoittajan mielikuvitus on niin kieroutunut, että he kykenisivät kehittämään monimutkaisia murhasuunnitelmia tyhjästä? Ehkä Harjunpää -kirjasarjan kirjoittaminen ei ollut Joensuulle ainoastaan kirjailijana työskentelyä – romaanisarjan kirjoittaminen saattoi olla Joensuulle myös jonkinlaista terapiaa ja selviytymiskeino poliisin työssään kohtaamien kauheuksien käsittelemisessä.

Harjunpää ja pahan pappi -romaanin voi katsoa toimineen ainoastaan innoittajana samannimiselle elokuvalle. Elokuva ei pyri kuvittamaan proosaa, eikä sen tarinankulku ole kovinkaan uskollinen romaanin juonelle ja henkilöahmokaartil-le. Elokuvan ohjaajalla Olli Saarela on ottanut suhteellisen vapaat kädet elokuvaa työstäessään. Olisi mielenkiintoista tietää, millaisia keskusteluja Saarela ja käynyt elokuvan käsikirjoittajaryhmän kanssa esimerkiksi Maammo -jumalan hylkäämisestä. Olisi myös mukava tietää, minkä takia elokuvaversioon on täytynyt tehdä niin suuria muutoksia Harjunpään perherakenteessa – miksi Harjunpään tyttärien määrä on nipistetty kolmesta kahteen ja mitä vikaa oli Valpuri -nimessä?

Harjunpää ja pahan pappi -elokuvassa käytetään paljon takaumia, joilla pyritään kuvastamaan Harjunpään sisäistä tilaa. Takaumissa näytetään Emmiä viimeisiä hetkistä elossa ja Emmiä tappamisesta seurannutta oikeudenkäyntiä. Takaumien ansiosta elokuvan tapahtumia ei tarvitse esittää kronologisesti ja näin ollen annetaan pieniä taukoja katsojille raskaan juonen seuraamisessa ja herätellään heidän tunteitaan – kun elokuvassa näytetään pieniä välähdyksiä Harjunpään onnellisista hetkistä molempien tyttäriensä kanssa, muistaa katsoja, mistä kaikesta Harjunpää on joutunut luopumaan. Takaumat ovat elokuvan keino näyttää lukijoille Harjunpään ajatuksia ja niillä onkin korvattu voice over, jota yleisemmin käytetään elokuvakerronnassa henkilöiden ajatusmaailman kuvaamisessa.

Elokuvan alateksti näkyy etenkin Johanneksen, murhaajan, käyttäytymisessä Elisan kanssa (liite 1, kohtaus 30). Katsoja tietää, ettei Johannes ole ollut autokolarissa tai ettei Elisan ole turvallista lähteä vierailemaan Johanneksen kotona. Alateksteillä lisätään elokuvan jännitystä ja katsojien voimantuntua – katsojat kokevat olevansa esimerkiksi Elisan yläpuolella, sillä he tietävät Johanneksesta enemmän kuin kukaan elokuvan henkilöistä.

Kodin ja perheen voisi katsoa olevan perustiloja elokuvassa Harjunpää ja pahan pappi. Kun Harjunpään kotiolo alkavat rakoilla ja hajota pikkuhiljaa, aiheuttaa se myös Harjunpään olemuksessa ja toiminnassa muutoksia. Tyttären kuolema saa aikaan Harjunpään avioliiton rakoilemisen, mikä puolestaan aiheuttaa muu-

toksen Harjunpään olemuksessa ja arvomaailmassa. Perustilan järkkyyessä Harjunpää ei pysty keskittymään työntekoon vaan hän muuttuu hyvästä poliisista murhanhimoiseksi kostajaksi.

8 Harjunpää ja pahan pappi -romaani

8.1 Romaanin keskeinen sisältö ja kertojien näkökulmat

Matti Yrjänä Joensuun kirjoittama Harjunpää ja pahan pappi -romaani on julkaistu vuonna 2003. Kirja kertoo Helsingin kihlakunnan poliisin rikososaston Väkivaltarikosyksiköstä, jossa Timo Juhani Harjunpää työskentelee poliisina. Harjunpää ja pahan pappi -kirjassa väkivaltayksikköä työllistävät oudot metrosurmat, joissa ihmisiä jää lyhyen ajan sisällä metrojunien alle – ja tietenkään tapahtumista ei jää selkeitä tallenteita turvakameroihin eikä silminnäkihavaintojakaan juuri ole.

Tapahtumia seurataan neljän eri henkilön näkökulmasta. Timo Harjunpää yrittää yhdessä työkavereidensa kanssa selvittää metrokoulemien syitä ja sitä myöten saada sarjamurhaaja vastuuseen teoistaan. Kirjailija Mikko Matias Moisio yrittää saada työstettyä uutta teostaan, mutta kirjoitustöiden edistymistä varjostaa Cecilian, Mikon entisen vaimon, väkivaltainen käyttäytyminen heidän yhteisiä lapsia Sannaa ja Mattia kohtaan. Toisinaan kirja etenee myös Matti Moisio, Mikon pojan, näkökulmasta. Matti asuu yhdessä äitinsä ja tämän miesystävän Kengun kanssa ja huonojen kotiolojen lisäksi hänen elämäänsä kärsimystä tuo koulukiusattuna oleminen. Neljäs näkökulma, josta kirjan tapahtumia seurataan, on Maahisen, Markus Luukas Paavali Heinon näkökulma. Maahinen on jo keski-ään ohittanut harmaahapsinen mies, joka asuu Länsi- ja Itä-Pasilan välillä olevien rautateiden risteymäkohdassa olevalla kalliolla pienessä majassa. Maahinen palvoo Maammo jumalaa ja tekee tätä palvoakseen sekä kunnioittaakseen erilaisia rituaaleja ja uhrauksia.

8.2 Romaanin juoni

Matti Moisio kärsii koulukiusaamisesta, eikä kotiolotkaan ole hänellä kunnossa, sillä hän asuu yhdessä äitinsä Cecilian ja tämän miesystävän Kengun kanssa. Cecilialla on ikävä taipumus käyttäytyä väkivaltaisesti lähimmäisiään kohtaan ja Kengu on täysin naisystävänsä vietävissä. Matin isä Mikko asuu yhdessä Sannan, Matin isosiskon, kanssa. Koulussa Matti ystävystyy Leenan kanssa, joka on tukevuutensa takia kärsinyt koulukiusaamisesta. Leena lupaa esitellä Matin papille, joka auttoi Leenaa päihittämään kiusaajansa.

Maahinen palvoo Maammo-jumalaa. Osoittaessaan kunnioitusta jumalalleen Maahinen lausuu mitä erikoisimpia lumouksia ja tekee mitä erikoisempia uhrauksia – hän uhraa jumalalleen kyyhkysiä ja jopa ihmishenkiä saavuttaakseen korkean aseman jumalansa edessä. Maahinen pitää metroasemia eräänlaisina pyhäkköinä ja metrojunia jonkinlaisina jumalansa apostoleina. Maahinen uskoo, että Maammo lähettää hänelle viestejä, jotka ohjaavat häntä hänen toimissaan. Esimerkiksi Maammo kehottaa Maahista pukeutumaan vaihtelevasti joko miehen tai naisen asuun. Toisinaan Maammo näyttäytyy Maahiselle miehenä ja toisinaan naisen asuun pukeutuneena. Pitääkseen Maammon tyytyväisenä Maahinen työntää uhrinsa metron alle ja pyrkii näin pääsemään päämääräänsä: uuden alkuräjähdyksen tulemiseen.

Leena esittelee Matille Maahisen, joka antaakin Matille vinkkejä päihittää kiusaajansa. Maahinen kuitenkin mieltyy Mattiin niin paljon, että hän ajattelee Maammon ohjanneen Matin hänen luokseen tarkoituksella. Maahinen adoptoi Matin omaksi pojakseen ja ottaa tämän osaksi suurempaa suunnitelmaansa alkuräjähdyksen tulemisessa.

Matti kertoo Leenalle kurjista kotioiloistaan ja unelmastaan muuttaa isänsä luokse asumaan. Leena saa käsityksen, että Matti on muuttamassa isänsä kanssa eri paikkakunnalle ja menee paniikkiin: vihdoinkin, kun Leena on löytänyt ystävän ja ihastuksen, tämä lähteekin pois hänen luotaan. Niinpä Leena menee tapaamaan pappia ja pyytää tältä apua estääkseen Matin lähtemisen pois kaupungista. Maahinen säikähtää, että tämän poika ja suuren suunnitelman ratkai-

seva palanen olisi lähdössä pois ja niinpä Matin ja Mikon suunnitelmat estääkseen Maahinen yrittää uhrata Mikon Maammolle tönäisemällä tämän metron alle. Kuin ihmeen kaupalla Mikko kuitenkin jää välikohtauksesta eloon ja Maahinen tuntee epäonnistuneensa.

Maahinen ei kuitenkaan aio luovuttaa. Hän tekee suunnitelman ja kokoaa pommin herätyskellosta, dynamiiteista ja pienistä, rautaisista tavaroista. Pommin hän laittaa reppuun. Matti ja Leena on jo hieman epäluuloisina tulleet metroasemalle tapaamaan pappia. Pappi antaa Matille tehtäväksi kantaa painavaa reppua selässään – repun painavuus kuvastaa Matin raskasta taakkaa elämässään. Maahinen antaa Matille ja Leenalle repun lisäksi rahaa ja kehottaa näitä menemään Forumin alimman kerroksen ravintolaan syömään pitsaa. Reppuun Matti ja Leena ei saisi missään nimessä katsoa. Matti ja Leena noudattavat papin ohjeita tarkasti, kunnes yhtäkkiä herätyskello alkaa soida repussa. Matti ja Leena kurkistavat reppuun ja saavat tietää Maahisen kauhistuttavasta suunnitelmasta. Herätyskello alkoi jostain käsittämättömästä syystä soida vain kymmenen minuuttia ennen pommin räjähtämistä antaen samalla Matille ja Leenalle aikaa paeta ulos Forumista. Ulos päästyään Maahinen tulee heidän luokseen pettyneenä ja vihaisena. Maahinen saa pysäytettyä tikittävän pommin ja lähtee karkuun. Leena lähtee Maahisen perässä metrolaiturille, missä Maahinen saa Leenan huijatuksi menemään hengenvaaralliselle alueelle, missä Leena menehtyy sähköiskuun.

Samaan aikaan, kun Maahinen toteuttaa kuolettavia suunnitelmiaan, Harjunpää yrittää päästä metromurhaajan jäljille. Apunaan Harjunpäällä on Mäki, joka on väkivaltayksikön johtava poliisi sekä hiukan epäreilusti käyttäytyvä Piipponen. Harjunpään läheisin työkaveri on Onerva Nykänen. Silminnäkijähavaintojen ja poliisien nokkelien päätelmien myötä Harjunpää työkavereineen pääsee metromurhaajan jäljille, mutta Piipposen amatöörimäisen virheen vuoksi Maahinen pääsee poliiseilta karkuun. Metrosurmat eivät koskaan saa lopullista rataakisua sillä lopulta Maahinen räjäyttää itsensä hengiltä.

Töiden lisäksi Harjunpään elämässä suuressa roolissa on hänen perheensä, johon kuuluvat vaimo Elisa, sekä tyttäret Valpuri, Pauliina ja Pipsa. Harjunpää

asuu onnellisena perheensä kanssa Kirkkonummella ja heidän taloudelliseen ahdinkoon on tulossa helpotusta, sillä Elisa on löytänyt työpaikan monien vuosien kotiäitiyden jälkeen. Aivan yhtäkkiä kuitenkin Elisa saa rajun sairaskohtauksen ja Harjunpää hälyttää ambulanssin hakemaan tätä sairaalaan.

8.3 Keskeisimpiä eroja romaanin ja elokuvan välillä

Harjunpää ja pahan pappi -romaanin ja elokuva ovat juonellisesti hyvinkin erilaisia. Romaania ja elokuvaa yhdistäviä tekijöitä ovat omituiset metrokuolemat sekä niitä selvittelevä Helsingin kihlakunnan poliisin rikososaston Väkivaltarikosyksikkö.

Romaanissa Harjunpään perhe-elämä on onnellista taloudellisista ahdingoista huolimatta. Harjunpää asuu yhdessä vaimonsa ja kolmen tyttärensä, Pauliinan, Valpurin sekä Pipsan, kanssa Kirkkonummella ja työmatkat Harjunpää kulkee julkisilla kulkuvälineillä. Harjunpään puoliso Elisa on ollut vuosia kotiäitinä, mutta nyt hän on saanut töitä kirjakaupasta, jossa hänen on tarkoitus aloittaa työskentely lähitulevaisuudessa. Harjunpään ja Elisan tyttäret ovat vielä suhteellisen nuoria ja heidän harrastuksiinsa kuuluu muun muassa teatteri ja kuorolaulu. Tasapainoinen perhe-elämä antaa Harjunpäälle voimia työskennellä ahkerasti pitkiäkin päiviä rikosten parissa. Elisan ja Harjunpään rakkauselämä voi hyvin, eikä Harjunpää ujostele puhua hempeitä Elisan kanssa puhelimesta kesken työpäivän työkavereidensa läsnä ollessa. Aivan kirjan lopussa Harjunpään perhe-elämässä tulee kuitenkin muutos, kun Elisa saa yhtäkkiä sairaskohtauksen.

Harjunpää ja pahan pappi -elokuvassa taas Harjunpään perheeseen kuuluu Elisa -vaimon lisäksi tyttäret Emmi ja Pauliina, joista Emmi joutuu väkivaltaisesti tapetuksi. Elisa syyttää miestänsä Timo Harjunpäästä heidän tyttärensä kuolemasta. Elokuvassa perheongelmat vaikuttavat Harjunpään kykyyn tehdä töitä. Elokuvaversiossa Elisa työskentelee uskonnollisessa kirjakaupassa ja heidän perheellään ei ole taloudellisia ongelmia – tyylikkäästä kodista ja Harjunpään uudesta Lexus -autosta päätellen. Elokuvassa Harjunpään ja Elisan välit alkavat rakoilla niin pahasti, että Harjunpää muuttaa pois kotoa. Harjunpään ja Elisan

välit kuitenkin lämpenevät, kun Harjunpää pelastaa Elisan sarjamurhaajan kynsistä. Elokuvaversiossa Harjunpään ja Elisan tyttäret vaikuttavat vanhemmilta kuin heidän kirjaversioon tyttäret, sillä elokuvassa Emmi viettää iltaa kaverinsa kanssa rock -konsertissa ja Pauliina seurustelee.

Harjunpää ja pahan pappi -romaanissa Harjunpää on työssään todella taitava ja häntä pidetään työpaikallaan arvostetussa asemassa. Elokuvaversiossa puolestaan Harjunpään työkaverit epäilevät Harjunpään työkykyä, sillä ongelmat Harjunpään kotona heijastuvat tämän työpanostukseen. Romaanissa Harjunpään työkaverina toimii Piipponen, jota pidetään työyhteisössä jokseenkin epäluotettavana työkaverina. Elokuvaversiossa tuo kyseinen henkilö on korvattu Krankkella, joka epäilyksistään huolimatta arvostaa Harjunpäättä poliisina.

Eräs suuri ero Harjunpää ja pahan pappi -romaanin ja elokuvan välillä on sarjamurhaajan olemus sekä hänen tekojensa motiivit. Romaanissa sarjamurhaaja on Maahinen eli Markus Luukas Paavali Heino – yliopistossa teologiaa opiskellut hampaaton keski-ikäinen ylittänyt mies, jonka harmaat hiukset yltää vetäistä pönihännälle. Motiiveina Maahisella murhissaan on hänen halunsa antaa uhrilahjoja palvomalleen Maammo-jumalalle. Harjunpää ja pahan pappi -elokuvassa taas sarjamurhaaja on Markus Johannes Heino, kutsumanimeltään Johannes, jonka elämäkatsomusta ohjaa kristinusko. Johannes on lapsuudessaan saanut kärsiä väkivaltaisesta isästään ja nyt hän uskookin olevansa jonkinlainen Jumalan lähettämä marttyyri, jonka tehtävänä on pelastaa väkivaltaisten miesten vaimoja ja lapsia. Ulkonäöltään Johannes on karismaattinen, keski-ikäinen, vaalea mies.

Miksi Harjunpää ja pahan pappi -elokuva on niin erilainen alkuperäisromaanin verrattuna? Ehdottoman tärkeää on, että kun lähdetään tekemään elokuvaa, joka perustuu aiemmin ilmestyneeseen romaaniin, tulee elokuvatyöryhmän muistaa kunnioittaa alkuperäisteosta ja sen kirjoittajaa. Harjunpää ja pahan pappi -elokuvaa käsikirjoittamassa on ollut Leo Virretin lisäksi Matti Yrjänä Joensuu, joka on myös alkuperäisen teoksenkin kirjoittaja. Voisi olettaa, että elokuvaa varten tarvittavista muutosehdotuksista on ollut helppo käydä keskustelua ja päästä sitä myöten sovintoon.

Sundstedt (2009, 272–274) toteaa elokuvalla ja proosalla olevan eri kohdeyleisöt. Hänen mukaansa nämä kaksi tarinankerronnan muotoa tuotetaan eri menetelmillä ja ne puhuvat ”eri kielillä”. Elokuvissa asiat kerrotaan suuremmin kuin proosassa ja elokuvan kerronta perustuu toiminnan kautta asioiden näyttämiseen. Elokuvakerrontaa pohtiessaan työryhmä on joutunut miettimään, miten kertoa tarina kuvilla – ei verbaalisilla keinoilla.

Elokuvaversiota varten Harjunpään perhe-elämään on tehty suuria muutoksia. Hänen kolme tytärtään on nipistetty kahteen ja nimiäkin on muunneltu. Tämän voisi arvella olevan riippuvainen teosten julkaisuajankohdista. 2000-luvun Suomessa, jolloin elokuva on julkaistu, yleiseen perhemalliin kuuluu vanhempien lisäksi kaksi lasta. Myös nimi Valpuri on jokseenkin harvinainen elokuvan julkaisuaikana. Myös Harjunpään perheonnea oli muunneltu elokuvaversiossa. Tämän voisi arvella johtuvan siitä, että elokuvan Harjunpään elämästä ei ole haluttu tehdä täydellistä – suuren surun murtanut mies herättää katsojissa myötätuntoa ja auttaa samaistumaan päähenkilöön.

Myös sarjamurhaaja on saanut oman osansa elokuvatyöryhmän päättämistä muutosehdotuksista. Harjunpää ja pahan pappi -romaanin Maahinen on muuttunut elokuvaversiossa komeaksi ja sanavalmiiksi herrasmieheksi. Elokuvan sarjamurhaaja ei myöskään palvo Maammo-jumalaa vaan hän noudattaa suomalaiselle elokuvayleisölle tutun kristinuskon oppeja. Näiden muutoksien myötä murhaajasta saadaan katsojille helpommin lähestyttävä. Murhaajan olemus elokuvassa saattaa herättää katsojissa myös ristiriitaisia tunteita: toisaaltahan Johannes toimii oikein auttaessaan väkivaltaisten miesten omaisia.

9 Harjunpää -hahmon dramaturgiset uskottavuustekijät tv-sarjassa Harjunpää ja ahdistelija (1984)

9.1 Tarina

Harjunpää saa tehtäväkseen selvittää Helsingin Munkkivuoren – Talin – Pajamäen – Pitäjänmäen – Etelä-Haagan -alueilla sattuneita ahdistelutapauksia. Työkaveriksi Harjunpäälle tulee siveyspoliisi Onerva Nykänen. Yhdessä he alkavat jäljittää ahdistelijaa, pohtia tämän motiiveja, ennustaa seuraavia väkivalantekoja ja koettaa saada hänet kiinni. Juttu tulee Harjunpäälle ja Nykäselle (käsikirjoituksissa H ja O) lisätöiksi muiden töiden päälle. Harjunpää harmittelee poliisilaitoksen yleistä resurssipulaa moneen otteeseen. Harjunpää ja Nykänen joutuvat lähtemään etsintöihin, takaa-ajoihin ja tutkimuksiin pääasiassa kahdestaan.

Lenkkeilyä harrastava Jarkko Kaupinoja ajautuu rikoksen tielle kuin vahingossa. Naisiin kontaktia saamaton mies lähentelee Helsingin lenkkipolkujen metsiköissä naisia ja heidän ollessaan suostumattomia Jarkon ehdotuksiin Jarkko käy kiinni. Eräs ahdisteluyritys johtaa hänet vanhan naisen ja tämän kehitysvammaisen aikuisen pojan hylätyssä talossa olevaan kotiin, jossa Jarkko on päästä hengestään. Hänet päästetään menemään 1000 markan vastiketta vastaan. Aikaa on muutama päivä, muuten naisen poika Ossi tulee hakemaan Jarkon kotoa (Jarkko lipsauttaa vahingossa asuinpaikkansa). Jarkko yrittää polttaa Ossin ja tämän äidin talon heidän nukkuessaan, mutta yritys epäonnistuu ja Jarkko lähtee karkuun. Samana yönä Jarkon asuinalueella kuolee lenkillä ollut teinityttö, joka on lisäksi raiskattu.

Muutaman epäonnistuneen yrityksen jälkeen Harjunpää ja Nykänen saavat Jarkon kiinni, mutta hänellä ei ole yhteyttä teinitytön murhaan. Jarkko kuitenkin tunnustaa yrittäneensä polttomurhaa, jolloin poliisit pääsevät Ossin ja äidin jäljille. Ossi saadaan kiinni, hän on tappanut teinitytön luullessaan tätä Jarkoksi. Jutun ratkettua Harjunpää ja Nykänen palaavat omiin töihinsä, lepotauoille tai kokemuksista puhumiseen ei jää paljon aikaa.

9.2 Teknisiä dramaturgisia elementtejä käsikirjoituksissa

Tv-sarjan jaksoista tekemissäni käsikirjoituksissa on paljon muutamia elementtejä, jotka vaikuttavat päähenkilön dramaturgiseen lopputulokseen. Puhun näistä elementeistä teknisinä. Käyn läpi seuraavat käsitteet ja huomiot: hahmojen ulkonäkö, voice over, repliikit ja dialogi, takauma, perustila ja alateksti.

9.3 Hahmojen ulkonäkö

Sundstedtin tarkistuslista (2009, 196, 197) takataskussa sarjasta ponnahtaa esille se seikka, että näkemäni rikospoliisit eivät pukeudu poliisin vaatteisiin. He ovat pääasiassa töissä omissa vaatteissaan, vaikka suorittavatkin etsintöjä välillä maastossakin. Nykäsellä on vieläpä mukana käsilaukkukin, vaikka kentälle mentäisiin huonommissa haalareissa ja halvoissa kumisaappaissa. Rikospoliiseina Harjunpää ja Nykänen eivät herätä huomiota katukuvassa, mikä lienee osaksi etukin työn kuvaan nähden. Golfkentän laidalla kulkevista farkkutakkisista ihmisistä ei heti aavista, että he etsivät ruumista. Poliisihaalareita käyttävät oikeastaan vain rivipoliisit, jotka tulevat paikalle käskystä. Harjunpää ja Nykänen saavatkin toisinaan osakseen naljailua rivipoliiseilta, heitä ei ehkä koeta omanarvoisina rivipoliisien näkökulmasta. Ulkonäöstä tarvitsee antaa vain oleellinen informaatio (Vacklin 2007, 16). Harjunpään vaatteet ovat pääsääntöisesti sinisiä eri tummuusasteilla ja aina omia.

Harjunpää ja Nykänen eivät vaatteilla koreile, he keskittyvät työhönsä. Silti dramaturgian kannalta askarruttaa varsinkin Harjunpään usein tummaa sinistä pursuileva käyttövaatteiden kirjo. Poliisihaalarit ovat tummansiniset, koska värillä on rauhoittava vaikutus. Harjunpää saattaa olla mieltynyt siniseen ammattinsa vuoksi, joka pitää hänen elämänsä stressaavana. Välillä Harjunpäällä on yllään vaaleansininen takki. Väri viittaa perinteisesti nuoreen poikaan. Ehkä takin on tarkoitus alleviivata Harjunpäättä jollain tavalla silloin, kun hän pohtii voice overissaan raiskaajan tapaukseen liittyviä asioita. Hän lähestyy raiskaajan ajatusmaailmaa viattomasta, poikamaisesta näkökulmasta.

Poliisilaitoksella nähtävien muiden rikostutkijoiden vaatetuksessa ei myöskään nähdä suuria poikkeuksia Harjunpään värimaailmasta, vain muutama poliisimestä erottuva henkilö siellä täällä. Ääneen pääsevät sivuhahmot ovat hekin samanlaisen luokittelun alla. Sarjan tekijät ovat voineet tarkoituksella jättää puvustuksen rauhalliseksi, jotta katsojan huomio olisi enemmän juonessa.

9.4 Voice over, repliikit ja dialogi

Huomasin kirjoittavani ylös paljon Harjunpään voice overia, hahmon puhetta, joka ei välttämättä liity kuvaan. Nämä puheet olivat paljolti Harjunpään ajatuksia, joissa hän kävi läpi huoltaan Elisan syntymämerkistä, ahdistelijan jutun tutkimuksen vaiheista, sekä yhteiskunnallisempia näkemyksiä raiskauksesta ja naiseudesta. Sarjassa voice overia oli joka jaksossa runsain mitoin, millä tuotiin mukaan proosamaista ajatuksenkulkua. Harjunpää ei ollut ainut hahmo, joka sai voice over -puheenvuoroja, vaan niitä annettiin myös Jarkolle. Tosin Jarkon voice-overit olivat paljon lyhyempiä kuin Harjunpään, joka saattoi puhua monta minuuttia. Sundstedtin (2009) mielestä hahmon ensimmäisellä repliikillä on suuri merkitys, sillä siihen voi kiteyttää hahmon oman ilmaisun (235, 236). Harjunpään ensimmäinen repliikki on myös voice overia, jolloin katsoja pääsee heti astumaan ilmaisutapaan, jolla hän maailmasta kertoo (liite 2, 1). Elokuvaan luodaan tunnelmaa näkökulmalla (Vacklin 2007, 33, 34) ja tv-sarjassa toteutuu erityisesti näkökulman vaihtelu protagonistin (Harjunpää) ja antagonistin (Jarkko) välillä. Näkökulmat tuodaan esiin voice overeilla, jolloin katsoja on puhujan pään sisällä.

Repliikit ovat Harjunpäällä ja Nykäsellä pitkiä pohdintoja, usein toinen on pitkään äänessä ja toinen vain kuuntelee. Segerin dialogivinkin mukaan kaksi tai kolme lausetta on hyvä tahti dialogille, ja tämä toteutuukin, tosin Lindman ja Uusitalo ovat antaneet hahmoille noin 20 sanan lauseita. Harjunpää on todella puhelias, ainakin voice overeissa. Hänellä on paljon sanottavaa, muttei kuitenkaan saa sanotuksi kaikkea muille hahmoille. Dialogissa Harjunpää pyrkii johdonmukaiseen ja totuudelliseen puheeseen, yksinkertaisiin neuvoihin ja kohta tapahtuvan toiminnan kuvaukseen, jotka toki ovat peilinä hänen sisäiselle elä-

mälleen (Sundstedt 2009, 234, 235), mutta voice overeissa hänen tunteikkaampi puolensa pääsee irti (liite 3, 17).

Dialogi on osaksi myös poliisien välistä ”poliisikieltä”, joka sisältää tiettyjä, vain poliisin piirissä käytettäviä ilmaisuja. Näitä katsoja ei välttämättä ymmärrä, mutta ne tuovat oman mausteensa kieleen (liite 2, 6). Nykäsen ja Harjunpään ystävystyessä he alkavat jakaa perhetapahtumiaan huolettomasti Jarkon seuraavien liikkeiden pohtimisen ohessa (liite 3, 4).

Dialogi ja repliikit pysyvät kautta sarjan samanlaatuisina, niin pituudessa kuin niiden sanomistavoissakin. Puhe on hidastempoista, pohdinnanoloista, ja usein sanottava liikkuu rikoksissa ja niiden tekotavoissa. Harjunpää ja Nykänen kertovat toisilleen myös omia tuntemuksiaan työstään, mutta nämä pohdinnat jäävät kesken hälytysten tai keskeytysten takia (liite 5, 30–37).

Kun tarina kerrotaan elokuvan keinoin, muutosprosessi kirjasta kuvakerronnaksi pudottaa usein pois hahmon omat mietteet ja ajatuksenvirran. Käsikirjoittajille opetetaan, ettei hahmon ajattelua voi kirjoittaa kuvaan. Kuvassahan ei tällöin tapahdu mitään. Harjunpään näyttelijällä (Johan Simberg) on merkillisen pitkäjänteinen tapa näyttää mieltä Harjunpäältä, joka yleensä tupakoi tällaisissa kohtauksissa. Kuvan rajaus pidetään useimmiten puolilähikuvana, jolloin näyttelijän taidot todella laitetaan testiin. Parhaimmillaan kohtaus kestää tupakan polttamisen ajan, eikä kuva vaihdu Harjunpään naamasta esimerkiksi yleiskuvaan tai lähikuvaan jostain toisesta henkilöstä. Kohtaus voi olla improvisoitu tai sovellettu, sillä kuka kirjoittaisi kuvakäsikirjoitukseen yhden monen minuutin kuvan. Tai sitten se on taitavasti harkittu dramaturginen elementti, sillä sarja ei kuitenkaan kärsi näistä kohtauksista. Niillä halutaan pikemminkin kunnioittaa kirjailijan luomaa, mielteliästä hahmoa, jonka tunteet saadaan katsojille korostetusti esiin tällä kerrontatavalla.

Harjunpään ja Nykäsen dialogi, joka pomppii kotiasioista työkiireisiin suht vaittomasti, lienee normaalia juttelua poliisien keskuudessa. Hahmojen kieli ja äänenpainot eivät ole räiskyviä ja nopeatempoisia, mikä voi jälleen saada katsojan tylsistymään. Harjunpäällä ja Nykäsellä ei kuitenkaan taida olla voimava-

roja olla kiinni jokaisessa keskustelussa yhtä aikaa. Dialogi paranee jaksosten myötä, kun ahdistelijan tapaus imaisee hahmot kokonaan mukaansa, ja ilmenee uusia samankaltaisia tapauksia. Kieli muuttuu dramatisoijan kannalta vaativammaksi luoda, sillä katsojat osaavat arvata tapahtumien kulkua jo muutamasta sanastakin.

9.5 Takauma

Kun joku hahmo sarjassa on mukana rikoksenteossa, hänen takaumansa näytetään sinisävyisenä (liite 2, 5). Uhrien takaumat pysyvät normaaleissa väreissä. Sinisävyisiä takaumia nähdään Jarkolta ja Ossilta. Joihinkin takaumiin on sisällytetty voice overia. Iloisempia takaumia on myös tarjolla, Harjunpään miettiessä perhettään ja heidän arkeaan (liite 2, 16). Sinisissä takaumissa on käytössä selkeä värikoodaus, joka liittyy Jarkon lisäksi myös Ossin rikoksen tielle sarjan edetessä (Vacklin 2007, 16, 17). Sininen sävy yhdistää myös väkivallan teon ja menneessä tapahtuneen toisiinsa.

Sininen takauma toimii jännityksen luojana sarjan viimeisessä jaksossa, kun Pälvin murhaajan identiteetti on vielä epäselvä. Kun kohtaaminen muuttuu yhtäkkiä siniseksi, ja ympäristö on pelkkää maisemaa, katsoja tietää tärkeän tapahtuman olevan lähellä. Käsikirjoituksen taitavuus on tällöin kunnioittaa katsojan omaa päättelykykyä, näyttää vain oleellinen, sillä katsoja saa kyllä päässään kuvan koko karneudesta. Sanonta ”vähemmän on enemmän” pätee sarjan takauma-kohtauksissa oikeastaan heti ensimmäisestä alkaen, sillä sininen väri muuttuu maisemakuvissa kylmän ja pahan tulkitsijaksi.

Harjunpään perheeseen liittyvät takaumat tuovat hahmoa lähemmäs sellaista katsojaa, joka ei tunne alkuperäisteosta. Tarina kertoo enemmän poliisin työstä kuin Harjunpään perhesuhteista. Ahdistelijan jutun ratkaisun kannalta sarja ei kaipaa perhetakaumia, mutta ne tuovat mukaan kysymyksenasetteluja Harjunpään ihmissuhteista, koska hän tekee tiiviisti työtä kollegan kanssa, johon voisi mahdollisesti tuntea vetoa. Jos perhetakaumia tai Harjunpään puheluita Elisalle

ei olisi, sarjan päätösjaksossa nähtävä vedon tunne Harjunpään ja Nykäsen välillä olisi eri tavalla yllättävää.

9.6 Perustila

Perustilana sarjassa pidän poliisilaitosta, jossa Harjunpää ja Nykänen oleskelevat paljon. Poliisilaitos on melko muuttumaton valkoisine seinineen ja puisine pöytineen. Kaikki huoneet muistuttavat paljon toisiaan. Harjunpään ja Nykäsen perustila on muutoksessa silloin, kun he käyvät kahviossa, haravoivat maastoa, väijyvät öisellä lenkipolulla Jarkkoa tai ajavat autolla Helsingin kolkasta toiseen. Silloin katsojalla on tunne, että nyt tapahtuu. Poliisilaitoksen turvallisella lattiapohjalla voi huokaista helpotuksesta, mutta lopulta jännitys seuraa sinnekin, kun lähdetään hätäisesti liikkeelle autohallista tai haetaan testituloksia laboratorion (liite 5, 1).

Perustilan muutos näkyy Nykäsen hahmossa varauksellisuutena. Hän on liikkeissään jäykempi ja jää usein Harjunpään taa piiloon. Harjunpää saattaa myös hoidella puhumisen yksin (liite 5, 27). Nykäsestä kuitenkin lähtee hädän hetkellä ääntä ja hän pysyy rauhallisena, vaikka järkytys voisi olla suuri. Hän ei esitä olevansa tottunut vaarallisiin tilanteisiin töissä, vaan itkee jos itkettää, vanhemman konstaapelin arvonimestä huolimatta. Harjunpää on tottuneempi vaarallisiin kenttäasetelmiin kuin Nykänen. Hän neuvookin Nykästä usein kentällä. Tämä tuo esiin Harjunpään huolehtivaisen ja tarkan luonteen, mutta kielii samalla hermostuneisuudesta. Jos Nykänen ei olisi paikalla näyttämässä tunteitaan, Harjunpääkin saattaisi osoittaa pelkonsa ja huolensa avoimemmin. Voitto Ruohonen (2005) on kuvannut Harjunpään peloiksi muun muassa väkivaltaa ja kuolemaa, mitä kentällä joutuu kohtaamaan. Laboratorioissa ja Oikeuslääketieteellisen tiloissa ollessaan Harjunpää ei usein pysty katsomaan esimerkiksi verta (liite 4, 19).

9.7 Alateksti

Harjunpään hahmon alateksti näyttäytyy eniten näkkileipäpuheena (Sundstedt 2009, 251–256, Seger 1990, 146–148) Harjunpään antaessa ohjeita, selostaessa tapahtumia tai keskustellessa Nykäsen kanssa. Harjunpää peittää hermostusta ja ahdistuneisuutta puhumalla. Toiminnan alateksti on paljon kiinni ohjauksesta. Sarjan toiminta on vuoroin istumista ja keskustelemista sekä rikollisten jahtaamista. Kaiken kaikkiaan läpi sarjan sen toiminnallinen alateksti kielii poliisilaitoksen hitaudesta ja byrokratian runsaudesta, sekä siitä, ettei kaikkialle ehditä ajoissa (liite 4, 19–22).

Jos Harjunpää ei peittäisi hermostustaan puhumalla, hän saattaisi silti vaikuttaa pelokkaalta. Hintelän poliisi vaaleansinisessä takissa ei välttämättä muistuta sankaria, vaikka edustaakin enemmän hyvää kuin pahaa. Jos takki vaihtuisi mustaan ja keho lihaksikkaammaksi, olisi katsojille tarjolla jo melkein macho mies. Paljastaisiko tällöin puhe jälleen Harjunpään pelokkaaksi? Joko puheen tai ulkonäön on säilyttävä, jotta teos pysyisi uskollisena Joensuun alkuperäiselle kuvaukselle Harjunpään hahmosta.

Toiminnallinen alateksti on perustilassa (poliisilaitoksella) verkkaista ja rauhallista, ulkomaailmassa hahmot ovat tietoisia ammattinsa vaatimasta kylmäpäisyydestä. Heidän inhimillinen puolensa paljastaa heidän varauksellisuutensa, ja tällöin päästään lähemmäs totuudellisuutta. Poliisit muistavat olevansa poliiseja, se näkyy heidän liikkumisessaan. Nykänen kantaa harmitonta käsilaukkaa, mutta laukku voi kätkeä sisäänsä pampun tai pyssyn. Ulkopuoliset eivät saisi kuitenkaan huomata sitä.

9.8 Esimerkkikohtauksia uskottavuuden ilmenemisestä

Harjunpää ja ahdistelija -televisiosarjaa voi luonnehtia esimerkkitapaukseksi kirjan kuvittamisesta. Varsinkin Harjunpään (Johan Simberg) ja Jarkko Kaurin (Rabbe Smedlund) näyttelijät on valittu pituutta ja nenänpään terävyyttä

myöten. Tv-sarja käy kirjailijan tarinan (Joensuu, 1981) kokonaisuudessaan läpi, ja siksi formaatiksi lienee valikoitunutkin tv-sarja.

Käsittelen seuraavaksi Harjunpään käyttäytymistä, gestiikkaa ja olemusta kohtauksissa ja sitä, kuinka ne tekevät hahmosta uskottavan, aiemmin esiteltyyn tietoperustaan nojaten. Esimerkkikohtauksiksi olen valinnut sijainnit rappukäytävä (liite 2, 13), ruumishuone (liite 3, 2), lenkkipolku/puistoalue yöllä (liite 4, 3) ja metsäinen lenkkipolku urheilukentän vieressä (liite 4, 25).

9.9 Rappukäytävä

Kohtauksessa Harjunpään on matkalla Karéneille, kertomaan Gustaville että hänen vaimonsa Maria on sairaalassa. Harjunpäällä on mukana Marian laukku, jonka piilottaa takkinsa sisään, ettei Gustav säikähdä heti ovella. Harjunpää miettii voice overissa inhoavansa tällaista tilannetta. Sisään päästyään hän rauhallisesti selittää faktat ja pyytää sitten Gustavin istumaan sohvalle. Harjunpää jatkaa faktojen kertomista sohvalla. Gustav kuuntelee rauhallisesti, mutta menettää pian malttinsa. Harjunpää pyytää häntä istumaan alas rauhallisella, matalalla äänellä ja esittää muutaman kysymyksen Marian käsilaukusta ja alusvaatteista. Gustav hermostuu ja Harjunpää kehottaa häntä olemaan hiljempaa. Kohta toinen Gustavin lapsista on ilmestynyt eteiseen ja Gustav rientää itkemään hänelle ”äiti kuolee, pian meillä ei ole enää äitiä”. Harjunpää polvistuu lapsen tasolle ja kertoo hänelle että ”äiti on joutunut sairaalaan, hän joutui onnettomuuteen”. Gustavkin rauhoittuu sen verran, että vakuuttaa lapselleen äidin tulevan terveeksi. (liite 2, 13–18.)

Seeger (1990, 31–34) puhuu tunteista, mielipiteistä ja arvoista osana hahmoa syventäviä ominaisuuksia. Tunteet tulevat hyvin näkyviin rappukäytävän/Karénien kodin kohtauksessa. Harjunpää kertoo jo ennen varsinaista tilannetta katsojille, että tuleva tehtävä on hänelle epämieluisen. Itsekin pienten lasten isänä Harjunpäällä on tietämystä lapsille puhumisesta ja tilanteen rauhoittamisesta.

Suruviestin viemisessäkin voidaan pohtia rautaista ammattilaisuutta. Tuskinpa sellaista on kellään. Kokemusta Harjunpäällä tästä tehtävästä on, mietti hän ajatuksissaan kuinka inhottava tehtävä tulee olemaan. Harjunpää saattaisi alkaa myös itkemään, hän on empatiakykyinen henkilö.

9.10 Ruumishuone

Harjunpää on ruumishuoneella kuuntelemassa tutkijoiden faktoja hukkuneesta. Ruumis on pöydällä ja näyttää epämuodostuneelta. Harjunpää pitää kätet tasuissa eikä oikein katsahda ruumiiseen, kuin vain lyhyitä silmäyksiä. Tutkija selittää hänelle: ”Kyllä tällä hukkuneen merkit on, että tässä on tää ruohotuppo niin kun hukkuneella yleensä on ja käsissä ja jaloissa on pesunahkan muodostusta. Ja... vedestä hänet löydettiin...” Harjunpää nyökyttelee ja siirtyy kauemmaksi. Tutkija: ” Tekeekse noin pahaa sulle? Monta kertaa jo käyny täällä ja jatkuvasti tekee huonoo.” (liite 3, 2.)

Kovien koettelemusten kohteeksi joutuneen ihmiskehon katseleminen on poliisille arkipäivää, mutta silti Harjunpää ei totu kuolleiden kanssa samassa huoneessa olemiseen. Tämä on piirre, joka ei välttämättä sovi häneen, mutta jonka hyväksymme osana hahmoa hänen tullessaan tutummaksi (Seeger 1990, 32–34). Ruumishuoneen patologin (tutkijan) repliikki alleviivaa vielä Harjunpään heikkoa kohtaa (liite 3, 2).

Harjunpään inhotusta voi näyttää voimakkaamminkin, esimerkiksi laittaa hänet oksentamaan. Reaktio ei veisi pois hänen uskottavuuttaan. Tätä piirrettä sarjassa voisi yleisesti näyttää enemmän, tällä hetkellä sitä on tarjolla vain muutamissa kohtauksissa. Väkivalta on myös yksi Harjunpään epämukavuusalueista, mutta väkivaltaisista tilanteista hän selviytyy kunniakkaasti.

9.11 Lenkkipolku ja puistoalue yöllä

Harjunpää ja Nykänen tapaavat puistossa. He juttelevat aluksi kotiasioista. Harjunpää on hieman hermostunut, Nykänen taas innoissaan tehtävästä. Kun Nykänen lähtee kävelemään edelle, Harjunpää on voice over -mietteissään uupunut. Työt kasaantuvat. Äkkiä Nykänen kutsuu radiopuhelimella, Jarkko on hyökännyt ja tulossa kohti Harjunpäätä. Harjunpää piiloutuu puun taa, ajautuu kamppailuun Jarkon kanssa ja lähtee takaa-ajoon Jarkon päästessä karkuun. Harjunpää kutsuu lisävoimia paikalle radiopuhelimella. Jarkko on piiloutunut jokeen, ja hänestä pahasti jälkeen jäänyt Harjunpää tutkii hänen jälkiään joen lähetyvillä. Nykänen saapuu paikalle ja Harjunpää selostaa hänelle tilanteen. Nykänen on tilannut koirapartion. Harjunpäätä harmittaa. Koirapartiopoliisit tulevat paikalle ja alkavat naljailemaan. Kun he ovat saaneet ohjeet, Harjunpää jää paikalleen tupakoimaan. Voice overissa tilanne ja kotiasiat kertautuvat. (liite 4, 3–12.)

Kirjailija Matti Yrjänä Joensuun Harjunpää-romaaneja on kiiteltä siitä, että ne kuvaavat todenmukaisesti poliisin työtä. Itsekin poliisina toimineen Joensuun henkilökohtainen aiheen tuntemus näyttäytyy tässä öisessä kohtauksessa. Kun henkilökohtaisuus osuu kirjailijalla aiheeseen, henkilöihin, maailmaan, kieleen tai rakenteeseen, teoksesta tulee melkein välttämätön kirjoittaa ulos (Salminen & Snicker 2012, 133–136). Harjunpää on kohtauksessa fyysisesti kovilla, ja lopun voice over paljastaa, että myös henkisesti. Tavallista poliisin arkea?

Takaa-ajokohtaukset ovat sarjan jännittävimpiä antia. Yllä kuvaillussa kohtauksessa Harjunpää muuttuu sankariksi yrittäessään saada Jarkkoa kiinni. Tumma yö tuo kohtaukseen oman antinsa. Jos kohtaaminen tapahtuisi päivällä, jännitys saattaisi vähetä. Päivällä hyökkäävä raiskaaja ei välttämättä tuntuisi uskottavalta.

9.12 Metsäinen lenkkipolku urheilukentän vieressä

Pälvin isä vie Harjunpään ja Nykäsen paikalle, josta löysi Pälvin avainkukkaron ja pipon aikaisemmin päivällä. Harjunpää kysyy muutaman kysymyksen ja lähettää sitten isän kotiin. Nykänen ja Harjunpää keskustelevat hetken ja aloittavat etsinnät. He kiertelevät läheistä metsäaluetta, jonka läpi kulkee lenkkeilypolku. He kääntelevät ympäri kaikenlaisia roskia ja kurkkivat puskien alle. Lopulta läheltä golfkentän reunaa Nykänen löytää Pälvin. Tämä makaa maassa kuolleena ja hänet on osittain riisuttu. Nykänen jähmettyy järkytyksestä paikalleen ja alkaa huutaa Harjunpäää paikalle. Harjunpää tulee juosten, ja käy tarkistamassa Pälvin pulssin. Harjunpää lähtee hakemaan apua, ja käskee Nykäsen jäädä paikalle vahtimaan, ettei kukaan tule lähemmäs. Nykänen itkee yksin jäätyään Pälvin kohtaloa. (liite 4, 25–30.)

Elina Snicker (2012) puhuu ydinkuvan käyttämisestä osana tarinan luontia ja kerrontaa. Kaikki on mahdollista aloittaa intuitiivisesta ydinkuvasta, jostain keskeisestä, joka tavallaan tiivistää koko tarinan sisällön itseensä (46, 47). Kuollut, puskaassa makaava Pälvi voisi olla tällainen ydinkuva, josta lähteä rakentamaan kuvakerrontaa. Kuolleita tai pahoinpideltyjä naisia nähdään sarjassa enemmänkin, mutta ei liiaksi asti, silloin niiden tehovoima kärsisi.

Jos Pälvin löytyminen tapahtuisi yöllä, hänen pahoinpitelynsä jäljet voisivat olla vähäisemmät. Kohtauksen sijoittuminen päivään järkyttää katsojaa, sillä Pälvin ruumis on periaatteessa kenen tahansa löydettävissä, melko näkyvällä paikalla. Pälvin ruumis ei näytä vielä kuolleelta, vaikka hänet onkin riisuttu. Hän voisi siis olla vielä elossa, värikkäissä lenkkeilyvaatteissaan. Myös Nykäsen Harjunpäältä saatu vaatimus vahtia paikkaa pitää asiat muuttumattomina ja totuutta ei pääse pakoon. Nykänen voi vain todistaa tapahtunutta.

10 Pohdinta

Tartuimme opinnäytetyön aiheeseen, koska henkilöhahmon käsikirjoittamisesta on olemassa vain vähän tietoa. Halusimme tutustua ja koota yhteen tärkeitä henkilöhahmon kirjoittamisen elementtejä. Huomasimme, että vaikka henkilöhahmon käsikirjoittamisesta ei ole olemassa paljoa materiaalia, ovat jo olemassa olevat tiedon jyväset kattavia ja ne ohjaavat käsikirjoittajia ja dramaturgeja mainiosti eteenpäin.

Rikosgenren henkilöhahmot herättivät mielenkiintomme, sillä rikos ja väkivalta ovat suosittuja teemoja pohjoismaisessa tarinankerronnassa. Halusimme nostaa Matti Yrjänä Joensuun luoman Timo Harjunpää -hahmon käsittelyyn, sillä se on totuudellinen rikosgenren päähenkilö.

Huomasimme, että kun lähdetään työstämään elokuvakäsikirjoitusta, joka pohjautuu romaaniin, on lopputulos audiovisuaalisessa teoksessa aina tekijänsä näköinen. Romaaniin pohjautuvan audiovisuaalisen teoksen ilme perustuu aina ohjaajan ja muun työryhmän näkemykseen alkuperäisteoksesta. Harjunpää ja pahan pappi -elokuva poikkesi juonellisesti huomattavasti Joensuun samaisesta romaanista. Lindmanin televisiosarja pyrki taas kuvittamaan Joensuun Harjunpää ja ahdistelija -teosta. Audiovisuaaliset lopputulemat toimivat esimerkkeinä ääripäistä dramaturgien töistä: Harjunpää ja pahan pappi -romaanin on toiminut Saarelan innoittajana, kun taas Lindman on pyrkinyt olemaan uskollinen alkuperäisteokselle ja Joensuun näkemyksille.

Dramatisointi on käytännössä teoksen siirtämistä viestintävälineeltä toiselle. Dramaturgin työskentely on valintojen tekemistä: mitkä henkilöhahmot hän yhdistää tai jättää jopa kokonaan käyttämättä toisessa teoksessa, millaiset muutokset juonenkäänteessä ovat tarpeellisia. Kuinka paljon dramaturgi saa käyttää omaa luovuuttaan? Mistä dramaturgi tietää tekevänsä oikeita päätöksiä kerronnan parantamiseksi? Dramaturgien pitää pohtia työskentelyään myös yleisön näkökulmasta. Millaiselta lopputulos näyttää televisiossa, valkokankaalla tai radiosta kuunneltuna?

Harjunpää ja ahdistelija -televisiosarja on tarkka kuvaus alkuperäisproosasta ja uskommekin, että tämän mahdollistaa se, että televisiosarjaa katsojat seuraavat viikosta toiseen. Neljän 50-minuuttisen jakson väleissä katsojilla on aikaa miettiä ja sulatella näkemiänsä tapahtumia. Elokvassa puolestaan romaanin tapahtumat täytyy tiivistää huomattavasti lyhyempään aikaan, mistä seuraa välttämättömiä muutoksia tarinan kerronnassa ja juonen kulussa. Elokvasta on haluttu tehdä kaupallinen ja viihdyttävä tuote, minkä takia teoksessa mässäillään silmitömällä väkivallalla.

Dramaturgit etsivät alkuperäisteoksista jännitteitä – niitä kiehtovimpia elementtejä, jotka tulee säilyttää uudessa teoksessa. Harjunpää ja ahdistelija -teoksessa tällaisia elementtejä olivat Harjunpään ajatustyöskentelyn korostaminen, Harjunpään ja Nykäsen yhteistyö sekä rikollisen takaa-ajo maastossa. Merkilliset metromurhat ja perhekeskeisyys olivat puolestaan Harjunpää ja pahan pappi -teoksessa romaanin kiehtovia elementtejä, jotka haluttiin tuoda myös elokuvaan.

Jotkut käsikirjoittajat saattavat kyseenalaistaa, tarvitseeko henkilöahmoja tuntea läpikotaisin. Analysoidessamme Harjunpää -teoksia huomasimme henkilöahmojen olevan todella moniulotteisia. Uskommekin, että käsikirjoittajan kirjoittamisprosessia helpottaa, jos hän tuntee tarinankerrontansa elementteinä käyttämänsä henkilöahmot läpikotaisin. Henkilöahmojen jokaisen pienimmänkin yksityiskohdan tietäminen helpottaa aina käsikirjoittajaa tekemään päätöksiä käsikirjoituksen draamallisista tilanteista. Henkilöahmojen tarkistuslistat eivät siis ole turhanpäiväisiä.

Kun käsikirjoittaja lähtee työstämään päähenkilöä, on hänen ajateltava myös sivuhenkilöitä. Vaikka päähenkilö onkin käsikirjoituksen keskiössä, on sivuhenkilöillä tärkeä tehtävä päähenkilön eheyttämisessä ja kasvattamisessa.

Timo Harjunpään hahmon vertailu eri audiovisuaalisissa teoksissa sopii mainiosti jatkotutkimusaiheeksi. Tutkimusmateriaalia on tulossa lisää, sillä Matti Yrjänä Joensuun romaanista Harjunpää ja rautahuone (2010) on suunnitteilla elokuva.

Teosten purkuun käytetyt kohtausluettelo- ja käsikirjoitusmallit olivat esimerkkinä kahdesta erilaisesta työtavasta eritellä audiovisuaalisia teoksia verbaaliseen muotoon. Kohtausluettelo on selkeä tapa jäsenellä audiovisuaalisen teoksen tarinankerronnan etenemistä – kohtausluettelosta on nopea tarkistaa kohtauksen elementit. Käsikirjoituksissa puolestaan pääsee tutustumaan teoksen dialogiin ja sitä myöten saa mahdollisuuden ottaa kiinni teoksen alatekstistä.

Lähteet

- Alasuutari, P. 2001. Johdatus yhteiskuntatutkimukseen. Helsinki: Yliopistopaino.
- Bacon, H. 2010. Väkivallan lumo. Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy.
- Goldstein, J. Why We Watch. Teoksessa Goldstein, J. (toim.) 1998. Why We Watch. The Attractions of Violent Entertainment. Oxford, Oxford University Press: 215-222.
- IMDb. 2013.
http://www.imdb.com/find?q=harjunp%C3%A4%C3%A4&s=tt&ref_=fn_al_tt_mr. 23.1.2014.
- Joensuu, M. Y. 2007. Harjunpää ja pahan pappi. Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy.
- Jokinen, K. Lukijalle ei saa valehdella. Totuudellisuuden vaatimus yhdistää suomalaista lukemiskulttuuria. Teoksessa Ihonen, M. (toim.) 1989. Kirjallisuuden kentillä. Tampere, Tampereen yliopisto: 3361.
- Kettunen, K., Mäkelä, J. & Turunen, P. 2006. Dekkarisankarit – kuka kukin on. Helsinki: BTJ Kirjastopalvelu Oy.
- Kustannusosakeyhtiö Otava. 2013. Matti Yrjänä Joensuu. Otavan kirjailijaluettelo. http://www.otava.fi/kirjailijat/matti_yrjana_joensuu/. 22.1.2014.
- Porkka, K. Todellisuuden kirjo: henkilöt fiktiossa. Teoksessa Salminen, P. & Snicker, E. (toim.) 2012. Jumalainen näytelmä. Dramaturgisia työkaluja. Keuruu, Otavan Kirjapaino Oy: 55-64.
- Ruohonen, V. 2005. Paha meidän kanssamme. Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy.
- Ruohonen, V. 2008. Kadun varjoisalla puolella. Rikoskirjallisuuden ja yhteiskuntatutkimuksen dialogeja. Vantaa: Hansaprint Direct Oy.
- Seeger, L. 1990. Creating Unforgettable Characters. New York: Henry Holt and Company, LCC.
- Sundstedt, K. 2009. Kirjoita elokuvaksi. Saarijärvi: Saarijärven Offset Oy.
- Vacklin, A. 2007. Elokuvan runousoppia: käsikirjoittamisen syventävät tiedot. Keuruu: Otavan kirjapaino Oy.

Harjunpää ja pahan pappi -elokuvan kohtausluettelo

Kohtausluettelossa on kohtauskohtaisesti eriteltynä kohtauksen tapahtumapaikka, kohtauksessa esiintyvät henkilöt, kohtauksen arvioitu kesto sekä keskeiset tapahtumat. Kohtausten kestot ovat mitattu sekuntikellolla elokuvaa seurattaessa ja ovat vain suuntaa-antavia, eivät täydellisen tarkkoja aika-arvioita. Kohtausten kestot on pyritty kellottamaan havainnollisuuden vuoksi, sillä käännekohtien kohtaukset ovat kestoiltaan muita kohtauksia huomattavasti pitempikestoisia.

Kohtaus	Miljöö	Henkilöt	Alkoi noin	Loppui noin	Kesto noin	Keskeiset tapahtumat
1.	Sotkui- nen asunto ja kerrosta- lon katto.	Harjunpää, Mies, Poliisit.	00:00	03:30	03:30	Harjunpää löytää muu- mioituneen naisen ker- rostaloasun- nosta ja pi- dättää aseis- tautuneen miehen.
2.	Rokki- konsertti ja kon- serttipai- kan piha, koti.	Bändi, Emmi, Emmin ystävä, Jere, Jeren ystäviä, Elisa, Pau- liina.	03:40	06:05	03:05	Poika tappaa Emmin kon- sertin jäl- keen.
3.	Auto, konsertti- paikan piha, koti.	Harjunpää, Elisa, Pau- liina.	06:05	07:13	01:08	Harjunpää on tullut hake- maan Emmiä konserttipai- kalta, muttei löydä tytär- tään.
4.	Poliisi- asema.	Poliisit, Nykänen, Harjunpää, Mäki, Krankke.	07:13	08:28	01:25	→ Kaksi vuotta myö- hemmin. Harjunpää myöhästyy palaverista.

5.	Koti.	Elisa, Harjunpää, Pauliina.	08:28	09:48	01:20	Elisan ja Harjunpään välit niin huonot, etteivät he voi edes syödä yhdessä.
6.	Koti.	Harjunpää, Elisa, Emmi, Pauliina.	09:48	11:18	01:30	Harjunpää muistelee tyttärensä kuoliniltaa, kunnes saa hälytyksen töihin.
7.	Auto, metro-asema.	Natsiryhmä, Harjunpää, Poliiseja, Krankke, Nykänen.	11:18	13:30	02:12	Harjunpää saapuu rikospaikalle, missä mies on jäänyt metron alle.
8.	Uhrin koti.	Harjunpää, Nykänen, uhrin vaimo.	13:30	15:03	01:33	Harjunpää ja Nykänen menevät kertomaan tapahtumista metrouhrin vaimolle.
9.	Auto.	Harjunpää, Nykänen.	15:03	15:32	00:29	Nykänen on huolissaan Harjunpään voinnista.
10.	Koti ja paikka, jossa Emmi tapetaan.	Harjunpää, Poliisit, Emmi, Elisa, Nykänen, Krankke.	15:32	17:28	01:56	Harjunpää muistelee masentuneena hetkeä, kun Emmin ruumis löydetään.
11.	Poliisi-aseman kuulusteluhuone.	Krankke, natsi, Nykänen.	17:28	18:15	00:47	Krankke ilmaisee Nykäselle olevansa närkästynyt Harjunpään käytökseen.
12.	Koti.	Harjunpää ja Pauliina.	18:15	19:03	00:48	Harjunpää laskee päiviä kalenterista ja odottaa jotakin.

13.	Vankila.	Jere, poliiseja.	19:03	19:35	00:32	Poliisit tuovat Jerelle postia vankilaan. Kirjekuoresta löytyy kuvia Emmin ruumiista.
14.	Auto.	Harjunpää ja Pauliina.	19:35	21:15	01:40	Harjunpää keskustelee leppoisasti Pauliinan kanssa arkisista asioita.
15.	Kaupungilla.	Harjunpää, Pauliina, Pauliinan poikaystävä.	21:15	21:20	00:05	Pauliina menee tapamaan poikaystävänsä, josta vanhemmat eivät tiedä.
16.	Metroasema, oikeussali, rokkikonsertti, koti ja Emmin surmapaikka.	Harjunpää, Nykänen, Valokuvaaja, Jere, Emmi, Elisa, Pauliina.	21:30	25:51	04:21	Harjunpää on tutkimassa metroasemaa, mutta huomaa miehen valokuvaavan häntä. He päätyvät tappelemaan ja valokuvaaja anastaa Harjunpään lompakon.
17.	Metroasema.	Krankke, Nykänen ja Harjunpää.	25:51	26:42	00:51	Krankke ja Nykänen löytävät loukkaantuneen Harjunpään metroasemalta.
18.	Junaradan varsi.	Valokuvaaja Pipopäinen mies.	26:42	26:57	00:15	Mies näkee valokuvaajan menevän junaradan varrella olevaan taloon.
19.	Valokuvaajan koti.	Valokuvaaja.	26:57	28:00	01:03	Valokuvaaja pesee tappeleen pölyjä pois.

20.	Sairaala.	Harjunpää, Nykänen, Sairaanhoidajat.	28:00	29:08	01:08	Nykänen ihmettelee Harjunpään tapaa työskennellä.
21.	Metro-tunneli.	Harjunpää.	29:08	29:54	00:46	Harjunpää menee tutki- maan metro- tunnelia ja löytää kum- mallisen "alt- tarin".
22.	Kirkko.	Harjunpää, Elisa, Pau- liina, Pau- liinan poi- kaystävä ja mummo.	29:54	31:23	01:29	Pauliinan konfirmaatio.
23.	Kirkon piha.	Harjunpää, Elisa, Pau- liina, Pau- liinan poi- kaystävä, mummo, valokuva- ja.	31:23	32:40	01:17	Joku ottaa kuvia Har- junpäästä ja tämän per- heestä.
24.	Poikays- tävän koti.	Pauliinan poikaystä- vä, natsi-isä, nainen.	32:40	34:06	01:46	Pauliinan poikaystävä kotona asiat ovat huonos- ti.
25.	Koti	Pauliina, Mummo, Elisa, Har- junpää.	34:06	34:49	00:43	Elisan ja Har- junpään välit ovat entistä tuleh- tuneemmat.
26.	Koti, Har- junpään työhuone.	Harjunpää.	34:49	35:16	00:27	Harjunpää saa tietää, milloin Jere pääsee van- kilasta va- paaksi.
27.	Koti, Har- junpään työhuone.	Harjunpää, Elisa.	35:16	36:04	00:48	Harjunpää kertoo Elisal- le muutta- vansa pois kotoa.
28.	Valoku- vaajan koti.	Valokuva- ja.	36:04	37:04	01:00	Valokuvaaja tutkii Harjun- pään tausta- tietoja.

29.	Koti, piha.	Harjunpää, Jere.	37:04	37:40	00:36	Harjunpää suunnittelee jotakin.
30.	Elisan kirjakauppa.	Elisa, valokuvaaja.	37:40	40:01	02:21	Mies tulee juttelemaan Elisalle ja heitä yhdistää kokemukset lähimmäisen menettämisestä.
31.	Rantakalliolla.	Harjunpää, Pauliina, valokuvaaja.	40:01	40:28	00:27	Joku ottaa Harjunpäästä ja Pauliinasta valokuvia, kun he riitelevät.
32.	Koti, piha.	Harjunpää, Pauliina, Elisa, valokuvaaja.	40:28	42:25	01:57	Joku ottaa valokuvia, kun Harjunpää muuttaa pois kotoa.
33.	Auto, vankilan piha.	Harjunpää, Jere, poliisi, Jeren kolme kaveria.	41:25	42:10	00:45	Harjunpää menee odottamaan Jereä vankilan porteille, muttei sano tai tee pojalle mitään.
34.	Poliisiasema.	Nykänen, Harjunpää.	42:10	44:10	02:00	Nykänen tietää, että Jere on päässyt vapaaksi ja että Harjunpää piilottelee jotain pöytälaatikossaan.
35.	Koti.	Elisa, Pauliina.	44:10	44:45	00:35	Pauliina ja Elisa riitelevät.
36.	Metro.	Elisa.	44:45	45:00	00:15	Elisa itkee metrossa.
37.	Poliisiasema.	Harjunpää, Nykänen.	45:00	45:40	00:40	Harjunpää ja Nykänen keskusteleват Harjunpään ja Elisan väleistä.

38.	Ruumis- huone.	Harjunpää, Nykänen, ruumiin- avauslää- käri.	45:40	46:33	01:03	Harjunpää ja Nykänen saavat tietää metron alle jääneen uh- rin olevan huumeiden- käyttäjä.
39.	Piha.	Harjunpää, Nykänen.	46:33	47:10	00:37	Nykänen Harjunpään tukena eros- sa.
40.	Metron alle jää- neen uh- rin vai- mon ko- tona.	Harjunpää, Nykänen, uhrin vai- mo.	47:10	48:07	00:57	Harjunpää ja Nykänen kuulustelevat vaimoa uhrin huumeiden käytöstä.
41.	Valoku- vaajan koti.	Valokuvaaja.	48:07	49:03	00:56	Valokuvaaja katselee ku- via metrouh- rista ja tämän vaimosta sekä Harjun- päästä ja tämän per- heestä.
42.	Metro- asema, metro.	Pauliina ja tämän poi- kaystävä.	49:03	49:30	00:27	Valokuvaaja seuraa Pau- liinaa ja tä- män poikays- täväää met- rossa.
43.	Poliisi- asema.	Poliiseja, Nykänen, Harjunpää, Mäki.	49:30	50:57	01:27	Nykänen pi- tää Harjun- pään puolia työpaikalla ja hankkii Har- junpäälle väliai- kasisunnon.
44.	Poliisi- aseman kahvila.	Nykänen, Harjunpää.	50:57	51:47	00:50	Harjunpää ja Nykänen pohtivat oi- kean ja vää- rän määrit- tymistä.
45.	Auto.	Harjunpää, Jere ja hänen ka- verinsa.	51:47	52:16	00:29	Harjunpää tarkkailee aseistuneena Jereä.

46.	Metro- asema.	Isä ja poi- ka, valoku- vaaja.	52:16	54:12	01:56	Valokuvaaja tönäisee metron alle miehen, joka huutaa ai- heettomasti pojalleen.
47.	Metro- asema.	Nykänen, uhrin poika ja poliiseja, Mäki.	54:12	54:42	00:30	Poliisit ovat saapuneet asemalle tutkimaan metroturmaa. Harjunpää on kateissa.
48.	Piha, au- to.	Harjunpää, Jere ja hänen ka- verinsa.	54:42	55:20	00:38	Harjunpää seuraa Je- reä.
49.	Poliisi- asema.	Krankke, Nykänen, Toisen metrouhrin poika ja vaimo.	55:20	55:57	00:37	Uhrin poika kertoo polii- sille metro- murhaajan tuntomerkit.
50.	Valoku- vaajan koti.	Valokuva- ja.	55:57	56:10	00:13	Valokuvaaja katselee ku- vaa miehes- tä, jossa on samaa näköä kuin valoku- vaajassa.
51.	Poliisi- asema.	Nykänen.	56:10	56:52	00:42	Nykänen yrit- tää tavoittaa Harjunpäättä.
52.	Bensa- asema.	Jere ja hänen ka- verit, Har- junpää.	56:52	57:39	00:47	Harjunpää seuraa Jereä bensa- asemalle.
53.	Poliisi- asema.	Nykänen.	57:39	58:11	00:32	Nykänen löy- tää Harjun- pään pöytä- laatikosta lääkkeitä ja kuvia Emmin ruumiista.
54.	Bensa- asema.	Jere ja hänen ka- verit, Har- junpää.	58:11	59:32	01:21	Harjunpää pakottaa Je- ren aseella uhaten au- tonsa perä- konttiin.

55.	Harjunpään väliaikaisasunto.	Nykänen.	59:33	59:51	00:18	Nykänen lähtee etsimään Harjunpäättä.
56.	Emmin kuolinpaikka.	Harjunpää, Jere, Emmi.	59:51	1:01:36	00:45	Harjunpää päästää Jeren ulos auton takakon- tista ja uhkai- lee tätä aseella.
57.	Auto.	Nykänen.	1:01:36	1:01:46	00:10	Nykänen etsii Harjunpäättä.
58.	Emmin kuolinpaikka.	Harjunpää, Jere, Emmi, Nykänen.	1:01:46	1:04:16	02:30	Harjunpää aikoo ampua Jeren, mutta Nykänen ehti väliin.
59.	Harjunpään väliaikaisasunto.	Harjunpää ja Nykänen.	1:04:16	1:06:19	02:03	Harjunpää miettii, mitä hän tekisi seuraavaksi. Nykänen antaa neuvoja.
60.	Pitseria.	Pauliina, Elisa, valokuvaaja.	1:06:19	1:08:01	01:42	Valokuvaaja kutsuu Elisan kanssaan uskovaisten "Pelastus 2010 jälkeen Kristuksen" -seminaariin.
61.	Poliisi- asema.	Harjunpää ja Nykänen.	1:08:01	1:08:39	00:38	Harjunpää ja Nykänen huomaavat yhteyden metron alle jääneiden uhrien välillä.
62.	Metrouh- rin vai- mon koti.	Uhrin vai- mo, Har- junpää ja Nykänen.	1:08:39	1:09:22	00:43	Epäilykset sarjamurhaa- jasta vahvis- tuvat.
63.	Pauliinan poikays- tävän koti.	Poikaystä- vä, natsi, nainen, joka onkin pojan äiti?	1:09:22	1:11:37	02:15	Valokuvaaja kuristaa kuo- liaaksi Pau- liinan poi- kaystävän väkivaltaisen isän.

64.	Poliisi- asema.	Harjunpää, Nykänen, Krankke.	1:11:37	1:12:32	00:55	Krankke ha- luu liittyä mukaan sar- jamurhantut- kimusryh- mään.
65.	Elisan kirja- kauppa.	Elisa, va- lokuvaaja.	1:12:32	1:13:51	01:19	Elisa päättää lähteä valo- kuvaajan mukaan se- minaariin.
66.	Seminaa- ri.	Valokuva- ja, Elisa, seminaari- väkeä.	1:13:51	1:15:15	01:24	Elisa kertoo tulevasta avioerostaan valokuvaajal- le.
67.	Auto.	Elisa ja valokuva- ja.	1:15:15	1:16:45	01:30	Valokuvaaja saa Elisan houkuteltua tulemaan kotiinsa kat- selemaan valokuvia.
68.	Poliisi- asema.	Harjunpää, Nykänen, Krankke, Mäki, poli- iseja.	1:16:45	1:17:15	00:30	Sarjamurha- tutkinta edis- tyy – motiivi ja murhaajan tuntomerkit ovat poliisin tiedossa.
69.	Valoku- vaajan koti.	Valokuva- ja, Elisa.	1:17:15	1:19:32	02:17	Valokuvaaja kertoo Elisal- le väkivaltai- sesta isäs- tään ja Elisaa alkaa pelot- taa.
70.	Poliisi- asema.	Harjunpää ja Nykä- nen.	1:19:32	1:20:05	00:33	Harjunpää haluu lähteä kotiin selvit- telemään perheasioita.
71.	Poliisi- asema.	Krankke ja pipopäinen mies.	1:20:05	1:20:40	00:35	Silminnäkijä kertoo Kran- kelle, missä murhaaja asuu.
72.	Valoku- vaajan koti.	Valokuva- ja ja Elisa.	1:20:40	1:21:31	00:51	Valokuvaaja ei päästä Elisaa lähte- mään.

73.	Koti.	Harjunpää ja Pauliina.	1:21:31	1:22:12	00:41	Harjunpää menee kotiin.
74.	Valokuvaajan koti.	Valokuvaaja ja Elisa.	1:22:12	1:23:56	01:44	Valokuvaaja kertoo kama-lasta lapsuudesta ja näyttää Elisalle valokuvia tämän perheestä.
75.	Koti.	Harjunpää ja Pauliina.	1:23:56	1:24:30	00:34	Harjunpää saa kuulla Pauliinalta, missä Elisa on.
76.	Valokuvaajan koti.	Valokuvaaja, Elisa, nainen, valokuvaajan isä.	1:24:30	1:25:12	00:42	Valokuvaaja Johannes raiskaa Elisan.
77.	Koti.	Harjunpää ja Pauliina.	1:25:12	1:26:33	01:21	Harjunpäälle valkenee, että Elisa todellakin on metromurhaajan seurassa.
78.	Valokuvaajan koti.	Valokuvaaja, Elisa.	1:26:33	1:26:57	00:24	Johannes vie Elisan kellariin.
79.	Auto.	Harjunpää, Pauliina, Nykänen.	1:26:57	1:27:11	00:14	Harjunpää ja Pauliina hakevat Nykäsen ja yrittävät tavoittaa Krankkea.
80.	Valokuvaajan koti.	Valokuvaaja.	1:27:11	1:27:20	00:09	Johanneksen ollessa suihkussa talon ohi ajaa juna.
81.	Valokuvaajan koti.	Pipopäinen mies, Krankke ja valokuvaaja.	1:27:20	1:30:43	03:23	Krankke menee pidättämään valokuvaajaa, mutta päätyykin itse uhriksi.
82.	Poliisiasema.	Harjunpää, Nykänen, Pauliina.	1:30:43	1:30:53	00:10	Poliisit selvittävät valokuvaajan nimen ja osoitteen.

83.	Valokuvaajan koti.	Elisa ja valokuvaaja.	1:30:53	1:32:06	01:13	Elisa yrittää päästä vaapaaksi, mutta Johannes uskoo, pahojen tekojensa olevan Jumalan tahto.
84.	Valokuvaajan kotipiha.	Harjunpää, Nykänen, poliiseja.	1:32:06	1:32:22	00:16	Poliisit saapuvat Johannesen luokse.
85.	Valokuvaajan koti.	Elisa ja valokuvaaja.	1:32:22	1:33:01	00:39	Johannes näyttää kituvan Kranken Elisalle ja uhkaa polttaa Elisan elävältä.
86.	Valokuvaajan koti.	Harjunpää, Nykänen, Elisa, valokuvaaja, Johannesen isä, poliiseja.	1:33:01	1:36:11	03:10	Harjunpää ehtii väliin, ennen kuin Johannes ehtii toteuttaa suunnitelmansa. Harjunpää saa Johannesen kiinni.
87.	Koti.	Harjunpää, Elisa ja Pauliina.	1:36:11	1:36:32	00:21	Kärsimys korjasi pariskunnan välit.
88.	Hautausmaa.	Harjunpää, Elisa, Pauliina ja Pauliinan poikaystävä.	1:36:32	1:37:12	00:40	Harjunpää, Elisa, Pauliina ja tämän poikaystävä ovat yhdessä onnellisina.
89.			1:37:12	-		"Jumala suokoon minulle tyyneyttä hyväksyä asiat, joita en voi muuttaa, rohkeutta muuttaa minikä voin ja viisautta erottaa nämä toisistaan."

HARJUNPÄÄ JA AHDISTELIJA OSA 1

EXT. NELIKAISTAINEN KATU HELSINGISSÄ. YÖ.

Valkoinen auto ajaa isolla tiellä. Liikenne on vähäistä.

HARJUNPÄÄ (v.o.)

Hän oli varmasti ottanut yliannoksen unilääkkeitä ja hän oli juonutkin.

Kuva siirtyy sisälle autoon, jossa HARJUNPÄÄ istuu mietteisään etupenkillä matkustajan paikalla. Hän laittaa tupakan huuleen.

H (v.o.)

Mutta ruumiin asento oli niin omituinen. Hän oli yrittänyt raapustaa jotakin paperille. Miksi käsialan piti olla niin helvetin epäselvä! Pitää tutkia tarkemmin...

Harjunpää sytyttää tupakan. Kuskin paikalla istuu nuorempi konstaapeli Volanen.

VOLANEN

Pistäkö pillit päälle?

H (v.o.)

Jos ehtisi paneutua tähän, ellei tule uutta keikkaa... tämä on jo viides. Enkä ole vielä ehtinyt kirjoittaa raporttia-kaan.

VOLANEN

Panenko päälle?

H (v.o.)

Jos tulee keikka Meilahteen, Norri makaa siellä sängyssä-

Kuva leikkautuu Meilahden sairaalaan, jossa Norri makaa päivällä vuoteessa ja juo mehua.

H (v.o.)

-aikovat leikata, avata rinnan-

Kuva takaisin autoon.

H (v.o.)

Enkä ole edes käynyt - en ole ehtinyt. Ja Elisakin pyysi huomenna sieneen. Lupasin lähteä, heti aamusta. Mutta miten tässä nyt, jos Norrikin vielä... Ky-nä. Jätin sen varmasti siihen... Siinä luki "Hyvää matkaa".

H

Ajetaan rauhallisesti vaan. Meillä ei ole niin kiire että tarvitsee huudattaa. Tällaisissa tapauksissa on aivan samantekevää olemmeko perillä minuuttia aikaisemmin vai myöhemmin.

Auto jatkaa matkaansa öisellä suurtiellä. Alkutekstit.

EXT. ASUTUSALUEELLA. YÖ.

Valkoinen auto ajaa isolta tieltä asutusalueelle. Ensin kerrostaloja, sitten rintamamiestaloja. Erään talon portailla seisoo mies, hänen takanaan on ovi auki taloon. Auto pysähtyy talon pihaan.

VOLANEN

Mies seisoo kuistilla, se on varmasti tässä. Kuule, voisinko ottaa tämän jutun? Saisin vähän harjoitusta. Sinähän voisit valvoa.

H

Tehdään niin.

Volanen nousee autosta. Harjunpää istuu vielä ja puhuu radiopuhelimeen.

H

Hela, 824 suoritti Keinolalantien exitin ja on nyt Inarintiellä.

LÄHTEENMÄKI (radiopuhelimessa)

Hela kuittaa, odota vähän -

VOLANEN

Mikä nyt?

LÄHTEENMÄKI

824, ennakkoon vaan tiedoksenne, Haaga ilmoitti että kohtapuoleen tulee ilmeisesti väkisinmakuujuttu, sitä menee partio kohta katsomaan, niin jos ette viipyisi siellä mailla kovin pitkään...

H

No ei viivytä! Jos viitsisit panna asianomistajan välihuoneeseen odottamaan... ja vaikka petosmiehen puhuttamaan alustavasti.

LÄHTEENMÄKI

Selvä...

Harjunpää nousee autosta mukanaan kovakantinen tutkimuslaukku.

MIES KUISTILLA

Tulkaa hei puskien läpi niin ei tartte kiertää koko taloa.

Kuisti on aidan takana. Harjunpää ja Volanen keirtävät pari puskaa ja nousevat kuistille. He tulevat taloon perässään kuistin mies. Kolmikko menee suoraan keittiöön. Keittiön punkalla makaa nainen. Volanen tutkii häntä. Volanen kääntää naisen kasvoja, tyynyillä maannut poski on jonkinlaisen ruven peitossa. Harjunpää ja Volanen sulkevat silmänsä inhosta. Volanen vilkaisee Harjunpäättä ja ottaa povaristaan esiin muistilehtiön.

KUISTIN MIES

Eihän se mulle kuulunu, me ei oltu puhuttu vuosiin, mitä nyt joskus rähisty. Se alkoi neljä vuotta sitten. Huulessa oli pieni harmaa läiskä. Se raapi sitä kun se väitti että se kutiaa, ja mitä minä - eihän se ollu mun päänsärkyni. Kyllä se jotain mönjää pisti siihen päälle, mutta ei se mitään auttanu. Takaapäin se oli pakko ottaa, kyllähän te tajuate. Ei se koskaan ollut mikään ruudinkeksijä, nytkin piti kuolla eikä jättänyt yhtään viinaa!

Volanen antaa kuistin miehelle lapun. He tekevät lähtöä Harjunpään kanssa.

VOLANEN

Jos soittaisitte huomenna ilta-
päivällä konstaapeli Lahtisel-
le. Oikeuslääketieteellinen
hoitaa asian tästä eteenpäin.

H

Sieltä tullaan noutamaan.

Tullessaan kadulle Harjunpään ja Volasen ohi juoksee kolme
metelöivää nuorta.

EXT. LENKKIPOLULLA. YÖ.

Lenkkipolulla juoksee nuori aikuinen mies sinisessä verkka-
asussa, valkoisissa kengissä ja ruskeassa pipossa. Hän
juoksee metsästä talon rappusille vetämään henkeä. Kuulles-
saan poliisisireenin hänen ilmeensä muuttuu pelokkaaksi ja
hän pitelee hetken päätään. Mies koskettaa mieltävästi rys-
tysiään.

Kuva siirtyy takaumaan, jossa sininen väri. Mies kuristaa
metsässä pitkähiuksista naista joka kirkuu pelosta.

INT. POLIISIAUTOSSA. YÖ.

Harjunpää puhuu radiopuhelimeen.

H

Huomio Hela, 824 kutsuu.

LÄHTEENMÄKI

Hela kuulee.

H

Tilaisitko Monosen Inarintie
kakskolmeen, nimi on Häggblom,
Kerttu. Me ollaan tulossa osas-
tolle.

Keskuksessa tietokoneiden äärellä istuu Lähteenmäki, joka
ruokailee töidensä lomassa.

LÄHTEENMÄKI

Mm, tilataan. Hmm, ja väkivalta?

MIES (o.s.)

Lähteenmäki, tule tänne.

Hela menee suuren kartan luo, jonka vieressä on mies tikkailla. Hän rastittaa kartasta kohdan.

MIES

Sano, että lähtevät raiskauspaikalle tuonne.

Lähteenmäki palaa työpöydän ääreen.

LÄHTEENMÄKI

Huomio! 824. Ota suunta Munkki-
vuoren Teboiliin, niin siinä
takana metsikössä jossain, uhri
melkein valmis 14. Tilasivat
äskän lääkäriampparia sinne.
Kuuleeko 824?

H

Kuulee kuulee ja kuittaa. Onko
tekijästä mitään tietoa? Ja
keitäs siellä on paikalla?

LÄHTEENMÄKI

Tekijä on kadoksissa siinä met-
sässä. Siellä on jo Haagan mai-
ja, että jos koitatte mennä vä-
hän liukkaasti!

H

824 kuittaa. Nyt tarvitaan si-
reeniä.

Harjunpää laittaa erillisen sireenin katolle.

H

Kattoon tuli saatana naarmuja.
Saavatpahan taas valittamisen
aihetta.

Sireeni soi, Harjunpää tutkii karttaa.

H

Sturenkatua ja Porvoonkatua,
Tukholmankatu ja Pacius.

Auto ajaa kovaa vauhtia Teboilin pihaan.

H

Yritän saada jotain irti nai-
sesta tai lääkäristä. Jututa
sinä Haagan kavereita. Katso-
taan mitä tehdään sitten jat-
kossa. Ja ota selville onko to-
distajia.

Harjunpää juoksee lähtevän ambulanssin perään.

H

Odota!

AMBULANSSIKUSKI

Me viedään Töölön sairaalaan
se!

Harjunpää palaa jututtamaan paikalla seisoskelevaa neljää
nuorta.

H

Olittekte täällä ku se tapah-
tu?

NUORI

Ei, me oltiin tos ostarilla ku
me kuultiin ku se (nainen?) tu-
li, noi tuolla kyttäautossa
kuuli ku se huus ja ne näki sen
kundikin ketä yritti väkisin

panna sitä kimmaa. Just sama
jonka ne vei.

H

Miten sen naisen oli käyny?

NUORI 2

Se oli kaivaan saanu sätkyn.
Silmät oli tällai, ja se hoki
koko ajan jonku miehen nimee,
se oli kai Gustav, se sano koko
ajan Gustav, Gustav.

NUORI 3

Ei se pahasti ollu nenäänsä
saanu, sillä oli poskessa vähän
verta ja kuteet sekasi, ei sii-
nä muuta ollu.

NUORI

Eiku korvista se veri tuli.

H

Okei. Kiitti teille, Te voitte
mennä himaan ny.

Harjunpää menee poliisimaijan luo, josta Volanen nousee
juttelemaan hänen kanssaan.

VOLANEN

Sillä oli siniset vaatteet,
luultavasti verkkarit ja ja-
loissa lenkkarit. Toinen kaveri
on varma että kengissä oli hei-
jastimet. Nuorehko, 25 tai kor-
keintaan 30-vuotias. Eivät näh-
neet kasvoja. Hela on ilmoitta-
nut tuntomerkit kaikille. Mitä
nyt tehdään?

Yksi poliisi maijasta tulee juttelemaan heille.

POLIISI

Noniin, terve. Kuule, se oli jäänyt henkilöautosta pois tuossa vakuutusyhtiön talon kohdalla ja lähtenyt sitten oikasemaan metsän poikki. Ja tietämäni mukaan siinä vaiheessa ei sitä kukaan seurannu.

H

Oliko sillä käsilaukku tai jotain?

Toinen poliisi tulee keskusteluun.

POLIISI 2

Pitäiskö ilmoittaa kuusykköselle?

POLIISI

Ambulanssin pojat otti kaikki tavarat mukaansa, ja myöskin laukun. Jalat oli paljaana, ja kengät aivan siinä vieressä.

POLIISI 2

Pyydetäänkö lippusiimaa eristykseen? Tekijällä oli pipo pässä.

H

Odota.

Paikalle tulee poliisiauto pillit vinkuen.

POLIISI

Me tilattiin koirapartio, koska metsäalue laajenee tuonne pohjoiseen ja jatkuu Talin puistona aina Vajamäkeen ja Vantaalle saakka, joten miesvoimin etsintä on ihan (toivotonta).

H

Hyvä. Volanen, tule.

Harjunpää ja Volanen juttelevat syrjemällä.

H

Koirapartio saa lähteä jäljittämään tekijää. Haagan kaverit saavat viedä nuoret asemalle. Päivystävä ylikonstu saa kuulustella heitä. Pitää soittaa heidän vanhemmilleen, ja tuoda heidät takaisin. Tekniikka pitää kutsua tänne, Kettunen on vuorossa. Hyvä mies. Saat olla sen kaverina. Tarkistakaa löytyykö jalanjälkiä - ehkä kaveri on odottanut kauan. Ja jos löytyisi jotain rikokseen liittyvää, joskus on jopa sattunut että ollaan löydetty lompakko. Lähden Töölöön, ehkä tyttö voi kertoa jotakin. Tee niin kuin Kettunen sanoo. Minä otan Ladan. Ota yhteys Helaan.

Harjunpää lähtee metsikköön. Poliisit tutkailevat maastoa taskulampuilla ja koira ulisee. Valo osuu kiveen, jossa on verta. Kive vierellä on verinen kangas.

POLIISI

Saattaa olla hyvinkin niin että hän on kaatuessaan lyönyt pänsä tähän. Alustavissa etsinnöissä emme löytäneet mitään sellaista jolla olisi voinut lyödä. Mutta jos joku saa jotakin kiinni, (niin koirat löytävät varmasti)

POLIISI KOIRAN KANSSA

Katsotaan jos vaikka löydettäisiin jälki.

Koirapartio lähtee etsinnöille. Harjunpää nostaa kiven vieressä olleen kankaan.

H (v.o.)

Veristä paperia. Ambulanssimiehet jättäneet. Töölön sairaala. Siveyspoliisi saa hoitaa loput. Jälkiä hiekassa... hän on pyristellyt vastaan. Ehkä hän ei enää tiedä maailman menosta mitään. Hän on tajuttomana, välttyy kuulusteluilta ja tutkimuksilta. Häpeää, ja tuskaa. Vain siksi että hän sattui syntymään naiseksi.

INT. TÖÖLÖN SAIRAALA. YÖ.

Tohtorit (miehiä ja naisia) tutkivat naispotilasta suuressa huoneessa. Naisen kasvoilla on happimaski. Harjunpää seuraa tilannetta kauempaa ovensuusta. Naisen hiukset leikataan pois ja hänet ajetaan kaljuksi. Harjunpään takaa tulee naislääkäri.

NAISLÄÄKÄRI

Mitä asiaa teillä on?

HARJUNPÄÄ

Minä haluaisin käsilaukun sekä vaatteet, tahtoisin vaihtaa pari sanaa lääkärin kanssa. Olen rikospoliisista.

NAISLÄÄKÄRI

Voisitteko odottaa hetken.

Naislääkäri menee yhden tohtorin (mies) luo. Huoneessa soi puhelin.

NAISLÄÄKÄRI

Täällä on joku poliisista.

Kalju naispotilas viedään (todennäköisesti) leikkaussaliin. Joku raivaa hiukset pois, Naislääkäri puhuu puhelimessa. Mieslääkäri tulee juttelemaan Harjunpäälle.

MIESLÄÄKÄRI

Oletteko poliisista?

H

Kyllä, on kysymys raiskauksesta tai sen yrityksestä. Rikospaikalta löytyi kivi.

MIESLÄÄKÄRI

Olen lukenut lähetteen.

Miehet lähtevät kävelemään.

H

Olisi hyvä jos oikeuslääkäri ottaisi siemensolukokeen niin kauan kuin ne vielä ovat elossa. Ja kynnet pitäisi leikata ja ottaa talteen. Minä otan hänen tavaransa. Voitteko kertoa mitään hänen tilastaan?

MIESLÄÄKÄRI

Tavarat voitte ottaa mukanne, mutta muu saa kyllä odottaa. Kynsiä voimme yrittää joskus myöhemmin ja tässä vaiheessa hänen tilastaan ei voi sanoa yhtään mitään. Mutta jos saatte yhteyttä hänen omaisiinsa niin voisitte ilmoittaa heille. Hänessä on jälkiä kuristusotteesta ja hänen suunsa on tukittu

käsin. Pienet sormet, pyöreät
kynnet.

Lääkäri jatkaa matkaansa teho-osastolle, Harjunpää jää käytävään.

EXT. KADULLA. YÖ.

H pysäköi valkoisen ladan parkkiin kadun varteen. Hänellä on mukanaan (naisen) mustapinkki käsilaukku. H:ta tuskastuttaa. Hän kävelee läheiselle kerrostalolle.

INT. RAPPUKÄYTÄVÄSSÄ. YÖ.

H katsoo ovitaulua ja lähtee nousemaan portaita.

H (v.o.)

Gustav, aviomiehen nimi on Gustav. Hän istuu kotona ja odottaa. Hän on odottanut jo kauan. Hän on huolissaan ja koettaa keksiä selityksiä. Rauhoittaakseen itseään... Ja sitten tulen minä. Olisi melkein helpompi sanoa että hän on kuollut. Parempi kuolleena kuin elävänä ruumiina. Hänet on raiskattu. Mitenköhän tämä Gustav... Karén...

H kaivaa naisen käsilaukusta tämän ajokortin.

H (v.o.)

Kaunis nainen, sellainen joka saa miesten päät kääntymään, senkin, joka kyttäsi pusikossa. Maria ja Gustav... Lapsiakin heillä on. Ja sitten tulen minä. Herrajumala käsilaukku! Jos mies näkee sen niin hän tajuaa

heti että jotain on tapahtunut
ja siinä sitä sitten ollaan.

H kätkee käsilaukun takkinsa suojiin. Saapuu ovelle ja
soittaa ovikelloa.

H (v.o.)

Tämä pitää hoitaa varovasti,
vähitellen - niin että joku
pystyy huolehtimaan lapsista.

Oven avaa Gustav.

H

Iltaa... olen ylikonstaapeli
Harjunpää Rikospoliisista. Te-
hän olette Gustav Karén? Saanko
tulla sisään?

H ja jäykän oloinen Gustav menevät (tavalliseen, perus)
olohuoneeseen.

GUSTAV

Täällä on vähän sekaista. Vaimo
meni teatteriin, ja minä nukah-
din sohvalle.

H

Vaimonne on Töölön sairaalassa.

GUSTAV

Maria sairaalassa...? Miten ri-
kospoliisi siihen liittyy?

H

Hän oli kotimatalla, kun hänen
kimppuunsa käytiin. Aivan tässä
lähistöllä, Ulvilantien päässä.

GUSTAV

Britanhan piti ajaa hänet kotiin asti. Miten se tapahtui? Saatiinko mies kiinni?

H

Istutaanko?

Miehet istuvat sohvalle. H:lla on kädessään Marian ajokortti.

H

Vaimonne nousi autosta Huopalahdentiellä. Hän aikoi ilmeisesti oikaista metsän lävitse. Siellä se tapahtui. Joku mies kävi hänen kimppuunsa. Hän on tällä hetkellä tajuton. Joku näki miehen juoksevan pakoon. Poliisit haravoivat parhaillaan aluetta. Hän on lyönyt päänsä, joutuu luultavasti leikkaukseen.

GUSTAV

Miten pahasti siinä kävi?

H

Siihen en pysty vastaamaan, mutta häntä hoitava lääkäri pyysi teitä ottamaan yhteyttä. Töölön sairaala.

Gustav nousee sohvalta. Takaumassa hän näkee kahden pienen lapsensa leikkivän lattialla, Maria juoksee makuuhuoneesta alusasussa ja käsissään kasa vaatteita.

MARIA

Kummmman panisin päälle? Tämän siis? Okei.

Takaisin olohuoneeseen.

GUSTAV

Se ei voi olla totta!

H

Istukaa alas.

GUSTAV

Miten minä nyt... minun pitää

lähteä Hampuriin ylihuomenna.

Ja entä... tiskikone? ostin uuden tiskikoneen, halusin yllättää hänet.

H ojentaa Gustaville käsilaukkua.

H

Voisitteko katsoa puuttuuko mitään.

Gustav istuu sohvalle tutkimaan käsilaukkua.

GUSTAV

Lompakko, meikit... Ei täältä puutu mitään. Meillä on kaksi pientä lasta, miten me...

H

Tämä ystävätär, onko hänellä puhelinta?

Gustav etsii numeron Marian puhelinkirjasta, H ottaa sen ylös.

H

Kiitos. Tiedätkö oliko vaimollanne sukkahousut, tai yleensä minkälaiset alusvaatteet hänellä oli?

GUSTAV

Alusvaatteet? Kukalliset sukat,
tummia kukkia. Maria seiso-
tuossa peilin edessä ja mietti
mitä panisi päälleen. Sanoin...
mutta eivätkö vaatteet ole sai-
raalassa?

H

Sukkahousut ja pikkupöksyt
puuttuvat.

GUSTAV

Mutta miten... Tarkoitatteko
että...

H

Luultavasti. Ainakin mies on
yrittänyt sitä.

GUSTAV

Perkele! Tapan sen miehen!

H

Olkaa hiljempaa, lapset herää-
vät.

Toinen Gustavin lapsista on herännyt ja tullut olohuoneen
nurkalle. Gustav juoksee halaamaan häntä.

GUSTAV

Äiti kuolee, pian meillä ei ole
enää äitiä.

H

Äiti on joutunut sairaalaan,
hän joutui onnettomuuteen.

GUSTAV

Huomenna mennään katsomaan äi-
tiä. Mennään katsomaan sairaa-
laan, äiti tulee varmasti ter-
veeksi.

Viereisessä huoneessa lapsi on alkanut huutaa. H menee katsomaan, nostaa pienen vauvan pinnasängystä syliinsä.

EXT/INT. POLIISILAITOS. AAMUYÖ.

Kuva ulkoa sisälle. Poliiseja istuu päivystyssalissa. Lähteenmäki lukee omalla pisteellään lehteä.

H (o.s.)

Juuri niin, rouva Karén Huopalahdentiellä...

Lähteenmäki (ruskea villatakki, flanellipaita) siirtyy läheiseen huoneeseen, jossa H (ruskea paita) puhuu. Huoneessa on myös toinen mies (ruskea puvuntakki, valkoinen kauluspaita).

H

Ette siis nähnyt ketään miestä läheisyydessä? Ei ketään. Ymmärrän.

Lähteenmäellä soi puhelin.

LÄHTEENMÄKI

Rikospoliisi, kriminal. Mm, selvä hoidetaan, kyllä kyllä aivan varmasti.

Lähteenmäki palaa äskeiseen huoneeseen, ja puhuu toiselle miehelle.

LÄHTEENMÄKI

Pyysivät lähettämään partion, naapurissa on ryyppyjuhlat.

H (puhelimeen)

Anteeksi että herätin. Kiitos.

H laskee puhelimen. Hieroo niskaansa ja on väsynyt. Lähtee pois, Lähteenmäki seuraa. Mennessään huikkaa päivystävälle poliisille

LÄHTEENMÄKI

Mä vähän poikkeen tossa.

Lähteenmäki seuraa H:ta arkistohuoneeseen.

LÄHTEENMÄKI

Ehkä sinä Timo otat tämän liian raskaasti. Tämähän on kuitenkin rutiinitapaus, raiskaus.

H

Hän on aika pahassa kunnossa. Huomenna hän ehkä on kuollut ja silloin on jo kysymys murhasta. Muistelin että samoilla seu-
duilla aikaisemmin olisi sattunut jotain vastaavaa vaikka mitään ei olekaan selvitetty.

LÄHTEENMÄKI

Sellaista sattuu. Mutta kyllä se selviää ennemmin tai myöhemmin tämäkin tapaus. Älä jää mu-rehtimaan sitä!

H

Ei. Minusta vaan tuntuu että pitäisi ryhtyä tositoimiin täydellä teholla. Pitäisi saada komisario väkivaltajaostosta ja tehdä kunnan jälkitutkimus. Minulla ei yksinkertaisesti ole aikaa. Volasella ja minulla on tuhat keikkaa kesken. Eikä raportejakaan ole ehditty kirjoittaa. Se hukunut on vieläkin tunnistamatta, ruumista ei ole saatu vielä edes riisuttua. sama koskee sitä itsemurhaa, ei ole jututettu omaisia...

LÄHTEENMÄKI

Nehän ovat johdon ongelmia, älä ota sitä itseesi! Mitä päivystävä komisario on mieltä?

H

Hän sanoo että hän on ollut komisariona tasan kuukauden ja että hän on erikoistunut petoksiin. Hän on täysin vakuuttunut siitä että minä, väkivaltajaostosta kun olen, pystyn tekemään kaikki tarvittavat päätökset.

LÄHTEENMÄKI

Niinhän se on. Mutta entä jos röyhkeästi soittaisit kotiin Vaurasteelle?

H

Soitin jo.

LÄHTEENMÄKI

Niinkö?

H

Hän sanoo että minä olen "periaatteessa oikeassa". Ja että näkökantani "ilmeisesti ovat perusteltuja". "Mutta ottaen huomioon ajankohdan sekä se tosiasian että ei ole kysymys murhasta, toistaiseksi, meidän on odotettava sopivaa ajankohdtaa". Hän luottaa siihen että minä ylikonstaapelina teen kaiken mitä tässä vaiheessa tarvitsee tehdä. Mutta lehdistölle tiedottamisen - sen hän kyllä hoitaa! Jutulle ei siis tehdä yhtään mitään ennen huomista

kun nyt on kyseessä "tällainen tavallinen väkisinmakuutapaus".

POLIISI (o.f.)

Hau!

LÄHTEENMÄKI

Hau itsellesi!

Kaksi poliisi tulee huoneeseen.

POLIISI 1

Olisiko herra Harjunpää tavattavissa?

H

No?

POLIISI 1

Herra Harjunpäälle tarjoutuu mahdollisuus tarjota tupakka ellei muuten, niin ainakin kiitoksena tarpomisesta helvetin pimeässä metsässä.

H tarjoaa miehille tupakat ja sytyttää ne.

POLIISI 1

Pipomiestä ei löytynyt. Mutta sen sijaan löydettiin... Nämä!

Poliisi 1 tiputtaa taskustaan pöydälle mustan vaatemyttyrän.

H

Mistä ne löytyivät?

POLIISI 1

Ettäkö mistä löytyivät? Eivät ainakaan sieltä mistä pitäisi. Eikö näissä yleensä kanneta sitä pikkuista...

H

Sukkahousuja ei löytynyt?

POLIISI 1

Ei, olisiko pitänyt?

H

Naiselta puuttuivat sekä pikkuhousut että sukkahousut. Mistä nämä löytyivät?

POLIISI 1

Hitto - siitä me ei tiedetty mitään! Me tuotiin nämä ihan huihin vuoksi. Ne olivat keskeillä polkua kymmenen metriä sil-
lalta.

H

Vainusiko koira mitään?

POLIISI 1

Mätäjoen jälkeen oli vähän niin ja näin. Jälkeä riitti aina ai-
taukselle Talin siirtolapuutar-
haan. Siihen ne loppuivat. Voi olla että kaveri hyppäsi yli siinä vaikka toiselta puolelta ei löytynyt mitään. Puntti alkoi siinä haukkua kissaa, ja...
Vihaisia akkoja ja ukkoja alkoi tulla ulos mökeistä. Kysyttiin niiltä kaikilta, mutta kukaan ei ollut nähnyt muita hämää-
miehiä kuin meidät. Voin kyllä merkata kartalle mistä pikkuhousut löytyivät. Että meillä kävi näin hyvä mäihä...

Ruskeapukuinen mies tulee huoneeseen.

RUSKEAPUKUINEN MIES

Koira numero neljä, eikö vaan?

POLIISI 1

Hau.

RUSKEAPUKUINEN MIES

Hela kutsui, Myllypuron ostarissa joku on saanut puukon selkäänsä.

POLIISI 1

Minkä?!

RUSKEAPUKUINEN MIES

Puukon. Palokunta on jo matkalla sinne.

POLIISI 1

Mentiin, moi. Ja työniloa kaikille!

Kaksi poliisia poistuu.

LÄHTEENMÄKI (H:lle)

Kuules, kun... Entinen savolaisukko menin maaherran palatsiin kun sillä oli maaherralle asiaa...

Lähteenmäki jättää vitsin kesken, lyö H:ta olalle ja lähtee pois.

EXT/INT. KERROSTALOALUETTA. PÄIVÄ.

Ulkokuvien kautta kerrostaloasuntoon. Pöydällä kirjoituskone ja avattu kirje, lehtiä, tupakantumppeja ja limpparipullo, ikkunalaudalla viherkasveja. Muutamia huonekaluja, vaatteita lattialla, Ruskean peiton alla makaa ahdistunut lenkkeilijämies Jarkko Kaupinoja sinisessä pyjamassa.

Takaumassa Jarkko seuraa metsiköstä kun Maria Karén jää pois keltaisen henkilöauton kyydistä. Maria tulee metsään. Hän törmää polulla Jarkkoon.

JARKKO

Iltaa.

MARIA (ruotsiksi)

Iltaa.

JARKKO

Ai sinä puhut ruotsia? Siinä tapauksessa saan saattaa neidin kotiin.

MARIA

Ei. Minä selviän kyllä yksin, mene sinä vaan kotiin nukku-
maan.

JARKKO

Mitä vikaa minussa on? Vai eikö minussa ole tarpeeksi miestä?

MARIA

Miestä ja miestä, niitähän on erilaisia.

Maria yrittää lähteä, silloin lenkkeilijä tarttuu häntä kurkusta kiinni.

MARIA

Apua!

JARKKO

Hiljaa!

He kamppailevat hetken, ja kaatuvat maahan. Marian pää iskeytyy kiveen ja hän hiljenee heti. Jarkko riisuu Marian vaatteita, huomaa sitten verta tämän päässä.

MIES (o.s.)

Joku nainen huus apua tuolla!

MIES 2 (o.s.)

Missä?

MIES (o.s.)

Mennään kattomaan!

Jarkko lähtee pois paikalta. Takauma päättyy.

Jarkko on jälleen asunnossaan sängyssä. Posti kolahtaa luukusta. Jarkko päättää rauhoittaa itseään tupakalla ja laittaa klassista musiikkia soimaan. Seuraavaksi posti. Valkoiset lenkkarit ovat eteisessä. Jarkko heittää mainokset lattialle ja on kiinnostunut vain yhdestä kirjeestä. Repii sen raivokkaasti. Nostaa pöydällä aiemmin olleen kirjeen käsiinsä.

"Herra J. Kaupinoja: Meillä ei ole nyt kiinnostusta kirjaanne kohtaan, emme voi tehdä enempää..."

Jarkko heittää kirjeen lattialle ja pitelee päätään. Hän etsii verkkareittensa taskusta mustat sukkahousut. Ottaa sängyn alta esiin pumppu-Barbaran, haistelee sukkahousuja ja pukee ne nukelle. Hän asettuu nuken kanssa sänkyyn ja koskettelee sen rintoja.

JARKKO

Älä pikkuinen pelkää, jutellaan vähän...

Jarkko jättää tekemisensä kesken ja alkaa itkeä.

EXT. KIRKKONUMMEN PUISTIKOISSA. PÄIVÄ.

H (tummansininen farkkutakki) tyttärineen (vaaleansin. farkkutakki, oliivinvihreä tuulitakki) kulkee kesäisessä puistikossa/metsikössä. Oliivitakkinen tyttö kantaa valkoista kangaskääröä.

H

Että mitä?

TYTTÖ 1

Jos susi tulee ja syö sen?

H

Ei tule, ei täällä ole susia.

Pelle-Gullella tuskin olisi mi-

tään sitä vastaan enää, ei se
enää tunne mitään.

TYTTÖ 1

Tässä on hyvä paikka.

H:lla on mukana lapio. Hän kaivaa pienen haudan.

H

Kuka haluaa laskea sen hautaan?

TYTÖT

Minä!

H

Tehkää se yhdessä.

He peittelevät Pelle-Gullen yhdessä mullan alle.

H

Lauletaanko?

TYTTÖ 2

Minkä takia?

H

Yleensä hautajaisissa laule-
taan.

TYTTÖ 1

Turhaa se on, ei se kuitenkaan
enää kuule mitään.

TYTTÖ 2

Lauletaan! Karhu nukkuu, se on
talviunillaan, ei kukaan tiedä
paikkaa...

TYTTÖ 1

Isä! Valpuri pilaa kaiken. Ei
Pelle-Gulle ollut karhu vaan
lintu!

H

No, mennään kotiin.

TYTTÖ 1

Nyt siitä tulee multaa ja sit-
ten siitä kasvaa puu.

H

Niinkö?

TYTTÖ 1

Kaikki kuolevat, niinkuin Pekan marsu. Ja kultakalat.

VALPURI

Ja tekin kuolette, isä ja äiti. Silloin muutetaan teidän sänkyyn, otetaan Nallekin ja kaikki nuket.

TYTTÖ 1

Te saatte kyllä kanssa kiiltokuvia hautaan. Jos äiti kuolee ensin niin isän pitää hoitaa meitä.

VALPURI

Mutta isäkin voi kuolla ensin...

Tytöt kääntyvät katsomaan H:ta.

H

Aika paljon pihlajanmarjoja! Voidaan tulla poimimaan niitä linnuille talveksi.

VALPURI

Mutta kun ne on niin korkealla. Ja missä niitä pidettäisiin?

H

Kyllä me jotain keksitään.

H ja tytöt menevät kotiin.

INT. JARKON ASUNTO. ILTA.

Jarkko katsoo kiikareilla ikkunastaan. Hän tiirailee alusasussa ikkunan ääressä jumppaavaa naista toisesta kerrostalosta. Jarkko pukee lenkkiasunsa ja kokeilee puukon esiin vetäisyä.

EXT. KERROSTALOALUETTA. ILTA.

Jarkko lähtee juoksulenkille.

INT. POLIISILAITOKSEN KÄYTÄVÄ. PÄIVÄ.

H (vaaleansininen tuulipuvuntakki) tulee töihin. Hän menee osaston johtajan Esko Vaurasteen (harmaa puku) huoneeseen.

VAURASTE

Istukaa. Ylikonstaapeli Harjunpää te saatte hoitaa tämän Saurén/Karén-tapauksen. Siveyspoliisin tietojen mukaan tässä on kyseessä yli kymmenen tapauksen ketju.

H

Vai niin, mutta kun olen yksin osastolla. Se mieshän pidätettiin siitä puukotuksesta toisaysönä. Kukaan ei ole ehtinyt kuulustella todistajia. Se hukunut on vieläkin tunnistamatta. Meillä ei ole aavistustakaan miten se on tapahtunut. Ruumiinavaus on tänään ja sitten se pienoiskiväärimies pitäisi lähettää Katajanokalle ja raporttikin pitäisi saada sen näköiseksi että sen kehtaa lähettää eteenpäin. Hitto!

VAURASTE

Vuori on pakko ottaa sellaisena kuin se tulee. Se siveysjuttu on kuitenkin aivan välttämätön, pakko. Niin, ja on hyvä tietää että myyntipäällikkö Saurén on

aika merkittävä henkilö. Hän soitti minulle eilen ja väitti etteivät poliisit ole tehneet asian eteen tarpeeksi. Hän ei pitänyt siitä että perheitä häiritään keskellä yötä, jopa lapsia. Uskon joka tapauksessa että olette tehneet parhaanne ja että teette niin vastakin. Voitte mennä.

H

Tottakai yritän tehdä parhaani!

H poistuu käytävälle kävelemään.

H (v.o.)

Vauraste... Norrista olisi pitänyt tehdä päällikkö! Mutta Norri on väärä mies koska hän ei viihdy kokouksissa eikä ole pintaliittäjä tai linssilude. Norri on inhimillinen. Ja nyt hän makaa siellä.

Norri leikkaussalissa.

H (v.o.)

Ne pysäyttävät sydämen, ottavat sen ulos, siirtävät verisuonia reidestä. Miten monet ehtivät kuolla leikkausta odottaessaan? Ja mitä minä sanon hänelle? "Miten menee? Toin vähän kukkia."

Takaisin poliisilaitoksen käytävälle.

H (v.o.)

Norri on Norri - sille ei tarvitse selitellä turhia. Norri ymmärtää.

Hy pysähtyy Onerva Nykäsen ovella.

H

Hei Onerva! Ai anteeksi...

Huoneessa on vanhempi (tummat vaatteet) ja nuorempi nainen (vaal.pun. takki), nuoremmalla sylissä vauvanukke (keltainen huopa).

ONERVA (o.s.)

Tule sisään vaan, olen kohta valmis.

H odottaa käytävässä.

H(v.o.)

Pojat välttelevät Onervaa, taitavat säikkyä häntä. Hän ei hevin punastele, ei törkeitäkään vitsejä. Mutta hän kyllä saa heidät punastumaan milloin vain. Onervan mies kuoli pari vuotta sitten. Verisyöpä... hän jäi yksin poikansa kanssa mutta hän ei koskaan valita. Hän on aina niin iloinen. Jos oikein ajattelee: minulla on Elisa, tytöt ja koti.

Kuva Elisasta ja tytöistä olohuoneessa.

H(v.o.)

Kuitenkin olen aika usein tyytymätön ilman syytä.

Käytävä.

H(v.o.)

Loppu voi tulla milloin vain,
minä päivänä tahansa. Silloin
kun sitä vähiten odottaa. Oner-
va on yksinhuoltaja.

VANHEMPI NAINEN (o.s.)

Sano näkemiin Onervalle.

Onervan asiakkaat poistuvat. Nuorempi nainen kääntyy pari kertaa katsomaan H:ta hämmentyneenä. H menee O:n huoneeseen. O:lla siniset farkut ja vaal.pun/valkoinen t-paita. Istuu väsyneenä pöytänsä ääreen.

H

Uusia ongelmia?

O

Ei, päinvastoin. Hän on käynyt täällä jo kaksi vuotta. Olet ehkä nähnyt hänet joskus käytävällä. Hän käy vähintään kerran kuussa, katsoo valokuvia jos sattuisi löytymään tuttuja kasvoja. Tyttö on joutunut raiskautuksi. Tällä kerralla sinä olit jotenkin tutun näköinen.

H

Minäkö? Miten niin?

O

Ota rauhallisesti vaan. Hän on "tunnistanut" melkein kaikki näkemänsä etsivät. Ikävä juttu. Varpu oli kerran luokkansa priimus, hiljainen ja kiltti, oikea perhetyttö.

O sytyttää tupakan itselleen ja H:lle.

O

Hän on Koskisen ainoa lapsi. Viime keväänä Varpu otti ensimmäisen känninsä erään Maijun kanssa. He menivät Linnanmäelle, alkoivat voida pahoin ja aikoivat lähteä pois. Sattui että siellä oli viisi vääränlaista nuorta miestä ja tytöt raiskattiin. Sen jälkeen heitä potkittiin päähän ja joka puolelle. Maiju pääsi jotenkin karkuun, mutta niin pääsivät pojatkin. Kun poliisit tulivat paikalle, pojat olivat tiesään. Ja sillä tiellä he ovat vieläkin. Tytöt olivat kummatkin sen verran sekaisin etteivät pystyneet antamaan minkäänlaisia tuntomerkkejä. Arvaa mitä oikeuslääkäri löysi tytön sisältä?

Onerva ottaa esiin muovipussissa olevan sytkäarin.

O

Voit uskoa että mielelläni tarjoan pojille tulta tällä kun jäävät kiinni. Kaiken muun lisäksi hän tietenkin tuli rasakaaksi. Hän sai kyllä abortin. Ja selvisi ilman suurempia fyysisiä vammoja. Näitkö sen kassin joka hänellä oli mukanaan? Siinä on nukke, melkein luonnollista kokoa, kuin pieni lap-

si. Sillä on vaatteet ja vai-
pat, se ruokitaan ja kylvete-
tään. Varpu luulee että se on
hänen lapsensa. Se on mukana
siksi että hän voisi vertailla
valokuviin.

H

Kuule Onerva.

O

Tiedän jo. Vauraste on käskenyt
meidän toimia yhdessä toistai-
seksi. No jaa, onhan meidän
sitten ainakin kaksi. Minäkin
olen ollut yksin täällä. Ulla
on sairaslomalla ja Perttu on
jatkokursseilla.

H

Niin on Härkönenkin.

O

30 tapausta kesken. Onneksi
meillä ei ole ketään putkassa
ellei sitten tule nyt pyhinä.
Selvä on, pomo. Miten me saamme
pipomiehen kiinni?

H

Minäkin olen kusessa, koko päi-
vä on buukattu. Mutta, niin
kuin Vauraste sanoo: Vuori on
otettava niinkuin se tulee.
Tässä on vaan pakko tehdä yli-
töitä. Käydään läpi kaikki tie-
dot, ja sitten mietitään.

O

Minun pitää järjestää Mikko
hoitoon jonnekin. Yksinhuolta-

jalla ei oikeastaan ole kovin-
kaan helppoa. Ehkä Mummo ehti-
si... Maria Karén on vielä hen-
gissä. Ehkä hän selviää. Taju-
ton vielä. Aviomiehen kannattaa
kyllä jo ottaa se siltä kannal-
ta että hänkin on yksinhuolta-
ja. Timo, me napataan se kave-
ri.

H ja O painavat toistensa peukalot yhteen.

THE END

HARJUNPÄÄ JA AHDISTELIJA OSA 2

INT. HARJUNPÄÄN TOIMISTO. PÄIVÄ.

H (vaaleansininen villapaita, valkoinen kauluspaita) kuulustelee kahta silminnäkiä peräjälkeen. Kumpikin heistä on laitapuolen kulkijoita, on tapahtunut puukotus, josta he eivät kuitenkaan tiedä mitään. Toisen kuulustelun ollessa käynnissä ovensuuhun ilmestyy tummaviiksinen mies, jolla on vaaleansininen puvuntakki, hänellä on H:lle asiaa.

MIES

Kappas - vanhoja tuttuja. Tulen aivan pian.

H

Thomas! Oletko laihtunut?

THOMAS

Et ole tavannut uutta sihteeriäni...

Thomas poistuu.

INT. SAIRAALA. PÄIVÄ.

H (vaal.sin. takki) kuulustelee sairaalavuoteessa makaavaa tummahiuksista ja -partaista Koljosta, jolla muutamia siteitä naamassaan.

H

Okei, Koljonen, miten sen puukotuksen kanssa oikein oli?

KOLJONEN

Miten niin? Minkä puukotuksen? Minähän sanoin jo! Kaaduin, ja maassa oli lasinsirpaleita.

INT. RUUMISHUONEELLA. PÄIVÄ.

Kaksi keltaisiin esiliinoiniin pukeutunutta kuolinsyyntutkijaa näyttävät H:lle hukkuneen ihmisen ruumista, selittäen samalla tutkimuksiaan. H pitää lädet taskuissa.

TUTKIJA

Kyllä tällä hukkuneen merkit on, että tässä on tää ruohotuppo niinkun hukkuneella yleensä on ja käsissä ja jaloissa on pesunahkan muodostusta. Ja... vedestä hänet löydettiin... (toiselle tutkijalle) Viittitsä ottaa vielä pituuden tosta? (H:lle) Tekeekse noin pahaa sulle? Monta kertaa jo käynytäällä ja jatkuvasti tekee huono.

ALKUTEKSTIT. TAUSTALLA POLIISITALO ULKOA.

INT. TOIMISTO. PÄIVÄ.

H soittaa puhelun. Istuu.

H

Minä täällä Elisa. Tänään menee taas myöhään. En voi sille mitään. No se Vauraste, siitä eilisestä raiskauksesta. Elisa. Älä ole vihainen.

Kotona Elisa peilin edessä puhelimessa. Katsoo ohi kuvasta.

ELISA

En minä vihainen ole. Ole varovainen.

H

Pusuja tytöille. Heihei.

Elisa lopettaa puhelun ja hieroo vasenta hartiaansa.

INT. ONERVAN TOIMISTO. ILTA.

O (vaaleanpun. kauluspaita, tummansininen villatakki) istuu pöydän ääressä ja hieroo otsaansa. H kävelee miettiväisenä edestakaisin huoneessa takki olallaan.

H

Kaveri on tullut joka kerta rohkeammaksi. Alussa hän vain kähmi vähän, ja lähti pois. Muutamaa tapausta myöhemmin hän jo rutistaa uhria itseään vasten. Yrittää suudella ja ehdottelee... Sitten hän alkaa raahata heitä pusikkoon, kaataa heidät maahan, ja alkaa raastaa vaatteita. Viime aikoina hän on alkanut lyödä uhrejaan ja tukkii heidän suunsa. Ja aivan äskettäin hän on ruvennut kuristamaan.

O

Se todistaa että hän on vaarallinen. Ensi kerralla taskussa ehkä on narunpätkä tai rautalanka. Siinä voi tulla murhia. Uhrilta menee henki aivan vahingossa.

H nyökkää.

H

Kaveri pelästyy aivan selvästi jos uhri alkaa huutaa, silloin hän ottaa pitkät.

O

Mutta nyt viimeksi sekään ei auttanut.

H

Se on totta. Se kivi...

H menee istumaan suuren, seinällä olevan kartan eteen.

H

Saitko muuten Mikon hoitoon?

O

Anoppi pelasti. Oletko muuten pannut merkille, että hän on ollut erityisen raaka sellaisia kohtaan, jotka ovat olleet epäystävällisiä? Esimerkiksi se tarjoilija joka sanoi: "Sinä jätkä olet sammakolle sopiva kutukaveri". Siinä lähti naiselta vaatteet päältä ja naama meni remonttiin. Se Mäenpää taas, joka alkoi itkeä että päästäisi kotiin lastensa luokse, hänet kaveri antoi olla rauhassa.

Onerva vastaa puhelimeen.

O

Nykänen. Ollaan juuri sen takia. Ei halua tehdä varsinaista ilmoitusta? No lähetä kuitenkin tänne niin puhutaan. Neljäs kerros, 4516. Mmh. Terve.

Puhelu on ohi.

O

Se oli Pallosalama. Joku on seurannut naista nimeltä Moi-

sander. Hänen kimppuunsa käytiin eilen - Pitäjänmäellä. Pikkumies sinisissä verkkareissa ja pipossa.

H

Arvoituksellinen mies iski jälleen.

Työntekijä päästää Valkoiseen takkiin pukeutuneen naisen Onervan huoneeseen. H nousee seisomaan.

MOISANDER

Päivää, minä olen Auli Moisander.

H

Tämä on konstaapeli Nykänen. Minä olen ylikonstaapeli Harjunpää.

H ohjaa naisen istumaan, ja istuu itse pöydälle. O:n ja H:n kasvoille leviää hymy. Moisander ei oikein tiedä mille hymyilisi.

MOISANDER

Tuota... lehdessä oli ilmoitus väkisinmakaamisesta. Siitä minä en tiedä mitään, mutta olen ymmärtänyt, että se ei ollut ensimmäinen kerta?

O

Ei, ei ollut.

Takauma, sininen kuva. Auli Moisander jää pysäkillä pois bussista ja lähtee kävelemään.

MOISANDER (v.o.)

Jäin pois bussista, ja olin eh-
tynyt kävellä noin 30 m.

Jarkko juoksee hänet kiinni verkka-asussaan.

MOISANDER (v.o.)

Kuulin äkkiä takaani jonkun äänen.

Jarkko tarraa Moisanderia käsivarresta.

MOISANDER (v.o.)

Joku tarrasi minua käsivarresta, ja sitten siinä seisoi joku mies.

JARKKO

Iltaa, pääsiskö saatille? Meillä voisi olla hauskaa yhdessä.

MOISANDER

Sinäkö se oletkin! Terveisiä Pirkolta.

Jarkko päästää irti, hymy hyytyy.

Takauma loppu.

MOISANDER

En minä ketään Pirkkoa tunne, se oli pelkkä päänäpistö. Kaveri päästi heti otteensa ja perääntyi. "Kuka Pirkko?", hän kysyi. No Moisanderin Pirkko, teidän olitte työkavereita. Hän kysyi että sairaalassako, ja minä kysyin että asuuko hän vielä samassa paikassa.

Takauma (sininen kuva). Hämmäntynyt Jarkko perääntyy. Purskahtaa itkuun ja laskeutuu maahan.

MOISANDER (v.o.)

Siinä vaiheessa hän otti pari askelta taaksepäin... Uskokaa tai älkää, mutta hän lankesi polvilleen! Peitti kasvonsa kä-

sillään, taisi ruveta itkemään.
Minä seisoin kuin tatti.

Moisander vilkuilee ympärilleen.

MOISANDER(v.o.)
En uskaltanut lähteä heti pois.
Hän olisi voinut käydä kimppuun
tai jotain.

Jarkko nousee maasta ja puhuu Moisanderille.

MOISANDER(v.o.)
Mies nousi ylös ja sanoi, ettei
ollut tehnyt minulle mitään
koska olin kiltti. Sitten hän
juoksi pois.

O (v.o.)
Tehän varsinainen löytö olette!

Kuva jälleen toimistossa. Onerva on iloinen. Hän kaivaa
esille muutamia papereita.

O
Teidän kohdallanne ei voida pu-
hua rikoksesta - onneksi. Mutta
asia on kuitenkin selvitettävä
kunnolla ja kuulustelisin mie-
luiten teitä heti paikalla.

Moisander on mieltäväinen ja surullinen, kuitenkin rauhal-
linen.

MOISANDER
Sopiihan se, minulla ei ole
kiirettä. Jos saisin kynän ja
paperia, niin tekisin luonnok-
sen kasvoista. Olen piirustuk-
senopettaja.

O ja H ovat ihmeissään. Moisander saa tarvikkeet, O ja H innoissaan.

INT. ONERVAN TOIMISTO. ILTA.

Hieman myöhemmin. Moisander on poistunut. O ja H tutkivat vierekkäin luonnosta, jossa on Jarkon kasvot.

H

Tästä otetaan kopiot vielä tänä iltana ja pannaan ne levitykseen. Huomenna mennään sitten siirtomaapuutarhaan haastattelemaan ihmisiä Talin hölkkäpolulla. Montako sairaalaa Helsingissä on?

O

Veikkaisin kymmenen.

H

Maanantaina ruvetaan käymään läpi sairaaloiden henkilökortteja. Voi hitto, meitä pitäisi olla isompi porukka!

O

Tiedätkö Timo mitä - luulen että alkaa polttaa. Mulla on sellainen tunne.

H

Toivotaan niin - ja ettei tulla liian myöhään ja että kaveri ei lähde taas tänään liikkeelle.

O ja H lähtevät.

EXT. BUSSIPYSÄKKI. ILTA.

Jarkon p.o.v. metsiköstä. Bussi tulee ja lähtee. P.o.v. loppu.

Jarkko (verkkarit) tulee puun takaa pysäkille, katselee ympärilleen.

JARKKO

Hän ei tullutkaan!

Turhautunut Jarkko lähtee juoksemaan bussin perään. Pysähtyy kohta vetämään henkeä.

Takauma (sininen kuva). Jarkko riisuu metsässä Maria Karénin sukkahousuja, Maria on lyönyt päänsä kiveen.

MIES (o.s.)

Joku nainen huusi siellä!

Takauma päättyy. Henkeä vetävä Jarkko huokaisee.

JARKKO

Helvetti!

Jarkko näkee kauempana jotain, juoksee laitakaupungin alueella. Junaradan läheisyydessä kävelee hahmo, jolla on kassissaan kaksi muovikassia. Päättäväisenä Jarkko lähestyy hahmoa. Hahmo on nainen. Nainen kävelee syrjäisellä piha-alueella. Jarkko vilkaisee vielä, ettei kukaan näe häntä, ja lähestyy naista.

JARKKO

Iltaa, saanko saattaa neidin kotiin?

Jarkko kääntää naisen väkisin itseensä päin, nainen on vanha.

JARKKO

Hyi hitto!

Nainen alkaa huutaa.

JARKKO

Turpa kiinni akka!

Jarkko yrittää kuristaa naista.

NAINEN ELI OSSIN ÄITI

Ossi tule apuun! Ossi apua!

Ossin äiti hakkaa kilisevillä muovipusseillaan Jarkkoa, joka kaatuu maahan. Kamppailu jatkuu maassa. Jarkko saa Ossin äidin hatun putoamaan. Ossin äiti kuristaa Jarkkoa.

OSSIN ÄITI

Vai hatun sinä haluat!

Hylätyn talon ulko-ovelle tulee 45-vuotias Ossi (sininen paita, henselit, tummat housut.)

OSSIN ÄITI (o.s.)

Ossi, tule tänne!

OSSI

Äiti!

ÄITI

Ossi tule auttamaan, nopeasti!

Ossi juoksee pusikon taa, Jarkon ja äitinsä luokse. Ossi nostaa Jarkon rinnuksista ylös ja koko kolmikko menee hylättyyn taloon sisälle.

ÄITI

Vie se sisälle.

Sisällä Ossi pitelee Jarkkoa vasten portaita. Äiti laittaa ulko-oven kiinni.

OSSI

Jos tappaisin sen?

ÄITI

Katsotaan nyt. Mikä sun nimes on, poika?

OSSI

Jos mä tappaisin sen? Äiti saanhan?

Jarkko kakoo. Äiti laittaa tippuneen peruukin päähän.

ÄITI

Katsotaan nyt. Nimi!

JARKKO

Jarkko... Kaupinoja.

ÄITI

Vai niin, missä asut?

JARKKO

Pajamäessä, Poutamäentie, en minä mitään pahaa...

ÄITI

Vai niin, sittenhän minä tiedän kuka olet! Mutta nyt otti ohranen! Siniset verkkarit, ruskea pipo ja lenkkitossut, pikkumies, niin ne sanoivat uutisissa. Olisikohan tolla voimia, mitä luulet, Ossi...

Ossi nostaa Jarkkoa rinnuksista ylemmäs.

ÄITI

Satutin käteni - ja se on sinun vikasi, poika. Mutta se paranee jos tuot rahaa, ehkä, kivusta ja särystä. Sanotaanko 1000 markkaa. odotan pari päivää tai sanotaan nyt neljä tai viisi päivää. Ellei rahoja ala näkyä, lähetän Ossin! Ala vetää. Päästä irti Ossi.

OSSI

Antaisit nyt edes hakata vähän... Edes kerran, äiti.

ÄITI

Ei, annetaan mennä.

Jarkko viedään ulkoportaille.

ÄITI

Pistä kunnolla mieleesi missä olet, että löydät takaisin!

Viimein Ossi päästää otteensa ja Jarkko lähtee, katsoo muutamman kerran taakseen. Ossi ja Äiti menevät sisään.

INT. OSSIN JA ÄIDIN KOTI. ILTA.

Yläkerran yhdessä huoneessa on Ossin ja Äidin punkat, ruokapöytä ja keittiö. Äiti kaivaa muovipusseistaan pöydän ääreen esiin pulloja, joiden sisällön tyhjentää mukiin. Ossi on huovan alla omassa punkassaan ja yöasussa, hän leikkaa suurella veitsellä irti makkarasiivuja, ja syö niitä. Äidin urakka on valmis.

OSSI

Paljonko tuli?

ÄITI (onnellisena)

Puoli mukillista.

Äiti haistaa mukin sisältöä ja ottaa esiin iltalehden. Jokin kuitenkin häiritsee, hän käy naulakolla joka on oven ja Ossin sängyn välissä. Takin taskusta löytyy silmälasit, Äiti kohentaa vielä myrskylyhdyn valoa ja istuu sitten pöytään. Pieni maistiainen mukista. Ossi tutkii syömäänsä lihaa, laittaa sen sitten sivuun ja veitsensä seinään naulatun pahvin taa ja käy nukkumaan.

Iltalehdessä on jotain kiinnostavaa.

ÄITI

Ossi! Nukutko?

OSSI (haaveillen)

En... ajattelin jos vaikka löytäis tv:n kaatikselta... Väri-tv:n, toimivan.

ÄITI

Ja toimisi petroolilla vai?

OSSI

Ai joo...

ÄITI

Kuule, se poika joka äsken sai kyytiä...

OSSI

Olisin voinu runtata siltä suolet pellolle.

ÄITI

Lehdessä on että poliisi etsii sellaista. Vaatteet sama, ja koko. Kaikki täsmää.

OSSI

Mutta sittenhän mä olisin voinu tappa sen!

Äiti nousee ylös.

ÄITI

Ossi... Se on sellainen mies, joka ahdistelee naisia. Siksi se minunkin kimppuuni kävi! Taidettiin päästää se liian helpolla. Minä vain huijasin vaatteista ja koosta, niin että se luulisi että tiedän kuka se on! Jarkko se oli, mutta oliko se nyt Kaupinmäki...

OSSI

En mä tiedä.

ÄITI

Oli se Kaupinmäki. Kuule Ossi, tällaista mäihää ei ole ennen käynyt!

OSSI

Mennäänkö sen perään ja viedään
poliiseille? Ja sitten vähän,
ihan vähän
vaan...

Äiti ei innostu hakkaamisesta.

OSSI

Äiti... ihan niinkuin mä muki-
loin sitä vartijaa kaatopaikal-
la. Sitä ilkeätä.

ÄITI

Ei ei, ei kumpaakaan. Meistä
tulee nimittäin rikkaita! Meis-
tä tulee niin rikkaita, että
voidaan ostaa oma talo Vuosaa-
resta! Odotetaan vaan täällä
että se tuo rahaa, ja ellei ka-
veria ala näkyä, silloin hae-
taan se kotoa! Pajamäki, sehän
on ihan tässä naapurissa.

OSSI

Joo.

Ossi vetäytyy huovan alle, äiti hörppää viimeiset tilkat
mukistaan. Äiti valmistautuu nukkumaan, heittää pois pääl-
lysvaatteet, pukee villasukat. Ossilla on vielä kysyttävää.

OSSI

Äiti... millä tavalla se oli
ahdistellut naisia...?

Äiti tulee istumaan Ossin punkan reunalle, hän puhuu kuin
pienelle pojalle. Äiti on hentoinen, Ossin yläpuolella.

ÄITI

Milläkö tavalla? Samalla taval-
la kuin kaikki miehet, naimi-
sissa tai ei. Älä nyt sinäkin

ala miettiä sellaisia. Sinun on helpompi olla kun et tiedä. Samalla tavalla siinä kävi kun isäs kävi mun kimppuuni, se insinöörinpaska! Sellainen se oli! Ja se mitä se minulle teki, se on pahinta mitä koskaan on sattunut!

Äiti peittelee Ossin ja silittää.

ÄITI

Nuku hyvin, Ossi...

Äiti käy puhaltamassa myrskylyhdyn sammuksiin.

EXT. TALIN SIIRTOLAPUUTARHAA-ALUE. PÄIVÄ.

Montaasi: H ja O kiertelevät sokkeloisella ja vehreällä siirtolapuutarha-alueella ja kyselevät ihmisiltä tietoja Jarkosta. Matka käy siirtolapuutarhoilta golfkentälle ja urheilualueelle.

INT. ONERVAN TOIMISTO. PÄIVÄ.

H saa kirjoituskoneella kirjoittamansa sivun valmiiksi. O tupakoi ikkunan ääressä. H ojentaa paperia O:lle.

H

Onko hyvä näin?

O istuu lukemaan. Poliisin sireeni alkaa soida. H sytyttää tupakan.

H:n ajatus. Kuvassa Elisa ja tytöt istuvat pöydässä syömässä. Ateria on tavallinen lounas. Ajatus loppu.

O

Pitäisikö mainita, että miehellä on veitsentapainen?

H

Kyllä varmaan. Mies nyt ei ole erityisen vaarallinen, mutta kuitenkin.

O

Ihan miten vaan. Muuten en kyllä saa mitään selvää tästä sotkusta. Paitsi että on kyse naisista. Heillä ei ole muuta yhteistä kuin että ovat olleet yksin joko myöhään illalla tai sitten syrjäisessä paikassa. Mainita voi tietysti, että usealla on ollut pitkä tukka. Näetkö tässä mitään yhteyttä?

H

En välttämättä... Vaikka se on tietysti naisellista.

H:n ajatus. H upottaa kotonaan kätensä Elisan iuksiin ja suutelee häntä.

H (v.o.)

Pitkää tukkaa on mukava hypistellä.

O (v.o.)

Onko?

H (v.o.)

On.

Ajatus loppu.

O

Miten on? Yritetäänkö jo tänä iltana?

H

Miksi ei, ellei se ole mieles-
täsi vaarallista tai lapsellis-
ta.

O

Ei, miten niin? Tuntuuko sinus-
ta?

H

Ei, tuntuu vain niin kummalta
että me kaksi tehdään se yhdes-
sä. Sinä ja minä.

Radiopuhelin alkaa rätistä Onervan pöydällä. H:n ja O:n
huomiot kiinnittyvät siihen.

POLIISI RADIOPUHELIMESSA

Onko teillä tuntomerkkejä Munk-
kivuoren raiskaajasta?

HELA

Pieni hetki...

O

Ne pönttöpäät eivät ole vaivau-
tuneet katsomaan vaikka me
otettiin paljon kopioita!

H

Ilmoitustaulu on kai niin täyn-
nä kaikkia papereita mutta tuo
oli ainakin Tegelgren auto-
osastolta.

H ja O seuraavat puhelinta jännittyneinä.

HELA

822, tuntomerkkejä mainitaan:
ikä noin 25, hintelätkö, pienet
viikset, ruskea pipo, sininen
verryttelyasu, lenkkitosut.
Yleisvaikutelma siisti, kas-

voissa ja käsissä mahdollisesti
verta vuotavia naarmuja.

POLIISI RADIOPUHELIMESSA

Me ollaan (kahden tien) riste-
yksessä. Kundi seisoo bussi-
pysäkillä. Kaikki täsmää. Sillä
on pienet viiksetkin. Mitä me
tehdään?

HELA

Oiskos ihan mahdoton ajatus,
jos vaikka ottaisitte kaverin
kyytiin ja toisitte tänne?

O:ta naurattaa.

POLIISI RADIOPUHELIMESSA

Me tuodaan se. Pyydä väkivalta
putkille, kymmenen minuuttia.
Me kyllä ajateltiin sitä samaa
itsekin.

O

Aika lähellä paikkaa, missä Au-
li Moisander oli torstaina.
Vaikka ei se välttämättä mer-
kitse yhtään mitään. Puistossa-
kin oli siniasuisia popipäitä
vaikka millä mitalla.

H

Voidaan kyllä valmistautua sii-
hen että raiskaajaehdokkaita
alkaa ilmestyä kasapäin kun
lehdet toittottavat tuntomerkke-
jä. Joka kerta sama juttu, mut-
ta huomenna annetaan vielä pa-
remmat tiedot. Ja kuva miehes-

tä. Pitäisi jarruttaa intoa vä-
häsen.

INT. PUTKAKÄYTÄVÄ. 10 MINUUTTIA MYÖHEMMIN.

Tuntomerkit antanut pukuasuinen Tegelgren poistuu putkasta toisen poliisin kanssa. Hän seisautuu huomattessaan paikalle tulevat H:n ja O:n.

H

No mutta Tegelgren! Saitteko miehen?

TEGELGREN

Nyt saat kyllä Harjunpää tarjota kahvit!

He lähtevät katsomaan miestä.

TEGELGREN

Miehellä on aivan tuoreet ruvet käsissä!

H

Oliko hänellä mitään sanottavaa?

TEGELGREN

Ei. Ei sanaakaan, taisi ymmärtää mistä oli kysymys.

Poliisi avaa kolmikolle oven. Putkassa istuu pönäkkä siniiseen verryttelyasuun pukeutunut puliukko, 40-vuotias. O:ta ja H:ta naurattaa. He lähtevät pois ovelta. H kävelee Tegelgrenin kanssa käytävällä.

H

Tegelgren - luitko itse tuntomerkit?

TEGELGREN

Tietty! Miten niin?

H

Siinä luki että mies on siisti eikä mikään ruttopaise.

TEGELGREN

Älähän nyt!

H

Ja sitten siinä luki että "hän juoksi pois". Toittekko muuta kuin itse miehen?

TEGELGREN

Ei... paitsi kainalosauvat.

H

Siinäpä se, henkilöllisyyttä ei tarvitse tarkistaa. Miehen nimi on Kari Antero Nikula. Tiedätkö millä lempinimellä hänet tunnetaan?

TEGELGREN

No en.

H

Veri-Nikula. 6 vuotta sitten hän törmäsi Lasipalatsissa mieheen jota oli puukotettu suoraan sydämeen. Nikula luuli että mies oli sammunut ja näki että jotain valui maahan. Hän luuli että se oli viiniä ja alkoi juoda lipittää sitä. Pari vuotta sitten juhannuksena hän nukahti rautatiekiskoille. Martinlaakson juna ajoi päälle. Nikulalla on proteesit polvista alaspäin. Että jos vaikka ottaisitte Nikulan taas kyytiin ja veisitte takaisin samaan paikkaan.

TEGELGREN

No johan oli...

H

Sellaista sattuu. Vain silloin kun mitään ei tehdä mitään ei tapahdukaan. (putkan vartijalle) Me ollaan valmiita tässä, jos sä päästät meidät ulos.

Kaikki poistuvat.

EXT. MUNKKIVUORI. ILTA.

O ja H ajavat valkoisella ladalla Munkkivuoreen. O:lla on valkoinen villapaita, joka muistuttaa Auli Moisanderin takkia. H parkkeeraa ja ottaa esiin kartan. O:ta jännittää.

O

Olenkohan minä nyt muistanut kaiken.

H

Kyllä, eikä reittiä tarvitse seurata kirjaimellisesti, kunhan suurin piirtein. Munkkivuoren tornitalot näkyvät koko ajan oikealla. Kun käännyt vasemmalle, niin tullaan Pitäjänmäentielle. Jyrkkä mäki alas Kutomotietä tuosta suoraan. Ja tässä on se koivukuja. Sitten Talin kartanolta etelään. Tässä jututimme sitä pitkää miestä, muistatko? Suurin piirtein tästä mennään Ulvilantielle, kierretään sitä pitkin koko Munkkivuori ja tullaan takaisin tähän. Lenkki on kahdeksikon muo-

toinen, matkaa on noin 5 km.
Reitin varrella taisi olla yhteensä 9 rikospaikkaa.

O

Aletaan mennä sitten.

O nousee autosta, H jää odottelemaan. Kohta hän kuitenkin lähtee kiireellä O:n perään.

H

Onerva!

O

No mitä nyt?

H

Voisit käyttää hajuvettä, oikein rutkasti. Kaada reilusti niin että sen haistaa ainakin sata metriä.

O huljauttaa päälleen hajuvettä.

O

No onko nyt hyvä?

H

Joo. Koeta kävellä niin kuin olisit vähän maistissa mutta että samalla kuitenkin tiedät mihin olet menossa.

O

Enköhän minä kuule pärjää.

H

Mutkissa ja kadunkulmissa hidastat, että ehdin mukaan.

Meillä pitää olla koko ajan näköyhteys. Ja kiljaise heti jos jotain sattuu. Älä yritäkään ottaa radiota esille, siihen

menee aikaa. Käytetään radiota vain jos kadotamme toisemme. Tai jos se kaveri... Jos se lähtee lipettiin ja ilmoitat siitä minulle.

O

Kaikki on ihan selvää. Älä turhaan huolehdi. Olen rauhallisempi kuin luuletkaan.

Pari lenkkeilijää ohittaa heidät. Kääntyvät mennessään katsomaan ihmeissään. H on huolestunut. O menee. H juoksee hänet uudestaan kiinni. O haluaisi jo aloittaa operaation.

H

Onerva! Jos se kaveri käy päälle, jos et ehdi saada patukkaa esiin - älä pistä hanttiin, älä näytä että pelkää. Näyttele, päästä kaveri lähelle, näin.

H vetää O:n lähelleen.

H

Sitten potkaiset polvella nivusiin. Mutta oikein kunnolla ja lujaa. Se on sitä myöten kypsä, mikään ei ole miehelle tuskallisempaa.

O

Vai niin, miten sinä sen tiedät?

H

Mitäs luulet? Isot pojat kertoivat. En tajua miksi naiset eivät käytä sitä useammin! No, ruvetaan hommiin.

O menee. H piilottaa pampun ja radiopuhelimen takkinsa suojiin. Sytyttää tupakan. O on jo aika kaukana. H lähtee seuraamaan läpi puistikoiden, urheilualueiden, katujen säilyttäen näköyhteyden.

H (v.o.)

Onervan hajuvettä. Lantion työskentely on aivan niin kuin pitää. Hän kävelee tarkalleen niin kuin pitääkin, ei liian nopeasti, mutta niin kuin hän olisi matkalla jonnekin. Mutta sellainenhan Onerva on. Hän on poliisi. Mutta yövuoroja hän ei saa tehdä, siksi palkka on pienempi. Ja alipääallystökursseille hän ei pääse - turha toivo.

He tulevat mutkaan, O melkein pysähtyy ja on hieman pelokas. H menee puun suojiin seuraamaan. O polttaa tupakan vanhan talon edessä, jonka ikkunan kohdalla on suuri Me Naisten mainoskyltti.

H (v.o.)

Hän on nainen - raiskaajan syyttäjäksi hän kyllä kelpaa. Poliisissa miehet sanelevat ehdot. "Kyllähän toki koiria ja naisia tarvitaan mutta ei poliiseina, apuna kylläkin." Ja sitten he nauravat. Minulla on kaksi tytärtä. Minkä hyvänsä alan he valitsevatkin niin työt tehdään miesten ehdoilla. Niinhän se on koko maailmassa.

O kävelee pellon poikki. H seuraa ja kuuntelee radiopuhelinta.

HELA

... Munkkivuorta, siirry samalla Helan kanavalle ja ilmoit-taudu.

POLIISI PUHELIMESSA

836, mikä paikka se oli?

HELA

836, riittää kun otatte suunnan Munkkivuoreen päin, 682 on siellä ja Haaga 453 varmistaa. 682 Ulvilantiellä, mikä on tarkka sijainti?

H vilkuilee ympärilleen. O kuulee metsässä oman radiopuhelimensa ja pysähtyy. H kuuntelee tiiviisti puhelintaan.

HELA

Ulvilantie 23 kohdalla pitäis alkaa näkyä. Ilmoittaja antoi tänne kyllä nimensä ja puhelinnumeron. Linja on edelleen auki. Hän seuraa talonsa ikkunasta. Tuntomerkit sopivat kaveriin niin hyvin kuin siltä etäisyydeltä vain voi nähdä. Vaikuttaa siltä että nainen olisi saamassa ehkä välimatkaa, pääsemässä pakoon. Joko 682 alkaa löytää?

H

Hela, 822 kutsuu, käsi seitsämän-ykkösenä.

POLIISI PUHELIMESSA

Jo kutsuu Helaa, kuuluu pelkkää
rutinaa. Jos kuulet mitä sanon,
ilmoittaudun.

H laittaa puhelimen povariin.

H

Onerva! Onerva, tule heti tän-
ne!

O juoksee metsästä.

H

Mies on jossain lähettyvillä.
Hän on iskenyt taas. En saanut
yhteyttä Helaan, mutta 682 on
kohta täällä. Mene sinä tuohon
suuntaan, minä menen tännepäin.
Ja Onerva, älä päästä häntä!
Tee mitä vain.

O ottaa pyssynsä laukusta.

H

Tai ei sentään ihan mitä vain,
kyllä sinä tiedät.

O heittää laukun maahan.

O

Haetaan tämä myöhemmin.

H

Pidä huolta itsestäsi.

H ja O lähtevät eri suuntiin, H:llakin on pyssy esillä. H
juoksee metsässä taskulampun kanssa. Radiopuhelimeen tulee
lisätietoja.

HELA

Kävi ilmeisesti käsiksi, mutta
nainen pääsi pakoon, naiselta
jäi takki tai jokin maahan.
Mies ei seurannut, vaan lähti
karkuun toiseen suuntaan. Joko
682 on saanut näköyhteyden?
682

Näkyy puiden takana, kohta se
jätkä saa mitä kaipaa!

HELA

682! Sillä on kuulemma jotakin
kädessään! Olkaa varovaisia!

H juoksee metsän reunaan, paikalle kaahaa poliisiauto.

POLIISI

Pudota ase!

H

Älkää helvetissä! Se olen minä,
Harjunpää!

POLIISI

Pudota se!

H

Älkää hitossa, pojat!

POLIISI

Älä liiku!

Toinen poliiseista ampuu laukauksen maahan. H pudottaa
aseensa ja jää odottamaan.

POLIISI

Pudota se ase! Käsiä ylös jät-
kä! Älä liiku yhtään!

HELA (radiopuhelimessa)

682, ilmoittakaa onko teillä
oikea kundi kiinni.

POLIISI

No joo, niin mä sanoin.

O juoksee H:n vierelle.

O

Me ollaan rikikseltä, pankaa ne
pyssyt pois senkin paukapäät!

Poliisit laskevat aseensa, pahoittelevat ja häipyvät. H ja
O jäävät metsän reunaan juttelemaan.

INT. H:N KOTI. ILTA

H häiritsee Elisaa pusuilla.

ELISA

Niin hirveän väsynyt... Joku
toinen kerta sitten.

H vetäytyy pettyneenä takaisin omalle puolelleen sänkyä.
Elisa kääntyy hänen puoleensa.

ELISA

Älä ole vihainen. Nuku.

H

En minä ole vihainen.

ELISA

Vaikutat pettyneeltä.

H

Miksi minä pettynyt olisin?

ELISA

Vaikutit niin siltä.

H kääntää katseensa Elisaan.

H

Ei minulla ole paha mieli.

Tyytyväinen Elisa jatkaa uniaan. H nousee hetken päästä
ylös, sammuttaa valon. Elisakin avaa silmänsä, vaikkei nou-

sekaan sängystä. H menee olohuoneeseen oleilemaan, sytyttää akvaarion valon. Ikkunan edessä on viherkasveja. H menee ikkunan ääreen, saa haavan sormeensa yhdestä kasvista. Istuu sohvalle peukaloaan imeskellen. Pari välikuvaa, Elisa keittiössä raapien vasemman hartiansa takana olevaa aluetta, sekä nukkuva lapsi (kenties H:n tyttö).

EXT. JARKON SISKON ASUINALUE. PÄIVÄ.

Jarkko (vihreä takki, ruskeat housut) kävelee autotietä pitkin lähiöalueella. Ison talon portilla hän poikkeaa pihaan. Talon oven tulee avaamaan sisko (30-40 v).

SISKO

Pikkuvveli hei! Tule sisään.

Sisällä Jarkko alkaa äkäisesti riisuutua ulkovaatteistaan.

SISKO

Kiva nähdä joskus sinuakin. Istu alas, lämmitän sinulle pizzan, se ei kestä kuin minuutin.

Sisko menee keittiöön. Jarkko menee hienoon olohuoneeseen ja istuu lukemaan lehteä. Lehdessä on takasivulla Moisanterin piirros Jarkosta sekä sanat "poliisi etsii raiskaajaa". Jarkko lukee jutun, tarkistaa ettei sisko ole tuollossa olohuoneeseen ja repii koko takasivun irti ja laittaa taskuunsa. Juuri kun siskon on olohuoneen ovella, Jarkko pomppaa tuoliin lukemaan lehteä.

SISKO

Mitä rapistelet? Tule syömään nyt.

Sisko tuo pitsan keittiöstä ruokailuhuoneeseen, jossa Jarkko jo istuu pöydän ääressä. Pöydässä on myös avattu pullo siideriä.

SISKO

Syö ennen kuin jäähtyy.

Sisko kaataa Jarkolle ja itselleen siideriä, joka on viilennysastiassa.

SISKO

Gunukin tulee kohtapuoliin kotiin.

JARKKO

Jaaha, ja silloin minun pitäisi häipyä vai?

SISKO

Miksi sinä sanot noin? Sinähän voit mennä Gunun kanssa katsomaan Afroditea. Se esiteltiin viimeisessä Vene-lehdessä. Siinä on paljon hienoja ratkaisuja verrattuna muihin saman kokoluokan veneisiin. Olen mukana yhdessä kuvassakin.

JARKKO

Gunu ei pidä minusta.

SISKO

Herrajumala, sinähän olet Gunulle kuin pikkuveli! Mikä sinua oikein vaivaa? Sinähän olet aivan kalpea. Etkö ole syönyt-kään mitään.

JARKKO

Ei minussa mitään vikaa ole.

SISKO

Se asuntojuttuko sinua vaivaa? Rehellisesti sanoen sinä et ole koskaan oppinut käsittelemään rahaa. Ei olisi pitänyt päästää sitä niin pitkälle. Oletkohan

edes yrittänyt löytää mitään,
tosissasi?

JARKKO

Sehän on selvä että olen yrit-
tänyt! Olen jopa löytänytkin.
Mutta siihen tarvitaan käsira-
haa, ja sitä minulla ei ole,
tuhat markkaa...

SISKO

Kyllä kai sinä ymmärrät ettet
sinä täälläkään voi asua. Gun-
narin perhe tulee Ruotsista
perheineen. Vierashuoneet on
pakko pitää vapaina.

JARKKO

Tiedän, "vierashuoneet on pi-
dettävä vapaina".

SISKO

Vai onko se se kirjajuttu, sil-
tä melkein tuntuu. Siitähän on
jo kolme vuotta kun sen piti
olla valmis. Kuule Jarkko, tai-
taa olla paras unohtaa noi haa-
veet. Koulukin jäi puolitiedhen
vaikka äitikin varoitti etkä
ole ammattiakaan hankkinut. Ei
sinulla koskaan mitään taiteel-
lista lahjakkuutta ole ollut
suoraan sanoen. Kaikesta vähi-
ten sinä kirjoittamisesta tie-
dät. Järjetöntä! Sinun on kuule
pakko ryhdistäytyä! Voit mennä
sairaalaan, jos vaikka saisit
töitä ruumiskärrääjänä.

Jarkko on loukkaantunut.

SISKO

Se on kuule niin että jokaisen on opittava hyväksymään resurs-
sinsa.

JARKKO

Vihaan äitiä.

SISKO

Mitä... Mutta äitihän on kuol-
lut. Äiti joka rakasti sinua
niin ja antoi sinulle kaikken-
sa.

JARKKO

JA PASKAT! Hänen ansiostaan mi-
nä olen tällainen!

Jarkko nousee ylös.

JARKKO

Se on äidin vika - minusta ei
saanut tulla samanlaista. Minua
piti suojella, ei saanut pelot-
tella. Enkä saanut leikkiä mui-
den lasten kanssa koska he
leikkivät väkivaltaisesti. Ja
kun äiti oli töissä minun piti
totella sinua ja Sirkkaa, "van-
hempia". Minut vietiin pihalle
ja puettiin tytön vaatteisiin!
Sen jälkeen kaikki huusivat mi-
nulle: "Jarkko-neiti!" Äidistä
te olitte aina niin saatanan
hyviä ja minä en ollut mitään.
VIHAAN SITÄ AKKAA!

SISKO

Sittenhän sinä vihaat Sirkkaa-
kin... ja minua.

JARKKO

KYLLÄ!

Jarkko siirtyy hätäisesti eteiseen pukemaan päälle. Sisko tulee perässä.

SISKO

Et sinä minua vihaa, olet vain mustasukkainen. Sinä olet sentään veljeni!

Sisko ottaa laukustaan muutamia seteleitä ja ojentaa Jarkolle.

SISKO

Ota nämä. Mutta tuhatta markkaa en pysty antamaan. Pitäähän minunkin elää säästäväisesti. Kun meidän pitää lähteä jouluksi Amerikkaan...

Joku on pihalla.

SISKO

Gunnarkin taitaa tulla.

JARKKO

Hyvästi, Eija.

Sisko ei ole uskoa korviaan. Jarkko häipyä ulos. Pihalla autosta nousee rikas ruotsalainen Gunnar.

GUNNAR

Kappas poikaa, Tuhkimo itse!
Mitä helvettiä sinulla noin kiire on?

Jarkko lähtee juosten pois.

THE END

HARJUNPÄÄ JA AHDISTELIJA OSA 3

EXT. BUSSIPYSÄKKI. PÄIVÄ

Jarkko juoksee siskonsa luota bussipysäkille. Pysäkillä on vähän porukkaa. Jarkko kaivelee taskuun, ja käteen osuu siskon luona lehdestä repimä takasivu. Jarkko tutkii ilmoitusta, jossa on hänen oma kuvansa ja sanat: poliisi etsii raiskaajaa. Bussi tulee ja kaikki nousevat kyytiin. Jarkko on hermostunut.

Bussi kurvaa juna-aseman pysäkille. Jarkko menee asemalle ripein askelin ja katse maassa.

INT. JUNASSA. PÄIVÄ.

Jarkko seisoo junassa, jossa olisi kyllä tilaa istuakin. Hän ottaa kaksin käsin kiinni pylvästä. Käytävän toisella puolella kaksi nuorta naista naureskelevat jollekin.

JARKKO (v.o.)

Tarkkailevat minua, vilkuilevat salaa. Aivan kuin epäilisivät... Se saatanan kuva lehdes-
sä! Ja jos menen kotiin niin se Ossi ehkä tulee... Mutta jos kävisin siellä edestakaisin, en jää vaikka olen väsynyt. Pitäisi nukkua... Miski helvetissä minun piti sanoa nimeni sille akalle! Ja osoitteen... tai sanoinko? Jos ne vain halusivat pelotella minua että pysyisin poissa...?

Jarkko vilkaisee ikkunasta ulos. Junaradan vieressä menee maantie, melkein samaa vauhtia junan kanssa sininen saab.

JARKKO (v.o.)

Ovatko nuo poliiseja tuossa autossa?

Joku nainen junassa katsoo Jarkkoa.

JARKKO (v.o.)

Mitä tuokin akka minua päällistelee! Ehkä minun pitäisi ajaa viikset. Ehkä se on sama nainen kuin silloin siellä puistossa kauan sitten?

Takauma. EXT. PUISTONPENKKI. PÄIVÄ.

Jarkko ja junan nainen istuutuvat penkille. Nainen nojaa päänsä Jarkon hartiaan ja asettaa tämän käden rinnalleen. Jarkko on erittäin hämmentynyt. Nainen liikuttaa Jarkon kättä rinnallaan. Nainen nauraa Jarkolle, asettuu selin penkille ja vetää Jarkon päälleen. Jarkko lähtee juosten karkuun ja nainen vain nauraa.

Takauma päättyy. Takaisin junassa.

Muisto tekee kipeää.

JARKKO (v.o.)

Miksi hänen piti olla tuollainen! Hitto etää minulle aina pitää käydä näin! Miksi!? Jos olisi joku joka sanoisi... puhuisi. Joku joka ei nauraisi suoraan päin naamaa. Herrajumala... mitä minä teen?

Alkutekstit.

EXT. PUISTO. ILTA.

H ja O ovat jälleen puistokierroksella. O on pukeutunut taas valkoiseen takkiin ja on iloisella tuulella. H on ärtynyt ja mietтелиäs. H huomaa O:n puun takana.

O

Et huomannut että olin pysähtynyt!

H

En.

O

Oletko ihan varma ettet voi sanoa suoraan Elisalle siitä... ja pyytä häntä käymään lääkärin luona?

H

Ei se ole sitä ettenkö voisi puhua hänelle. Hän on järkevä nainen. Mutta juuri nyt, kun olen niin paljon poissakin... Elisa alkaisi murehtia. Ja hänenhän pitää huolehtia tytöistä. Ja jos olenkin erehtynyt... Et voi millään ymmärtää.

O

Luulen ainakin että ymmärrän. Sinähän voisit sanoa että töissä oli joku, vaikka Ahonius, jolla oli sellainen kutiava luomi, ja meni lääkäriin. Että lääkäri sanoi että se oli syntymämerkki, mutta että oli hyvä ottaa se pois. Ja sitten sanot että hänkin voisi...

H

Mietin vain miten hän sen ottaisi... Ei hän sentään mikään kajahtanut ole!

O

Ei siinä muuta kuin että esität sen oikealla tavalla. Niin että hän tajuaa että teet sen koska välität hänestä, että rakastat häntä. Ettei se kuulosta samalta kuin jos pesukoneessa olisi vikaa.

H

Kiitos, Onerva.

O

Ja yritä ryhdistäytyä... Niin että saadaan jotain tehtyäkin tänä iltana. Pidä sitten suurempi etäisyys eikä niin kuin äsken. Kukaan ei tule käymään kimppuun jos olet niin lähellä. Timo, Minä selviän kyllä.

H

Anteeksi, seksikonstaapeli.

Tällä kertaa kaiken pitäisi olla hyvin valmisteltu. Hela tietää missä olemme, ja miten olemme pukeutuneet. Annoin Liikkuvalle samat tiedot. Kolmosen koirapartio on valmiina, jos tarvitsemme apua.

O

Voinko luottaa siihen, että seuraat minua vaikka kauempaa?

O lähtee kävelemään pimeää puistotietä pitkässä valkoisessa takissaan. H jää paikalleen odottelemaan, seuraa katseellaan O:n matkaa.

H (v.o.)

Puhelimitse on tullut kymmeniä vihjeitä. Miten ihmeess ehdimme tarkistaa ne kaikki? Tällaiset asiat pitäisi ottaa tosissaan. Ja jos olisi enemmän väkeä... Vaikka ei sen puoleen, aina se on sama juttu: ensin tulevat ne joilla on käyttökelpoista tietoa. Sitten tulevat kieroutuneet hysteerikot, joku on 3v. sitten iskenyt silmää Mannerheimintiellä.

H lähtee liikkeelle, rauhallista hiljaista kävelyvauhtia.

H (v.o.)

Haluavat poliisivalvontaa, mikäli mies taas ilmaantuisi... Ja sitten vielä ne nimettömät, ne ovat kaikista pahimpia jotka vain vinoilevat jonkun kaverinsa kanssa. Jos ne tietäisivät miten paljon töitä ne teettävät! Elisan syntymämerkki... se näytti kasvaneen. Jos hän suostuisi käymään lääkäriellä... Ja sitten siellä sanotaankin, että se on...

H:n radiopuhelimesta kuuluu Onervan avunhuutoja.

O (puhelimessa)

Timo! Timo! APUA!

H

Minä tulen! Älä päästä sitä!

H lähtee juoksuun ja laittaa taskulampun päälle. Äkkiä hän piiloutuu puun taakse ja sammuttaa valon. Tien päässä Jarkko ilmaantuu puistotielle metsästä. Jarkko juoksee H:ta kohti, perässään O, jolla myös taskulamppu. H yllättää Jarkon puun takaa, ottaa Jarkon kiinni.

H

seis, poliisista!

Jarkko pääsee irtautumaan ja pinkaisee metsikköön. H lähtee perään vain muutaman metrin välimatkalla. Jarkko yrittää harhauttaa H:ta, mutta H saa Jarkon ohuiden puiden ryppään keskelle kamppailuun. Jarkko pääsee karkuun ja H jää kengästään kiinni puihin. H riisuu kengän. Toisessa suunnassa metsikköä O juoksee taskulampun kanssa. H on muuttanut juoksunsa ripeäksi kävelyksi ja ottaa esiin radiopuhelimen.

H

Onerva! Kutsu koirapartio, Kutomotietä Talin suuntaan. Ja autoja Pajamäelle ja siirtola-puutarhalle!

Jarkko on päässyt metsiköstä pellolle, jonka poikki juoksee. H lähtee perään. Jarkko pinkoo talon vierestä, ja tulee kohta jälleen metsikköalueelle. Tien muuttuu kiviseksi sillaksi. Sillan alitse menee keskisuuri puro/joki. Jarkko laskeutuu ojansivua pitkin veteen ja etenee uinnin ja kahluun välimuotoa pimeyteen.

H tulee sillalle. Hän pysähtyy, ja tutkailee taskulampulla maastoa. Ilme kertoo pelin olevan menetetty, mutta H kuulostelee vielä kesäisessä tuulisessa illassa. Hän laskeutuu samaa reittiä mitä Jarkkokin ja valaisee jokea. Jalat kasvavat polvea myöten rantakahluussakin. H menee takaisin sillalle. O juoksee paikalle.

O

Mitä tapahtui?

H

Hyppäsi veteen. Mies on jotenkin uinut ja kahlannut puroa alas. Rantaan ei pääse mitenkään.

O

Koirapartio on tulossa. Ja 833, Haagan kaverit kohtaavat Pajamäellä. 628 varmistaa Pitäjämäen puolella, kutsunko nekin?

H

Kutsu pois, jos vielä ehtisi tehdä jotakin... Sano että tuovat saappaita Haagasta.

O

Jossakin autoista on varmasti haalarit ja kumisaappaat.

H on vihainen. Käsi on musta liasta.

H

Hitto kun piti kadottaa kenkin! Ja patukka... Mitä oikeastaan tapahtui?

O

Hän odotti pusikoissa. Minä en huomannut mitään. Sitten oksat liikahuttivat ja hän seiso siinä parin metrin päässä.

Takauma aiemmin illalla. Jarkko tulee pusikoiden takaa, Onerva perääntyy käsi laukussa.

O(v.o.)

Hän ojensi kätensä, kysyi mitä tahtoisin tehdä hänen kanssaan. Kaivoin juuri silloin tupakkaa käsilaukan pohjalta.

Jarkko tulee Onervan lähelle.

O(v.o.)

Otin sen sijaan esiin patukan.

Hän tarttui minua ranteesta, ja
silloin kiljaisin: "Tämän minä
haluan tehdä sinulle!" Ja löin.

O lyö Jarkkoa, joka perääntyy iskusta.

Takauma päättyy. Jälleen sillalla.

O

Osuin olkapäähän tai rintaan.

Mies kalpeni, irrotti otteensa
ja häipyi. Mutta sama mies se
oli! Siitä olen aivan varma.

H

Metsä pitää haravoida kunnolla,
porukalla. Hän on saattanut
nousta vedestä kauempana. Ja
rannat... jos vaikka hän...

O nyökyttelee.

O

Ja minä vielä löin! Pystyykö
hän uimaan?

H

Jotainhan sinun oli tehtävä -
juosta hän ainakin osasi! Ehkä
on paras ottaa vene, ja tutkia
Iso-Huopalahti.

O

En oikein tiedä... Ehkä se kuu-
lostaa kauhealta mutta jotenkin
tuntuu siltä, että olisi kai-

kista paras... jos hän olisi
hukkunut.

Koirapartio on saapunut paikalle.

H

Tännepäin! Mutta älkää päästäkö
koiria irti!

Poliisi 1 tulee suuren taskulampun kanssa O:n ja H:n luo.
Toinen poliisi jää autolle päästämään koirat ulos.

POLIISI 1

Herra Harjunpää taas! Viran-
omaisetkin olet kuulemma saanut
perääsi - mitä näenkään!

Poliisi 1 tutkailee H:n kastuneita vaatteita.

POLIISI 1

Läpimärät housut, ja vielä met-
sässä naiskonstun kanssa! Ja
toinen kenkä - mitä täällä oi-
kein on hommailtu?

O

Turpa kiinni Sandman!

H

Hyppäsi jokeen, koettakaa tut-
kia rantapenkat. Tilataan lisää
porukkaa, 61 saa johtaa etsin-
töjä.

O huutaa jollekulle ja lähtee tämän luokse. Resuinen H kai-
velee tupakan ja polttaa sen.

H(v.o.)

Niille pitää sanoa kaikki sel-
västi että ymmärtävät, ettei
tule mitään jälkipuheita. Päi-

vystävä järjestyspoliisi voisi johtaa etsintöjä. Nyt tarvitaan väkeä, mitä enempi sen parempi. Mutta ne tarvitsevat kumisaappaita. Elisa varmasti nukkuu jo. Tai ehkä ei sentään, hän ei oikein saa unta yksin. Hän maa valveilla, ja se syntymämerkki ehkä kutiaa. Hän ei ylety siihen. Ajatella että minä olen raapinut satoja kertoja, enkä ole tullut ajatelleeksi... Elisa on yksin...

H puhuu radiopuhelimeen.

H

Hela, 822 kutsuu.

Metsässä puron viertä kulkee tie. Poliisi kävelee sitä koiran vetämänä. Koira innostuu, se saa vainua. Poliisi ja koira kävelevät pois kuvasta. Jarkko seisoo ääneti vedessä penkan ja kasviston alla. Hän liikkuu varoen pois piilopaikastaan, nousee joesta ja pinkoo taas metsän pimeyteen.

INT. JARKON KOTI. ILTA.

Jarkko ajelee viiksiään peilin edessä. Välillä aivastuttaa. Jarkko tulee pois vessasta, ottaa eteisestä punaisen nestettä täynnä olevan kanisterin mukaansa ja tuo sen olohuoneeseen. Hän katsoo iltalehdestä etsintäkuulutusilmoitustaan ja sipaisee ylähuultaan. Sitten hän kokeilee verkkatakkiaan, se on kuiva. Jarkko riisuu villapaitansa ja pukee verkkatakin. Jarkko avaa kanisterin ja ruttaa hieman paperia, kastaa sitä kanisterissa olevaan nesteeseen. Hän menee sitten vessaan ja kokeilee pöntön päällä sytyttää paperia, joka roihahtaa liekkiin. Jarkko on tyytyväinen. Hän hakee

keittiöstä muovipussin johon laittaa kanisterin, paperia ja puukon. Pieni vilkaisu ikkunasta välissä. Jarkko miettii jotain ja käy pumppu-Barbaransa sängyn alta. Hän viiltää Barbarab auki kurkusta jalkoihin. Keskitetty vielä leikkaamaan jotain nuken yläpäästä, kuin harjoitellen. Tutkii hetken luomustaan ja heittää sen sitten turhautuneena oman yli. Jarkko vilkaisee vielä kelloa ennen kuin lähtee. Se on 20.35.

INT. PÄLVIN KOTI. ILTA.

Nelihen kisen perheen vanhin tytär Pälvi, 15, on valmistautumassa iltalenkkiä varten, pukee housuja jalkaan eteises- sä. Olohuoneessa sohvalla istuva isä, 40 ja lipaston takana seisova pikkusisko, 13, katsovat telkkaria. Äiti, 45, tulee keittiöstä olkkariin.

ÄITI

Missä Pälvi on?

PIKKUSISKO

Aikoo mennä ulos.

Äiti menee eteiseen ja asettuu seinää vasten saarnalle. Pälvi pukee samalla.

ÄITI

Minne sinä nyt menet, kello tulee yhdeksän. Rauhoitu ja jää katsomaan tv:tä. Sieltä tulee sen amerikkalaisen sarjan toinen osa, se on kuulemma hyvä. Ei Tuulikki tehnyt sitä ilkeyttä, tiedäthän sinä. Tuulikki on vielä niin lapsellinen.

Pälvi sulkee sinivalkean verkkatakkinsa vetoketjun.

PÄLVI

Olet itsekin tainnut lukea?

Päivisin kun olen koulussa.

ÄITI

Minä en ole koskenutkaan sinu päiväkirjaasi! Että kehtaat!

PIKKUSISKO

"Roffe on ihana, ruskeat silmät. Ne tuntuisivat varmasti sametilta."

PÄLVI

Äiti!

Pikkusisko juoksee karkuun äitiä. Äiti kääntyy vielä puhumaan Pälville.

ÄITI

Jos neiti kuitenkin kertoisi mihin sitä ollaan menossa. Taikka muuten et lähde minnekään!

PÄLVI

Saa kai sitä nyt sentään lenkille lähteä!

ÄITI

Minulle ei huudeta! Minä olen sentään äitisi!

PÄLVI

Ja minä olen sentään tyttäresi.

Äiti menee sohvalle isän viereen, jota kiinnostaa enemmän tv kuin riitely.

ÄITI

Yritä nyt sinäkin saada hänet rauhoittumaan.

ISÄ (tv:tä tuijottaen)

Miten sitä nyt noin ärtyisiä...

ÄITI

Kyllähän sinä tiedät... Aina
muutama päivä ennen niitä...
Eilen hän oli vihainen koska
naamassa oli finnejä.

Isä vilkaisee Pälviin, ottaa sitten tupakkaa askista.

ISÄ

Ehkä on hyvä että hän menee
ulos, rauhoittuu siellä. On se
parempi kuin että roikkuisi ka-
dulla.

ÄITI

Pälvi on siinä iässä, eikä ny-
kyään tiedä mihin tyyppeihin
ulkona törmää. Ja sitten Pälvi
tulee kotiin myöhään ja menee
suihkuun ja sitten se Saarinen
taas alkaa koputtaa kepillään.

ISÄ (naurahtaa)

Sellainen se meidän Pälvi on.
Hyvä että ajattelee kuntoaan.
Eikä me voida alakerran ukon
aikojen mukaan alkaa elää.

Äiti siirtyy väsyneenä keittiöön.

ISÄ (Pälville)

Mutta roskapussin saat ainakin
viedä mennessäsi!

Pälvi laittelee olemustaan kuntoon peilin edessä. Äiti tu-
lee keittiön ovesta eteiseen, Pälvi siirtyy samassa peilin
edestä pois. Äiti ojentaa roskapussin. Pälvi lähtee, mutta
äidin käsky pysäyttää hänet.

ÄITI

Ja sitten saat luvan pistää jostain päähäsi! Aivokalvontulehdusta et tieten tahtoen hanki!

Pälvi nappaa tumman pipon hattuhyllyltä. Äiti koittaa vielä seurata käytävään mutta Pälvi sulkee oven nenän edestä. Pälvi huokaisee seinää vasten nojaten. Mietti vielä pariin otteseen käytävässä jotain sanottavaa äidilleen, mutta lähtee portaita alas.

EXT. PIHALLA. ILTA.

Pälvi vie roskat ja laittaa vasta sitten suuren ruskean pipon päähänsä. Pipo peittää Pälvin pitkät vaaleat hiukset. Pälvin kasvoilla käy pikainen suuttumuksen ilme, sitten hän lähtee juoksemaan. Ilta on pimeä.

INT. OSSIN JA ÄIDIN KOTI. ILTA.

Ossi on nukkumassa. Hän herää eteishuoneesta kuuluviin ääniin. Ossi nousee hiljaa ja peloissaan kuulostelevaan. Hänellä on päivävaatteet.

OSSI (kuiskaten itselleen)

Ossi hiipii oikein hiljaa. Joku rapistelee tuolla eikä tiedä kuka on tulossa.

Äiti on sikeässä unessa. Ossi sujauttaa varovaisesti kengät jalkaan, hiipii ovelle ja tömäyttää sen auki. Eteisessä Jarkko on valmistelemassa tulipaloa. Ossin nähdessään Jarkko alkaa kiirellä sytyttää tulitikkuja onnistumatta. Ossi meinaa ottaa Jarkon kiinni, tämä pääsee karkuun. Ossi lähtee juosten Jarkon perään, puukko kädessä.

INT. POLIISIASEMALLA. PÄIVÄ.

H kävelee tyytyväisenä huoneeseensa paperiliuska kädessään. Hän silmäilee paperia kulkiessaan, taittaa sen. Silmäpussit ovat melkoiset. Huoneensa ovella H pysähtyy, Volane tulee.

H

Terve Volanen, tulit jo!

VOLANEN

Tottakai, kun sain käskyn.

Kuolleet saavat luvan odottaa
kun metsästetään eläviä.

H

Mennään tänne.

He menevät huoneeseen ja istuvat pöydän ääreen.

H

Kaveri alkaa pikkuhiljaa olla
kiikissä. Hukkunut hän ei aina-
kaan ole.

Miehet silmäilevät Volasen takana olevaa karttataulua.

H

Naarasimme Iso-Huopalahdella
pari tuntia, mitään ei löyty-
nyt. Jos kävisit kaikki sairaa-
lat läpi, ei potilaita, vaan
henkilökunnan. Raiskaaja on
luultavasti ollut töissä sai-
raalassa Helsingissä tai on
vieläkin. Aloita Meilahdesta.
Se on kaupungin suurin sairaa-
la, joten siellä on varmaan
suurin miespuolinen henkilökun-
takin. Ota selville kaikki,
kaikista 25-ikäisistä miehistä.
Myös sellaiset jotka ovat jos-
kus olleet töissä tai ovat saa-

neet potkut tänä vuonna. Ja voisit urkkia sellaista, jos vaikka joku on alkanut käyttäytyä omituisesti... Jos joku on ollut sairaslomalla erityisen paljon tai muuten töistä pois.

Volanen nyökyttelee.

H

Kyllähän sinä tiedät. Ja jos kävisi sellainen tuuri että joku työntekijä asuu juuri sillä alueella niin ota heti yhteyttä.

Volanen osoittaa kartasta kohdan.

VOLANEN

Täällä siis.

INT. LABORATORIO. PÄIVÄ.

H, pari muuta poliisia ja valkotakkinen tutkija ovat tiiviisti tutkimuspöydän ääressä. Tutkija pudottaa pipetillä nestettä kynnenpalan päälle. Osa kynnestä muuttuu siniseksi.

H

Verta...

Kaikki vilkaisevat H:ta.

INT. KÄYTÄVÄLLÄ. MYÖHEMMIN.

H tulee reippain askelin labrasta, mukanaan pieni näytemuovipussi. H astuu portaista toiseen käytävään. Käytävällä rikospoliisi juttelee Pälvin perheelle, Pälvi puuttuu.

POLIISI

Ymmärrän hyvin että olette huolissanne mutta tällaisia parin päivän katoamisia tapahtuu päivittäin.

H seuraa hetken tilannetta.

POLIISI

Useimmiten niihin ei liity mitään vakavaa. Niitä on tapahtunut erityisesti pienten perhe-riitojen yhteydessä. Ehkä Pälvi halusi kärjistää tilannetta, meni ystävän luo...

ISÄ

Olen jo soittanut kaikille hänen ystävilleen. Ja miksi hän ei tänään ole ollut koulussa? Hän ei ole lintsannut koulusta kertaakaan. Hän ei ole sellainen, vaan kiltti ja hyvä tyttö.

H jatkaa matkaansa.

ISÄ

Sairaaloihinkin olemme soittaneet.

H menee O:n huoneeseen. Näyttää pussia O:lle.

H

Marian kynsistä saatiin positiiviset näytteet. Niiden alta löytyi verta. Loput pitää toimittaa keskuslaboratorioon.

O on iloinen.

H

Ehkä saamme selville veriryhmänkin.

O

Onhan sekin jotain. Katso mitä olen saanut aikaan.

O on merkannut karttatauluun alueita, joissa raiskaaja on iskenyt.

O

Neuloja Munkkiniemessä, Talissa, Pitäjänmäellä, Etelä-Haagassa, mutta ei Pajamäessä. Jos hän asuu siellä? Jos ei ole uskaltanut iskeä kotinurkilla koska saattaisi törmätä samaan naiseen.

H

Hitto!

H nostaa paperiliuskan pöydältä käteensä.

H

Otetaan vielä muutama kopio piirustuksesta ja ripustetaan ne Pajamäen rappukäytäviin.

Pälvin perheelle puhunut poliisi on ovella.

POLIISI

Herra ja rouva Hällfors odottavat ulkopuolella. He tahtovat tehdä ilmoituksen.

Poliisi tulee sisään.

POLIISI

Heidän vanhin tyttärensä katosi eilen. Mutta tyttö vaikuttaa kunnan tytöltä ja vanhemmat ovat levottomia.

H ja O katsahtavat toisiaan.

H

Nyt on kyllä töitä liiankin kanssa.

POLIISI

Tiedän, mutta ottakaa se myöhemmin. Nyt en saa ketään muuta. Sehän vie vain pari minuuttia.

H

Tott kai! Kaikki hommat ovat "vain parin minuutin hommia".
Kuule poika...

INT. H:N HUONE, HETKEÄ MYÖHEMMIN.

Pälvin vanhemmat istuvat huoneessa. Äiti on hiljainen ja pelokas. Isä ärtynyt.

ISÄ

Tässä ei ole mitään järkeä. Siellä sanottiin että rikospoliisi hoitaa. Ajettiin sitten Aleksille, missä meille kerrottiin että te olette muuttaneet tänne Pasilaan.

H nyökyttelee. Isä vilkaisee ulos ikkunasta.

ISÄ

Haagassa olisi voitu kertoa aikaisemmin! Ja täällä vaikuttaa

niin kuin ketään ei kiinnostaisi! Päivä on kulunut siihen että ollaan juostu sairaalasta toiseen.

H

Niin, meillä on täällä tietty työnjako. Te olette kyllä tehneet oikein. Me olisimme myös tarkastaneet sairaalat ensimmäiseksi. Sen jälkeen olisimme ottaneet yhteyden tytön kavereihin. Ehkä ei vielä tässä vaiheessa ole syytä...

Äidin katse vaeltaa lattiaan. H huomaa sen ja ottaa esille lomakkeen.

H

Jos otettaisiin aluksi henkilötiedot...

Pikkusisko istuu käytävällä itkemässä.

H (o.s.)

Hällfors... ja etunimi?

ISÄ (o.s.)

Pälvi.

INT. O:N HUONE. SAMAN AIKAAN.

O tutkii pöydän ääressä papereita ja poimii puhelinnumeron, soittaa. Kesken kaiken H tulee huoneeseen lomakkeen kanssa. Hän on lyödyn oloinen. Antaa lomakkeen O:n tarkasteltavaksi.

H

He asuvat Pajamäessä... Paras lähteä heti paikalla sinne ja tutkia metsiköt. Hällfors halu-

si itse lähteä etsimään. Hän ei mennyt edes töihin tänään. Pitää ottaa yhteys Pälvin kouluun, ilmoittaa tuntomerkit.

O kirjoittaa muistiinpanoja.

H

Aletaan soitella...

H ottaa lomakkeen ja lähtee. O palaa puuhiinsa, soittamaan puhelun.

MONTAASI: H ja O puhuvat puhelimessa, kirjoittavat muistiinpanoja, merkitsevät neuvoja karttatauluihin. H kirjoittaa rättiväsyneenä raporttia. MONTAASI PÄÄTTYÄ.

INT. H:N HUONE. ILTAPÄIVÄ.

H odottelee kahvikupin kanssa puhelimen soimista. Pian se soi, ja H vastaa.

H

Ylikonstaapeli Harjunpää...

Päivää taas. Niinkö... totta

kai. Tulemme heti paikalla. Pa-

jamäentien ja Poutamäentien

kulma.

INT. O:N HUONE. HETKEN PÄÄSTÄ.

O kasaa radiopuhelinta. H tulee puhelinmuistion kanssa kiireellä huoneeseen.

H

Onko Volanen tullut... tai

soittanut?

O

Soitti. saa Marian selväksi

tunnin päästä, kysyi jatkaako

hän suoraan Töölöön. Ja sanoin
että sopii. Mikä hätänä?

H

Hällfors soitti. Hän on löytä-
nyt tytön pipon metsästä, ja
avainkukkaron.

O

Herranjumala!

H

Hankitaan auto.

EXT. METSÄINEN LENKKIPOLKU URHEILUKENTÄN VIERESSÄ. ILTAPÄI-
VÄ.

H, O ja Pälvin isä kävelevät pipon ja avainkukkaron löytö-
paikalle. He tulevat pois metsästä kävelläkseen urheilu-
kentän poikki. Pysähtyvät urheilukentän verkkoaidan laita-
mille.

ISÄ

Tässä ne olivat.

H

Millä tavalla?

ISÄ

Ne vaan olivat siinä, pipo vä-
hän rutussa ja avainkukkaro
siinä vieressä, avaimet maassa.

H ja O vilkaisevat toisiaan.

H

Teidän on paras mennä kotiin.

Me vilkaisemme paikkoja jos
löytyisi jotain muuta. Älkää
vielä huolestuko, vielä on pal-
jon mahdollisuuksia.

Isä kuuntelee hiljaisena, vakavana. Hän kääntyy H:ta kohti.

ISÄ

Ehkä niin on paras. Ehkä Pälvi on jo kotona... Hän on varmaan ollut jonkun ystävän luona. Ja unohtanut nämä...

Isä ei oikein itsekään usko selitykseensä.

H

Tulemme joka tapauksessa käymään.

ISÄ

Se olisi hyvä.

Isä lähtee talsimaan kotiin. H ja O katsovat perään vakavina. Jatkavat keskustelua katsomatta toisiinsa.

O

Tässä on kaatopaikka ihan lähellä.

H

Olet oikeassa. Pitää ottaa selville onko siellä jatkuva vartiointi vai kiertävä vartiomies.

O

Pitäisikö tilata koira?

H

Katsotaan nyt ensin. Kierretään jalkapallokentän ympäri, sitten nuo metsiköt ja sitten tuon pensaikon vierustaa golfkentälle, kohti kaatopaikkaa.

O nyökkää.

O

Ehkä avainkukkarosta saadaan sormenjäljet.

H

Mahdollisesti - ellei koko perhe ole hipelöinyt sitä. Täältä kentältä tuskin löytyy mitään.

O

Mennäänkö kukin erikseen vai yhdessä?

H

Minä menen toiselle puolelle, tarkista sinä tämä puoli. Sitten mennään yhdessä, mutta pidetään välimatkaa niin saadaan laajempi alue tutkittua.

O katsoo H:hon.

O

Aloitetaan sitten.

MONTAASI. H kävelee polulla, kääntelee jalallaan muoviroskaa. O haravoi käsin tietä itselleen vatukossa, koettaa nähdä mahdollisimman etäälle ympärillään. Kääntää jalallaan pahviroskan ympäri. Syvemmat metsät ja urheilukentän laita-putkikin käydään läpi. Työ on hidasta. H potkiskelee puskia. viimein työpari tapaa toisensa ja jatkaa metsäiselle lenkkipolulle. H näyttää O:lle kädellä, että he voivat kulkea lenkkipolun vastakkaisia puolia. Jälleen etsinnät tiheässä metsikössä ja puistikossa jatkuvat. MONTAASI PÄÄTTY. Viimein O löytää Pälvin. Tämä makaa kuolleen maassa, housut on alushousuja myöten laskettu. O järkyttyy.

O

TIMO!

H juoksee paikalle. Sijainti on aivan golfkentän vieressä, mutta puistikossa. O näyttää siltä että voisi oksentaa.

H

Onneksi isä ei löytänyt häntä...

H menee lähemmäs Pälviä, kokeilee pulssia, O pysyttelee taka-alalla.

H

Pälvi.

H perääntyy. O pidättelee itkua.

H

Onneksi isä ei löytänyt häntä...

O

Timo... Se on meidän vikamme.

H

Odota tässä, älä päästä ketään lähellekään ja mihinkään ei saa koskea! Etsinnät on saatava käyntiin. Saavat luvan lähettää tänne vaikka kenet, vaikka Vaurasteen! Älä, Onerva, en viivy kauaa.

H juoksee hälyttämään apua. O kääntyy poispäin golfkentällä olevista ihmisistä, jotteivät he näkisi hänen itkevän.

O

Miksi...? Hänhän oli pelkkä lapsi...!

INT. POLIISILAITOKSEN KAHVILA. ILTA.

Kahvilan tiskillä on muutamia hyväntuulisia asiakkaita. H ja O istuvat syrjemmällä kahvillä, vakavina. Seuraavat kat-

seillaan kahta ohikulkevaa pukumiestä. Vaaleatukkainen her-
ra tulee juttelemaan H & O:lle.

MIES

Moi. Ovat panneet Mutasen tei-
dän keikalle. Isot rattaat al-
kavat pyöriä... Mutanen on
tarkka kundi, on jo tehnyt pi-
dätyksenkin!

H

Jonkun Myllykankaan.

MIES

Voi perkele!

Mies menee istumaan omaan pöytänsä. Kahvilassa soi puhe-
lin. Eräästä pöydästä nousee poliisi vastaamaan siihen, pu-
helin on kiinni seinässä naulakoiden luona.

POLIISI

Hetkinen. Kettunen puhelimeen!

Punapaitainen Kettunen menee puhelimeen.

O

Myllykangas on väärä mies, sii-
tä olen varma. Tunnen miehen
ennestään. On ollut putkassa
usein.

H

Ajattele nyt mitä saivat sel-
ville Myllykankaasta! Illalla
hän oli Haagassa, entisen avo-
vaimonsa luona. Hän uhkaili
naista vietsellä, ja lähti
pois. Myöhemmin hän viilteli
renkaita Pajamäentiellä ja pa-
keni Mäkkylän suuntaan. Pari
tuntia myöhemmin hän oli Reima-
rilassa. Ja oikeuslääkärin mu-

kaan Pälvi tapettiin juuri niinä aikoina, veitsellä. Aikamoinen mestari jos tästä syyttees-tä selviää.

O

Mutta Mutasella ei ole mitään todisteita, ei aihetodisteita, ei mitään! Ja minä tiedän tarkkaan mikä tämä Myllykangas on! Sen on pakko olla joku toinen. Tällä kaverilla on sana hallussa, hän odottaa naisia ravintoloiden ulkopuolella ja houkuttelee sitten heidät mukaansa kotiin. Vasta kun he alkavat hommiin, silloin hän pahoinpitelee. Heikkona hetkenään hän tunnusti tämän. Hänellä ei nimittäin seiso ellei saa ensin lyödä vähän. Väärä mies.

H

Ei ollenkaan täsmää meidän miehemme...

O

Mutanen luulee tietysti että tämä on eri tapaus, että se ei liity näihin aikaisempiin tapahtumiin. Mutta siitähän olen eri mieltä.

EXT. BUSSIPYSÄKKI. ILTA.

Auli Moisander nousee bussista tutulla pysäkillään. Joku tarkkailee häntä metsästä. Moisander kävelee hätäisenä, kuulostellen ympäristöään. Moisanderilla kädessään kansio. Cut to: Kahvila samaan aikaan. H ja O yhä kahvilla.

H

Puhuin kauan rouva Hällforsin kanssa. Isä halusi että lapset kävisivät koulua täällä. Olisivat saaneet jäädä Västeråsiin. Mennään ylös - ehkä Vauraste päästää ylimääräiset kotiin.

H ja O nousevat pöydästä.

Cut to: bussipysäkki. Moisanderin kulkiessa Jarkko ilmestyy yhtäkkiä hänen eteensä. Moisander pysähtyy.

MOISANDER

Et kai sinä tee mitään pahaa... Muistan sinut hyvin, viime viikolta. Tässä samassa paikassa.

JARKKO

Valehtelit minulle! Tajusin sen kyllä heti.

Jarkko lähestyy Moisanderia.

JARKKO

Mutta ei se mitään. Olet niin kaunis. Pieni ja siro. Kädet kuin linnunpoikasella. Punaiset hiukset...

MOISANDER

Minun on soitettava. Tarvitsen taksin. Odota sinä täällä! Älä tule!... Pidä lehtiötä?

Jarkko ei pitele kansiota. Moisander perääntyy vähän ja kävelee pysäkin vieressä olevalle puhelinkopille. Jarkko seuraa muutaman metrin päässä.

MOISANDER

Älä tule! Seiso siinä! Tulen
takaisin!

Jarkko ei pysähdy. Moisander ryntää puhelinkoppiin. Jarkko jää odottamaan ulkopuolelle, katsellen sisään. Moisander etsii kolikoita laukustaan.

MOISANDER

Hyvä jumala, anna puhelimen olla kunnossa...

Moisander pyörittelee nopeasti pienellä lapulla olevan numeron puhelimeen.

MOISANDER

Saako väkivaltaan... Ylikons-
taapeli Harjunpää... NOPEASTI!

Lopputekstit.

THE END

HARJUNPÄÄ JA AHDISTELIJA OSA 4

Jakso alkaa samalla kohtauksella johon edellinen jakso päättyi.

INT. POLIISIASEMA, RAPPUKÄYTÄVÄSSÄ. ILTA.

H ja O tulevat kahvilta. H:n huoneessa puhelin soi, kuuluu käytävälle.

H

Se on varmasti Elisa.

H menee vastaamaan.

H

Puhelimessa. Auli? Kuka... Nyt muistankin.

H kuulee tilanteen puhelimesta.

H

(O:lle) Onerva! (puhelimeen)
Lähetän heti paikalla apua ja tulen sinne itsekin. Älkää tehkö mitään, jatkakaa puhumista. Pistäkää lisää rahaa koneeseen. Hän ei saa huomata että puhelu katkeaa. Puhukaa aivan mitä vain - ja pitäkää ovi kiinni! Tehkää mitä vain! Onko hän pu- keutunut samoin... Haloo!

Puhelu katkeaa, H sulkee luurin. H ryntää O:n ovelle, jossa O juttelee Volasen kanssa.

H

Moisander on kiikissä puhelin- kopissa Pitäjänmäellä!

Cut to: Bussipysäkki. Moisander puhuu olevinaan puhelimes-
sa. Jarkko kiertelee puhelinkoppia. Hänen ilmeensä on jok-
seenkin päättäväinen.

H (v.o.)

Pipomies seisoo ulkopuolella,
odotti pensaissa kuten viimek-
si. Volanen! Ota yhteys Helaan
ja käske lähettämään auto pil-
lit päällä ja äkkiä! Jos saat
vielä Haagastakin auton, niin
sitä parempi!

VOLANEN (v.o.)

Tule, sinä tunnet miehen.

O (v.o.)

Juttu ei ole enää meillä!

H (v.o.)

On taikka ei, tyttö on hengen-
vaarassa. Se mies on pakko saa-
da kiinni!

Cut to: Poliisiasema. O ja H rynnistävät alas portaista au-
tohalliin. Tullessaan perille toivottomuus iskee.

H

Ei ainuttakaan autoa! Tekniik-
ka...!

Hallissa on yksi tekniikan osaston pakettiauto, jonka tuu-
lilasinpyyhkijöitä teknikko Thurman puhdistaa.

H

Thurman! Heitä meidät vähän äk-
kiä Pitäjänmäelle, se raiskaaja
on siellä!

THURMAN

Mikä helvetin raiskaaja? Muta-
nenhan pidätti miehen jo eilen!

H

Tämä on toinen nopeasti nyt!

H ja O koittavat rynnätä autoon.

THURMAN

Toptoptop! Tulin juuri takaisin eräältä murtopaikalta ja sain komennon päivystävältä komisariolta Paloheinään. Siellä palaa, minun pitää valokuvata yleisöä, kato. Voi olla että on tuttujakin naamoja, katsos... Kenekähän sana täällä on painavampi, komisarion vai herrä ylikonstaapelin?

O

Täällä ei ole muita autoja kuin sinun, kato. Tämä kaveri on yrittänyt raiskata yli 20 naista! Yksi heistä makaa aivokuolleena Töölössä, toinen ruumis- huoneella. Ja juuri nyt seuraava on jumissa puhelinkioskissa ja mies seisoo ulkopuolella! Sinä itse ratkaiset makaako hänkin pian Töölössä tai ruumiinavauksessa.

THURMAN

Voi piru... no hypätkää kyytiin, äkkiä! Mutta Onerva tulee eteen istumaan.

Auto lähtee laitokselta pillit vinkuen.

THURMAN

Daadaa daadaa, tämä on sinun
kunniaksesi, Onerva!

O puhuu radiopuhelimeen.

O

Hela, 891 kutsuu.

HELA

891 kuuluu.

O

Oletko saanut Pitäjänmäentielle
ketään, rp Volasen pyytämälle
paikalle?

HELA

Hetkinen... 625 on lähtenyt pa-
ri minuuttia sitten Lauttasaa-
resta, tilattu paikalle.

O

Voit peruuttaa sen, olemme koh-
ta perillä.

HELA

Kuittaan.

O

Kuittaan.

Alkutenstit. Tekniikan auto ajaa vauhdilla pitkin öistä
Helsinkiä. H on takapenkillä.

H

Thurman hei! Sammuta sireeni
Haagan paloaseman kohdalle tul-
taessa ja sammuta vilkku kun
tullaan Pitäjänmäen liikenneym-
pyrään! Ettei kaveri lähde li-
pettiin.

THURMAN

Tiedätkö mitä, Harjunpää! Olen tehnyt näitä hommia kohta 20 vuotta...

Thurman katselee hätäisenä eteensä ratin takaa.

THURMAN

Missä helvetissä se kioski on?

O

Vähän matkan päässä, aivan kadun vieressä. Tuossa se on!

H valmistautuu hyppäämään ulos autosta, käsi ovenkahvassa kiinni.

H

Joku on sisällä! Ulkopuolella seisoo mies!

H:lla on pyssy kädessään.

THURMAN

Ajetaan muka ohi, ja sitten äkikijarrutus. Nyt se saatana on kiinni!

Auto pysähtyy aivan puhelinkopin jälkeen. H hyppää ulos autosta ja osoittaa Jarkko pyssyllään. Jarkko hätkähtää.

H

Rikospoliisista! Liikkumatta!

O ja Thurman nousevat autosta, Thurman osoittaa myös pyssyllä Jarkkoa.

O

Aseet pois - tyttöhän seisoo siinä takana!

H ja Thurman laskevat aseensa, Jarkko on kädet ylhäällä. O menee hakemaan Moisanderin puhelinkopista. Thurman asettaa

Jarkon kasvot vasten puhelinkoppia ja tutkii tämän. Taskussa on puukko. Thurman pitelee Jarkkoa ja vie puukon H:lle.

THURMAN

Tämä oli taskussa.

H katsoo puukkoa, sitten Jarkkoa. Pysäkille on pysähtynyt autollaan Lihava mies.

LIHAVA MIES

Mitäs tääl tehdään?

THURMAN

Tästä lähtee kohta ilmalaiva!

Tikettejä saa tuolta Mäkkylän

seisakkeelta!

Lihava mies ajaa pois. Thurman vie Jarkon autoon. H katsoo O:ta, joka lohduttaa Moisanderia.

INT. OSSIN JA ÄIDIN KOTI. ILTA.

Äiti istuu pöydän ääressä. Tutkii ruskeaa takkia. Ossi on punkassaan yövaatteissa ja ahdistuneena. Äiti on mietteis-

sään.

ÄITI

Ehei... ei siitä Vuosaaren talosta tule mitään. Sanonpahan vain, ettei mitään rahoja tule. Eikä taloakaan. Sitä se mekkala merkitsi eilen, ja se poliisi-autojen ääni. (Kääntyy puhumaan Ossille) Pelkäsit ihan turhaan! Ne saivat kiinni sen pojan! Se oli tehnyt hirveitä yhdelle tytölle. Ei sitä olisi pitänyt päästää karkuun. Sinun olisi pitänyt juosta se kiinni viime yönä. Mutta sinä nyt olet niin

kömpelö. Sinä olet Ossi oikeas-
taan aikamoinen karhu.

Ossi kääntää katseensa seinään.

ÄITI

Enhän minä pahalla... mutta
köntys olet.

Äiti nostaa pullokassin pöydälle ja alkaa tutkia pulloja.

OSSI

Ei se mitään rahoja olisi tuo-
nutkaan...

Äiti ei kuule, hän on keskittynyt tilkkasiinsa.

OSSI

Ei se mitään rahoja olisi tuo-
nutkaan!

ÄITI

Ehkä olisi, ehkä ei.

Ossi nousee ylös.

OSSI

Ei se olisi - koska sillä ei
ollu rahaa!

ÄITI

Mitä sinä tarkoitat! Oletko va-
lehdellut äidille?

Ossi painaa päänsä. Äiti suuttuu.

ÄITI

Miksi olet valehdellut äidille,
Ossi?

OSSI

Olisit itkenyt, sanonut että
minut viedään pois.

ÄITI

Nyt sanot niin kuin se on!

Saitko sen kiinni? Silloin yö-
lä?

OSSI

Sain.

Äiti tukistaa Ossia tukasta.

ÄITI

Kai rutistit kunnolla?

OSSI

En. Löin - mutta en nyrkillä.

Äiti huolestuu. Ossi on pahoillaan.

ÄITI

Millä sitten?

OSSI

Veitsellä! Yritti polttaa mei-
dät... ja juoksi karkuunkin.
Löin sitä veitsellä jonka löy-
sin sen kalan vierestä, joka
haisi hirveän pahalle. Sanoit
itse että se oli huono veitsi!

ÄITI

Herrajumala! Oletko aivan varma
että se oli sama poika?

OSSI

Juu. Näin hänet rapussa, ja
sitten pihalla.

Takauma. Ossi juoksee ulkona veitsi kädessä. Jarkko piilot-
telee rakennuksen takana.

OSSI (v.o.)

Juoksin perässä, välillä näin
hänet... välillä en. Sitten

juoksin sinne missä hän asuu ja sitten hän juoksi taas metsään.

Ossi näkee kauempana siniverkkatakkisen Pälvin ja luulee tätä Jarkoksi.

Cut to: nykyhetki. Äiti kuuntelee peloissaan pöydän ääressä.

ÄITI

Herrajumala!

OSSI

Mutta ei sillä ollut rahaa! Eikä se... ollut mikään poika... valehteli, Jarkko muka... Ei se poika ollut, vaan tyttö!

Cut to: takauma. Ossi kantaa kuollutta Pälviä metsässä. Tutkii tämän tavarat ja taskut.

OSSI (v.o.)

Näin kun vedin housut alas ja etsin taskuista niitä rahoja jotka piti tuoda meille.

ÄITI (v.o.)

Hyvä Luoja! Mitä muuta... sinä teit!?

OSSI (v.o.)

En mitään...

Ossi riisuu henkselinsä. Takauma päättyy.

Äiti nouse pöydästä seisomaan vihaisena. Lyö Ossia avokämmenellä poskelle.

ÄITI

Mitä teit, onneton! Mitä teit kun näit että se oli tyttö?

OSSI

Älä äiti lyö, en minä mitään
tehnyt.

ÄITI

Mitä teit, kurja?

OSSI

Ei Ossi enää koskaan...

Äiti tönäisee Ossin punkkaansa ja alkaa itkemään.

ÄITI

Saatanan sekasikiö!

Äiti istahtaa omalle punkalleen. Äiti ja Ossi itkevät mo-
lemmat tahoillaan.

Takauma, sininen kuva. Lenkipolku. Ossi on juuri puukotta-
nut Pälvin kuoliaaksi. Kääntää hänet ja tutkailee. Takauma
päättyy.

Äiti kääntyy sängyssään. Nousee ylös väsyneenä. Menee loh-
duttamaan Ossia. Ossi on mietтелиäs.

ÄITI

Ossi on vain nähnyt unta... Se-
kin oli unta että joku yritti
polttaa meidät. Eikä mikään
poika äitiä ole ahdistellut!
Sinä olet Ossi erilainen kuin
muut... Se on niin että... Sinä
kuvittelet kaikenlaista, näet
niitä päiväuniasi. Uneksi sinä
vain Ossi, näe uniasi.

INT. HISSI. PÄIVÄ.

H ja O tulevat hissiin ja lähtevät ylöspäin.

H

Jarkko on toistaiseksi täysin
lukossa. En saanut muuta irti
kuin henkilötiedot. Hän on tie-

tysti vilustunut, pyysin hoitajaa katsomaan. Tein kaiken minikä vain, mutta mitään en saanut irti hänestä. Luulisi että kaveri vähitellen tajuaisi mistä on kysymys!

H ja O poistuvat hissistä ja menevät O:n huoneeseen.

O

Kyllä hän sen tekeekin, ja tajuaa oman tilanteensa, mutta hän pelkää. Meidän tietojamme enemmän hän pelkää jotain muuta...

H

Tarkoitatko Pälviä?

Lähtevät käytävään kävelemään.

O

Ehkä. Mutanen on tietysti sitä mieltä, että jäljet eivät täsmää. Mutta poika ehkä tietää jotakin. Hänhän on liikkunut samoissa maisemissa. Ehkä hän on nähnyt jotakin. Tunnen luisani että tässä on jotakin!

H

Pakko saada mies puhumaan, tänään ehkä joku toinen Pälvi... En pysty vetämään oikeista lan-goista, vaikea keskittyä. Elisa menee tänään lääkäriin terveystasemalle.

O

Sen syntymämerkin takiako?

H

Niin.

INT. PUTKAT. PÄIVÄ.

Jarkko istuu hiljaa putkan penkillä. Hänellä on sininen vangin haalari yllään. Putkaosaston toimistopoliisi kurkkaa Jarkon vointia ovisilmästä. Hän palaa sitten toimistoonsa. Taka-alalle jäävän monitorin kuvassa H ja O lähestyvät. Pian ovisummerin ääni kuuluu, H ja O lasketaan sisälle putkaosastolle. He pysähtyvät kuulemaan toimistopoliisin uutiset.

TOIMISTOPOLIISI

Hoitaja kävi äsken, anto sille pari Posivilia. Ei sillä varsinaisesti kuumetta ole, ehkä lievää lämmönnousua. Aiotteko viedä sen taas kuulusteluun?

O

Jutellaan vaan vähän.

H

Onks vapaata koppia?

TOIMISTOPOLIISI

Se on yksin tällä hetkellä, kaveri vietiin kuulusteluun. Olen seurannut sitä, ahdistunut se on mutta muuten rauhallinen.

Toimistopoliisi päästää HO:n Jarkon selliin. O menee heti sisälle, H jää odottamaan ovelle. Jarkko istuu sellin nurkassa polvet sylissä. O vilkaisee taakseen, Toimistopoliisi laittaa sellin oven kiinni. O kerää rohkeutensa ja ottaa lähestymistavakseen rohkean ja ystävällisen puhettavan.

O

Juttelisin vähän kanssasi Jarkko. Sano Onerva vaan, niin kaikki tekevät.

O lähestyy Jarkkoa, asettuu istumaan vastapäätä. Jarkko piiloutuu kämmeniensä ja polviensa taa.

O

Saat toiset vaatteet jos haluat. Älä luule että yritän puhua sinua pussiin, mutta olet vaikeuksissa ja niin olen minäkin. Ne ongelmat on pakko selvittää. Et sinä tyhmä ole. en yritäkään väittää että voisit päästä vapaaksi. Todennäköisesti tulet saamaan ehdottoman vankeustuomion, mutta sinua ei löydy poliisin kortistoista ja se on hyvä. Sinut pistetään ilmeisesti mielentilatutkimukseen.

Jarkko kääntää katseensa Onervaan. H seuraa ovisilmästä. Jarkko tuijottaa taas seinää.

O

Jos autat meitä, niin se lieventää tuomiota. Tiedät aivan hyvin että ainakin kymmenen naista tunnistaa sinut. Minäkin tunnistan sinut, me tapasimme siellä polulla. Minä en tee ilmoitusta, minä vain tutkin asiaa. Kuule, tiedän että pelkää jotakin. Pelkäätkö että sinua syytetään sen koulutyttö murhasta?

Jarkko meinaa sanoa jotain, muttei sitten tiedäkään mitä sanoisi.

O

Jarkko! Aion puhua sinulle aivan suoraan. Yksi mies on nimittäin jo pidätetty siitä.

JARKKO

Kuka?

O

Ei mitään nimiä.

Jarkko kiinnostuu.

JARKKO

Iso vahva ja lihava?

O

Ei erityisen. Lisäksi voin kertoa että rikospaikalta löydettyt jäljet eivät sovi sinuun.

O aavistaa, että Jarkko kertoo pian mitä pelkää.

O

Eikä vaatteistasi löytynyt todisteita syyllisyydestäsi. Muutamat kokees selviävät tänään ja olen melko varma, että nekin osoittavat että olet syytön.

O istuu Jarkon viereen.

JARKKO

Pari viimeistä päivää en ole itsekään enää ollut varma... Kun luin sen lehdestä... vaikka tiesin etten se ollut minä...

O

Siitä huolimatta olen varman että tiedät asiasta jotakin. Sinä pelkää vieläkin...

JARKKO

Sinä olet... sinä et vihaa minua.

O

En. Etkä sinäkään vihaa minua.

JARKKO

En.

O

Kuule, siitä asiasta voidaan puhua lisää myöhemmin miten paljon haluat, niin kuin tavalliset ihmiset ainakin. Tulet huomaamaan että kaikki tuntuu toisenlaiselta. Olet nuori. Nyt pyytäisin sinulta jotain: kerro siitä vahvasta miehestä.

JARKKO

Minun käy vielä huonosti mutta... Hänen etunimensä on Ossi. Vahva, pirun vahva mies. Yritin tappaa hänet ja hänen äitinsä. En ole varma, se on voinut olla kuka hyvänsä. Mutta sinä iltana hän ajoi minua takaa. Hänellä oli kädessä veitsi... tai jotakin.

INT. VAURASTEEN HUONE. PÄIVÄ.

Vauraste kävelee eestaas huonetta. H nojaa ikkunaan.

VAURASTE

Helvetin helvetti! Kaikki oli niin helvetin selvää! Kaikki palaset sopivat yhteen ja sitten se Kunnas ilmestyy! Hän väittää että Myllykangas tuli

kylään yhdeksältä. He ryyp-
päsivät tunnin kunnes viina
loppui.

Takauma. Vauraste haastattelee resuista juoppoa Kunnasta.

VAURASTE (v.o.)

Eikä siinä kaikki, siellä oli
kuulemma kolmaskin mies, joku
Räikkönen, vanha poliisin tut-
tu.

Takauma päättyy. Takaisin Vaurasteen huoneessa.

VAURASTE

Ja nyt Myllykangas muistaa ol-
leensa "jossain asunnossa" ja
Räikköstä ei tietysti löydy
kirveelläkään! Kunnas sanoo et-
tä Räikkönen ja Myllykangas
lähtivät yhdessä, kaatokännissä
kummatkin. Saattaa olla keksit-
tyä, mutta se voi olla totta-
kin. Ja jos se on totta, niin
voi perkele!

H

Mitä luulet - siitä Kaupinojan
vihjeestä?

VAURASTE

En minä itsekään tiedä.

Miehet istuvat alas.

VAURASTE

Kaupinoja itse se ei ainakaan
ole, se on varma. Saimme äsken
muutamit koetulokset uhrista.
Mikään ei todista että tekijä

olisi ollut Kaupinoja. Sellaiset kuin Kaupinoja elävät mielikuvituksessa. Vai yrittäiskö hän harhauttaa tahallaan?

H

En usko. Hän tunnusti jo murhapolttiyrityksen. Siitä tulee isompi tuomio kuin kaikesta muusta yhteensä.

VAURASTE

Olet oikeassa. Kun nyt saisi sen Räikkösen tavoitettua!

H

Entä Ossi? Me tarvitsemme Ossian joka tapauksessa.

VAURASTE

Okei, kaivakaa esiin se Ossi, voi olla hyväkin löytö, mikäli Kunnas on puhunut totta. Mutta apua en voi antaa, saatte vangita sen aivokääpiön itse. Kyllä se sujuu, teitähän on kaksi.

H

Kolme, peräti.

VAURASTE

Niin, niin... Onerva, mutta otakaa kaveri säilöön kunnes löydän Räikkösen jos nyt on löytyäkseen.

H

Me lähdemme sitten hakemaan Ossia.

H lähtee.

EXT. MAANTIELLÄ. PÄIVÄ.

H, O ja Volanen ovat matkalla kaatopaikalle valkoisella ladalla. Miehet istuvat edessä ja O takana keskellä. H lukee karttaa.

H

Kartan mukaan se on aivan kaupungin rajalla, ettei vain olisi Espoon puolella.

VOLANEN

Ilmoitanko Espoolle että tul-
laan heidän reviirilleen?

H

Tuskinpa, en usko että tulee
mitään vaikeuksia.

Kolmikko saapuu junaradalle, jonka yli ei pääse, joten he jatkavat junaradan viertä. Pian tie kuitenkin loppuu, Ossin ja äidin talon pihaan. Pihassa on muutama ränsistynyt ulkorakennus. Poliisit nousevat autosta ja jatkavat jalan. Seisahtuvat pusikkoon katsomaan Ossin ja äidin taloa.

H

Pakko olla tuo talo tuossa, ilmoita Helalle missä ollaan.

VOLANEN

Marssitaanko suoraan ovelle ja koputetaan?

H

Odota! Varmistetaan ensin. Mene sinä Volanen tuonne talon toiselle puolelle, tarkista onko sillä puolella ovia tai ikkunoita. Me otamme tämän puolen, tavataan portaiden luona. Katsotaan sitten miten mennään sisään.

Volanen juoksee tarkistamaan oman puolensa. Juna kulkee talon takaa. O ja H seuraavat häntä katseillaan.

O

Uskotko että Ossi on syyllinen?

H

Kyllä... tai en tiedä.

O

Mutta minä tiedän, tiesin heti että Jarkko puhuu totta. Mutanen on niin pirun tehokas ettei tunnusta virheitään! Tai sitten sinä annoit periksi liian helpolla. Mutta viis siitä - eihän tämä enää ole meidän juttumme. Mentiin.

O ja H juoksevat talon portaille piilotellen seinänvierustoilla ja puskissa.

H

Ajattele että joku voi asua tällaisessa läävässä!

Volanen tulee nurkan takaa.

VOLANEN

Kaikki takapihanpuoleiset luukut on naulattu umpeen. Toisessa kerroksessa on ikkuna, mutta siitä ei pysty hyppäämään.

H

Onerva ja minä menemme sisään pääovesta jos se vaikka on lukossa, koputetaan ensin. Jää sinä tänne, ettei Ossi pääse yllättämään.

H ja O menevät sisään, astuvat eteiseen.

H (kuiskaten)

Täällä haisee valopetrooli!

O (kuiskaten)

Jarkko ei valehdellut.

He lähtevät nousemaan portaita. Seinät ja ovet ovat likaisia, jokapuolella roikkuu vaatteita. Yläkerran huoneen ovella H poimii maasta jotakin.

O

Shh! Siellä on joku... luulen

että kuulen jotakin.

H ottaa aseensa käteen, ja avaa oven. Päivä paistaa huoneeseen. Pöydät ja lattiat ovat täynnä tavaraa. Äidin pöydällä on pulloja. Seiniä on vuorattu likaisilla pahveilla. Sädekaihtimet repsottavat ikkunoissa. Äiti makaa punkassaan huovan alla, köhien pahasti. Hän ei näe poliiseja, kasvot seinään päin. H laittaa pyssyn povariin. Äiti kääntyy ja nousee istumaan hyvin vaivalloisesti.

ÄITI

Kuka siellä? Mitä te täällä teette?

H

Ei hätää, olemme...

ÄITI

Pois! Ossi tule auttamaan!

H ja O tulevat äidin punkan viereen. Äiti asettuu takaisin makuulle. O pitää Äitiä kädestä.

H

Ei mitään hätää, meillä on vain asiaa Ossille. Olemme rikospoliisista.

O

Pulssi tuntuu selvästi - miten
voitte?

ÄITI

Viekää minut pois, olkaa niin
kilttejä!

H (O:lle)

Kutsutaan lääkäri paikalle.

(Äidille) Te pääsette kyllä
sairaalaan. Olen pahoillani
tästä mutta tiedättekö missä
Ossi on?

Äiti itkee.

ÄITI

Hän on kaatopaikalla. Pssi
tarksitaa mihin jäteautot...
Mutta olkaa ymmärtäväisiä, Ossi
ei itse ymmärrä. Ei Ossi sitä
tahallaan tehnyt. Minun vikani
se on, että Ossista on tullut
sellainen. Minun vikani.

EXT. MATKALLA KAATOPAIKALLE. PÄIVÄ.

Lada kaahaa huoltsikan ohi. O istuu etupenkillä uupuneena.

H ajaa.

ÄITI (v.o.)

Kai se on minun syyni! Olkaa
niin kilttejä... viekää minut
pois.

Lada tulee perille. O ja H nousevat autosta katselemaan
kaatopaikkaa. Kaatopaikan valvoja tulee ulos kontistaan
heidän takanaan.

O

Herrajumala, valtava alue.

H

Ei tule mitään. Meidän olisi pitänyt jäädä pihalle Volasen kanssa.

O

Ehkäpä. Onko nyt liian myöhä?

H

Ajetaan takaisin ja odotetaan Haagan miehiä.

O

Tehdään niin.

KAATOPAIKAN VALVOJA

Te siellä! Tänne ei ole sivullisilla mitään asiaa!

H näyttää virkamerkkiä.

H

Olemme rikospoliisista, etsimme lihavaa, vahvaa miestä. Ette ole sattunut näkemään?

KAATOPAIKAN VALVOJA

En.

H

Tehän istutte täällä koko päivän?

KAATOPAIKAN VALVOJA

Niin.

H

Ettekä ole nähnyt mitään?

KAATOPAIKAN VALVOJA

Kun sanon ettei täällä ole ollut vahvoja, niin ei ole!

H

Tottakai minä ymmärrän että teillä on omat ohjeenne, mutta joku on saattanut kiertää takakautta, vaikka teettekin parhaanne.

KAATOPAIKAN VALVOJA

Ei.

H

Etsimme erästä Ossia, ette ole nähnyt mitään poikkeavaa?

KAATOPAILAN VALVOJA

Puoli tuntia sitten tuolla oli jotain liikettä.

Kaatopaikan valvoja osoittaa suunnan.

KAATOPAIKAN VALVOJA

Ehkä ne oli variksia, en minä tiedä. Ei minulla ole aikaa juosta kyttäämässä!

Kaatopaikan valvoja tömistelee takaisin kontttiinsa. O ja H ovat huvittuneita.

H

Vilkaistaanko kuitenkin?

O

Tehdään niin, mutta sen jälkeen on paras odottaa Haagan miehiä.

H

Tottakai.

H avaa takakontin ja molemmat kaivavat esiin kumisaappaat.

EXT. KAATOPAIKALLA. HETKEÄ MYÖHEMMIN.

H ja O talsivat mutaista tietä. Molemmilla on haalarit, O:lla myös käsilaukku. Linnut raakkuvat ja huutavat, maasto on osin vetistä ja kasvaa kaikenlaista heinää. Linnut par-

veilevat isojen tummien jätetasojen päällä. H ja O oikaisevat heinälammin poikki tielle, jossa rekat ajavat jätettä kipauspaikalle.

H

Mennään ylös jätevuorelle, näemme koko kaatopaikan.

He pysähtyvät viimein kivikasen päälle ja silmäilevät aluetta. O huomaa Ossin läheisen kivi- ja multakasan takana.

O

Timo! Älä käänny heti. Tuolla hän on tuon penkan takana. Hän oli tonkimassa jotakin, kumartui kun näki meidät. Hän katsoo tännepäin.

H kääntyy rauhallisesti katsomaan samaan suuntaan kuin O. Ossi vilkuilee ympärilleen mutta ei lähde karkuun. H kääntyy takaisin selkä Ossiin päin.

H

Tuo on kyllä Ossi - mitä tässä oikein tekisi. Eihän tässä voi pällistellä kunnes muut tulevat!

O

Haagan poliisilla on univormut päällä. Ossi häipyi heti kun näkee ne. Hän saattaa lähteä mihin suuntaan hyvänsä, saa pitkän etumatkan.

H

Pitää päästä lähemmäs, katkaista pakoreitti.

O

Nyt on oltava varovaisia. Äiti-hän sanoi että Ossi on täysin

vaaraton, ellei tunne itseään
uhatuksi tai pelästy.

Ossi tutkailee suurta putkenpalaa käsissään.

H

Voi hitto! Yritän hämätä.

H laittaa aseensa taskuunsa. Kääntyy sitten ja huutaa Ossille. Ossi on kummissaan.

H

Ossi! Ossi hei, meillä on asiaa, tule tänne!

Ossi epäröi.

H

Ossi! Äitisi lähetti meidät!
Minun nimeni on Timo. Tulen
sinne.

H ja O lähtevät alas kivikasan päältä. Ossi ottaa muutaman askeleen kauemmas. H juoksee Ossin luo käsi taskussa. O tulee perässä.

H (O:lle)

Odota sinä siinä!

O

Enkä odota!

Ossi tulee lähemmäs HO:ta. Hänellä on mukanaan rautalapio ja putkenpala.

H

Äitisi on sairas, hän pyysi sinut sairaalaan. Ei ole mitään hätää.

OSSI

Mutta jos valehtelet?

H

Miksi minä valehtelisin? Enhän minä edes tunne sinua. Miten minä olisin löytänyt, ellei äitisi olisi sanonut? Hän jopa kertoi mitä sinulla on päälläsi. Niin... ja sitten hän sanoi että hän on vihainen ellet tule.

OSSI

Mennään katsomaan äitiä, niin äiti ei ole vihainen.

Ossi huomaa HO:n takana mäen päällä poliisiauton. Hän valmistautuu lyömään H:ta vasaralla. O:lla on samassa pyssy kädessään ja hän tähtää Ossia jalkoihin. O laukaisee, H kaatuu, Ossi lankeaa polvilleen itkemään. O laskee aseensa pelästyneenä, H huokaisee ja huomaa pitelevänsä kädessään nukenraatoa.

INT. POLIISILAITOS. PÄIVÄ.

Huoneessa väsyneet H ja O istuvat pöydän ääressä, H puhelin korvallaan. O polttaa hiljakseen tupakkaa.

H

(O:lle) Elisa ei ole vielä kotona. Terveyskeskuksessa on luultavasti ollut jonoa.

O

Älä Timo ole vihainen jos taas puhun siitä.

H sulkee luurin, ei tiedä haluaako kuunnella O:ta.

O

Tähtäsin jalkoihin. Olisin voinut tappaa, vahingossa.

H

Onerva kilttti! Ossi pääsi pelkällä säikähdyksellä.

O

Mutta jos olisin horjahtanut, olisin voinut tappaa hänet. Et voi tajuta miltä tuntui, kun hän nosti kädet ja kaatui.

O tuleeistumaan plydälle vastapäätä H:ta.

O

Sinä et ymmärrä. Sinulla on Elisa jonka kanssa jutella. Siellä kotona sinulla on joku jonka kanssa jutella.

H nyökkää ja katsoo jalkoihinsa.

O

Minulla ei ole ketään. Saan istua mykkänä.

H katsoo O:ta.

O

Ja jos vien jonkun kotiini, tiedät ihmisten puheet... Olisin todella voinut tappaa hänet. Hän saattaisi maata Oikeuslääketieteellisessä... Minulla ei ole ketään jonka kanssa puhua, ei koskaan.

H nousee kohti O:ta suudellakseen tätä. Juuri silloin Vauraste tulee huoneeseen ja H kääntyy pöytänsä puoleen. H:ta ärsyttää esimiehen läsnäolo.

ESIMIES

Onerva! Olen etsinyt sinua kaikkialta, tuli uusi tapaus. Tiedän kyllä että teillä on ollut tiukkaa, valitan... Aulassa seisoo eräs herra. Pomo sanoi ettei häntä saa odotuttaa. Hän on kansanedustaja.

O

Tällä hetkellä en jaksa.

ESIMIES

Pakko, siveyspoliisitapaus. Lisäksi hän on tehnyt kirjallisen ilmoituksen. Saat ottaa vastaan, ja ojennat korttisi että hän tietää kenen kanssa on tekemisissä.

Esimies menee käytävään.

ESIMIES

(Kansanedustajalle o.s.) Voisitteko odottaa hetkisen, kons-
taapeli Nykänen tulee...

O nousee laiskasti lähteäkseen.

O

Nyt tiedän kuka hän on. Hän käy pari kertaa vuodessa. Aluksi hän käy läpi kaikki pornolehdet jotka löytää. Ellei niistä löydy mitään niin silloin hän menee Punavuoren divareihin.

O menee. H miettii tuolissaan.

H

Onerva, odota...

H tulee käytävään, puhelin soi hänen huoneessaan. O menee asiakkaan kanssa huoneeseensa. H jättää aikeensa kesken ja menee vastaamaan.

H

Harjunpää.

ELISA (puhelimessa)

Minä täällä, hei.

H istuu.

ELISA (puhelimessa)

Ei se ollut mitään vaarallista, tavallinen syntymämerkki joka ehkä kasvaa vähän.

H on helpottunut. Kotona Elisa seisoo puhelimen vierellä.

ELISA

Lääkäri käski tarkkailla sitä puoli vuotta jos se kasvaa tai häiritsee, niin sen voi ottaa pois. Ihotautilääkäri tekee sen, paikallispuudutuksella.

H

Niinkö...

ELISA

Niin. Onko sinulla joku kuulustelu kesken?

H

Ei. Pälvin murhaaja jäi kiinni tänään.

ELISA

Vai niin. Timo, lupaa ettet naura jos kerron sinulle jotakin!

H

En tietystikään.

ELISA

Minä tosiaan pelkäsin että se olisi jotain vakavampaa.

H

Kyllä se minunkin mielessäni käväisi... mutta en minä siksi... Käyn sairaalassa katsomassa Norria... Ei, tänään ei mene myöhään. Hei.

ELISA

Heido.

H sulkee luurin. Juoksee sitten Onervan ovelle, ja menee sisään. O ja asiakas ovat levitelleet avonaisia pornolehtiä pöydälle.

H

Se oli aivan tavallinen luomi. Jos se kasvaa niin sen voi ottaa pois.

O

Hienoa!

H

Käyn katsomassa Norria vielä tänä iltana.

O

Älä unohda kukkia!

H

Olisin muuten unohtanut.

H häipyy, O putoaa takaisin
pöydän ääreen, arkeen.

O

Niin, mihis me nyt jäätiin...

INT. SAIRAALASSA. PÄIVÄ.

H etsii Norrin huonetta sairaalan käytävällä. Hän ottaa mukanaan tuomat kukat pois paketista, on kömpelö papereiden kanssa. menee huoneeseen. Norri makailee peiton alla.

H

Norri!

NORRI

Timoteus hei! Otahan tuoli itsellesi.

H ottaa tuolin ja istuu sängyn vierelle. Norri tutkailee H:n tuomio kukkia.

NORRI

Katsos Timo, nyt se on korjattu. Se on yhtä hyvä kuin sinunkin, ellei parempi.

Norri taputtaa kämmenellään sydäntään. H ei tiedä uskaltaisiko olla yhtä luottavainen kuin Norri. Vaihtaa sitten puheenaihetta.

H

Mies jäi kiinni.

Lopputekstit.

THE END